UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Duobus reis constituendis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

in hereditate,q̄ poteſt patri acquiri vſuſfructus,tũc poteſt pa-
2 ter authoritatē interponere.† Ex hoc habes practicā cuiuſdam
queſtionis.Filiuſfamilias minor eſt in iudicio, an ſufficiat au-
thoritas patris,vel debeat curator dari? Et dic,q̄d aut eſt ſu-
per re,in qua poteſt patri acquiri aliquid, vel habere vſumfru-
ctum,⁊ tunc patris authoritas ſufficeret.Sed ſi eſſet cõuentus
ſuper re,que non pertinet ad patrē,vt in obligatione perſonali.
a vel in criminali,ª tũc patris authoritas non ſufficeret,⁊ daretur
curator.Primũ probat.C.de bo.ma.l.j.vbi gl.dicit,q̄d dat pro
curatorē filius,patre authore,quod intelligitur cuiuſcunq̄ eta
tis ſit,d.l.cum non ſolum.§.vbi autē voluntas eorũ in vnũ.vbi
eſt tex.no.C.de bo.que lib.Secundum probatur in dictis legi
bus,⁊ vr̄ expreſſum extra de re iud.c.fi.lib.vj.Tene menti iſta.

ADDITIO.

a ¶Criminali.Adde Bal.conſi.lxviij.lib.iiij.

1 ☞ Perſona adiecta,quando intelligitur repetita in rñſione.

§.Si ita ſtipulatus fuero.

Dicit gl.ſiue i interrogatione ſit adiectus,ſiue in rñſione,ſufficit.Credo,q̄d in
tota obligatione d3 interuenire nominatio,l.vero procuratori.
j.de ſol.Uel clarius,Si interrogo,promittis mihi, vel Titio?⁊
reſpõdes,promitto,intelligitur repetita perſona adiecta. Sed
1 ſi reſpondes,tibi promitto,† tunc perſona adiecta non intelli-
gitur repetita.vt Inſti.de duobus reis.circa prin.coniuncta.l.
duos reos.iij.reſpon.j.tit.j.

§.Si inter eos.

Anguſtia tp̄is vitiat ſtipulationem,niſi in loco deſtinato p̄ſen
tia pcuratorũ interueniat.¶Op.de l.iij.§.ſi q̄s ita.ſ.de eo,q̄d
cer.lo.Sol.hic preſentia pcuratoris ſupplet.¶Op.de l.ſi mi-
hi ⁊ tibi.§.ſi quis ſeruos.ſ.de leg.j.Sol.ibi in vltima volũtate,
hic in contractibus,⁊ plene dixi in l.continuus.§.illud.ſ.eo.

1 ☞ Soluens aliud pro alio adiecto,non liberatur ipſo iure.
2 Dicta in perſona principali,itelligunt̄ i pſona adiecti repetita.
3 Uitiato principali,acceſſorium vitiatur non econtra.
4 Adiecto ſolui poteſt inuito creditore.
5 Stipulat⁹ mihi,⁊ adiecto citeriori die an ſoluēs adiec.liberet̄.
6 Stipulatus mihi pure,⁊ adiecto ſub conditione ante conditio-
nem poterit agere.

§.Cum mihi aut Titio.

Diuerſitas rerum,temporu3 ⁊ qualitatum vel cõditionum,propter adiectionem extranei in
ſtipulatione vtili non vitiat,nec ob eiuſdē factum valida ſtipula
1 tio impeditur.h.d.vſq3 ad fin.¶Nota,q̄† ſi ſoluitur aliud pro
2 alio adiecto,nõ cõtingit liberatio ipſo iure.¶†No.q̄d que dicũ
tur in perſona principalis,in pſona adiecti intelligunt̄ repetita
niſi aliud appareat.Facit j.de fideiu.l.ſi vt proponitur.facit q̄d
3 dixi ſ.e.l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus.†No.q̄d vitiato pri
cipali,vitiat̄ acceſſoriũ.ſed non econtrario.¶Ad primũ oppo.
q̄d liberetur ipſo iure.Inſti,qui.mo.tol.obli.in princ.Sol.illud
cum ſoluitur creditori:ſecus ſi alij.¶Sed contra hoc j.de ſol.
l.ſolutam.Inſti.de inuti.ſtipulatio.§.ſi quis alij.Sol.dicit glo.
idem eſſe ſoluere creditori, vel alteri voluntate ipſius.ſed non
4 per omnia idem.Uel dic,q̄d ſolui põt adiecto,etiam inuito cre-
5 ditore,l.vero procuratori.⁊ l.aliud.j.de ſol.¶†Quero, q̄n ſti-
pulor mihi,⁊ adiecto,citeriori die,ſi illi adiecto ſoluitur, an ſol-
uens liberetur?Gl.dicit,imo in obligationem nõ incidit.Hoc
falſum puto.Nam iſta obligatio eſt in diē, ergo fuit obligatus,
vt ſ.e.l.centeſimis.⁊ eſt expreſſum.j.de ſol.l.qui res.§.mihi da
ri decem.Nec obſt.iſte tex.q̄ illa conditio eſt quo ad ſolutione3,
non quo ad obligationem.niſi diceres hoc expreſſe actum,d.l.
6 qui res.§.qui ſtipulatur.tunc verũ diceret gl.¶†Quero,ſtipu
lor mihi pure,adiecto ſub conditione,an ante conditionem age
re potero?Reſpondeo.ſic,argu.j.titu.j.l.ex duobus.

a De duobus reis conſtituendisª. Tit.ij.

ADDITIO.

a And.Barb.¶Conſtituendis.Circa iſtum titulum.vide Bart.
in cõſi.cx.incip.factum tale eſt.¶Alex.Lo.ſ.Nullum eſt Bart.
cõſilium quod ad materiam faciat,preſertim quod incipiat,fa-
ctum ⁊c.Annota quoque Bar.habere rubric.ſecũdum vetuſta
exemplaria:noſtri codices habent d̄ duobus reis ſtipulandi,⁊
promittendi.Idem tamen in effectu eſſe puto.

LEX I.

Qui ſtipulatur.

Gl.querit, vnde dicatur reus. Et rñdet ⁊ ponit quatuor determinationes. Pria
eſt,⁊c.non curo,q̄ de hoc habemus tex.ſ.quod
reus dicitur a re,vt in c.forus.extra, de verbo.
ſig.hic non ſunt alia.

LEX II.

1 ☞ Lex hec,cum duo.etiam hodie non eſt correcta.
2 Duo rei qualiter conſtituantur.3.4.
5 Obligatione continente indiuiduum ſi plures inſolidum obli-
gentur,non ſunt correi debendi.
6 Plures promittentes rem indiuiduam,etiam ſi actum ſit,q̄d
ſint duo rei,tamen non habent beneficium diuiſionis.
7 Uiolentia non dicitur probata,ſi articulatum eſt,⁊ probatum,
quod Titius violenter Seiam cognouit.
Uerba libelli,vel articuli intelligi debēt ſ̄m intētionē pferētis.
Uerba teſtis ſemper in dubio contra producentē interpretat̄.

Cum duo eandem.

Primo ponit qualiter cõſtituantur duo rei:ſecundo quis eſt effectus.Hec adie-
ctio,eandē,facit vt videantur conſtitui duo rei debē-
di ⁊ credendi,⁊ vnius petitione,⁊ acceptilatione tollitur obliga
tio.h.d.Hic vellē tractare qualiter conſtituãtur duo rei,⁊ ideo
cum hac lege legam §.cũ tabulis.poſitũ i l.reos.j.eo.quē vide.
Plures intelligunt̄ in dubio viriliter obligari,⁊ viriliter ſtipu
lari,niſi aliud actũ ſit.h.d.§.cum tabulis.¶Op.dicit̄ hac l.ij.
quod duo rei inſolidũ vident̄ in dubio.Contra j.eo.l.reos.§.cũ
tabulis.Sol.dicit gl.hic fuit actum,⁊ ſic cõcor.Sed certe.h.nõ
dicitur in tex.Dic ergo ſuſtinendo,quod intelligitur actũ ex eo
quod hec dictio,eandē,fuit adiecta in promiſſione.Facit Inſti.
eo.in prin.quod intellige vt ſtatim dicam diſtinguendo.¶Se-
cundo oppo.i auт.eo.in prin.poſita C.eo.aut.hoc ita.Gl.dicit.
1 hodie ſecus.⁊ ſic iſta lex corrigitur.In quo aduerte,† q̄ oli cõ
ſtituebantur duo rei ſiue,tacite ſiue expreſſe agatur:hodie req
ritur quod expreſſe agatur,⁊ in hoc iura antiqua immutantur.
Hoc declarat gl.in d.§.cum tabulis.i ver.adiectũ.que incipit,
expreſſe,⁊c.Et iſtud tenet gl.⁊ Ja.de Are.j.e.l.eãdē.i prin.⁊ ſ.
man.l.ſi mãdato.§.Paulus.⁊ l.creditor.§.duobus.⁊ Azo.i ſũ
ma huius ti.Sed gl.in aut.eo.ſuper ver.ſuſtinere.tenet,quod i
modo conſtituendi nihil ſit innouatũ.⁊ Inſti.de fideiuſ.§.ſi plu
res.⁊ gl.hoc ponit in hoc §.cum tabulis.⁊ ſic hec l.ij.i nullo eſt
immutata.⁊ hoc cõprobat gl.in prin.i authen.hoc ita.C.eo.q̄d
2 tenēt Dy.Ja.de Bel.⁊ omnes moder.⁊ mihi placet.¶†Que
a ro ergo primo,qualiter conſtituãturª duo rei,quãdo diuiduum
venit in obligationē.ſiue contrahatur obligatio verbis,ſiue cõ-
ſenſu,ſiue teſtamento.Hec hic pono pro eodem.Diſtingue,aut
hoc eſt actum,⁊ ſunt duo rei,vt d.§.cũ tabulis.⁊ C.eo.auth.hoc
ita.ſiue ſit dictum,q̄ teneantur inſolidũ.ſiue quod ſint duo rei.
Aut non eſt actum.⁊ tunc aut obligauerunt ſe,ſiue teſtator obli
gauit eos alternatiue,⁊ ſũt duo rei,l.ſi ex toto.§.j.de leg.j.⁊ no.
j.eo.l.ſiue.⁊ C.de cõſtit.pec.aut.ſi quãdo.Aut copulatiue,⁊ tũc
aut ſunt duo actus promittendi,⁊ due rerum expreſſiones,vt tu
promittis mihi centum.⁊ Titius promittit mihi centum,⁊ tũc
b aut apponitur,eademᵇ,⁊ ſunt duo rei.Aut non apponitur,ea-
dem,⁊ nõ ſunt duo rei:ſed ſunt due obligationes diuerſarũ ſum
c marumᶜ,vt Inſti.eo.in prin.⁊ §.duo plures vt rei ⁊ hac l.ij.⁊ j.
ti.j.l.ſi ex re.§.ſi ipſi.⁊ l.ſi ſeruus cõmunis ſic ſtipulatus ſit.⁊ gl.
in d.aut.hoc ita.Aut fuit vnus actus promittēdi,ſed due rerũ
expreſſiones,vt.ego decem,⁊ Titius decem promittim⁹ tibi,⁊
erũt duo rei debendi,cũ intelligatur,eadē,vt ſ.ti.j.l.ſtipulatio
iſta.§.eum,qui.⁊ argu.l.eum,qui.in princi.Aut eſt vnus actus
promittendi,⁊ vna rei expreſſio,⁊ tunc aut eſt appoſitum prono
d men diſtributiuũ,quilibet,quod de ſui natura rē cuilibet inſoli
dum attribuit,vel aliud ſimile diſtributiuũ,⁊ tunc erunt correi,
l.ſi pluribus.in prin.ſ.de leg.ij.⁊ ibi not.Aut nõ eſt adiectũ ta-
le diſtributiuum,ſed ſimpliciter dictũ,tũc ſi quidē eſt actũ,erũt
duo rei:alias quilibet tenebitur in virilē,d.§.cũ tabulis.⁊ C.eo.
aut.hoc ita.⁊ in hoc nihil eſt innouatum per iura Authentico-
3 rum.Secũdo quero,† de duobus reis credēdi, qualiter cõſti-
tuant̄.Circa predicta dic,quod aut eſt actũ,q̄ ſint duo rei credē
di,⁊ nõ eſt dubiũ. Aut nõ eſt actũ,⁊ tũc aut diſpoſito eſt collata
i eorũ perſonã alternatiue,aut copulatiue.Primo caſu,aut vni
tantum põt acquiri obligatio,⁊ alter habetur vt adiectus,⁊ nõ
erunt duo rei,vt ſ. de cõſtituta pecu.l.ſed ⁊ ſi filio.§.j.⁊ j.ti.j.l.l.
§.ſi fructuarius. Aut vtique põt acquiri,⁊ tunc aut electio fuit
collata in voluntatē debitoris,⁊ valet,⁊ ſunt duo rei credēdi,vt
ſ.de leg.ij.l.ſi Titio aut Seio.Aut nõ fuit collata in poteſtate3
debitoris,⁊ tunc de iure iſto ãtiquo vitiatur ſtipulatio,vt j.ti.j.
l.j.§.ſi fructuarius.⁊.l.itē ſi ſeruus.§.fi.⁊ l.ſequen.ſi ſeruus cõ-
munis.Ita hodie valet,⁊ alternatiua reſoluit̄ in copulatiuã,vt
C.de verbo.ſig.l.cũ quidã.que loquitur etiam in cõtractibus,
vt ibi in fi.Unde erit idem dicendum,quod ſtatim dicã de copu
latiua.predicta vera,quãdo diſpoſitio cõfertur in perſonã vtri
uſq3 equaliter,alias ſi vnus tantũ ſtipularet̄ ſibi ⁊ alteri ſemper
ille alter haberetur vt adiectus.l.eum,qui.§.qui ſibi.ſ.ti.j.q̄d
dic vt ibi.Secundo caſu,quãdo dipoſitio cõfertur copulatiue,

Diſtingue per omnia vt ſ. dixi, circa reos debēdi, p eaſdē leges.
4 Et in hoc etiā nil eſt innouatū per iura Authenticorū. † Ter
5 tio quero[e], quid ſi in obligatione veniat aliqd, qd eſt indiuiduū:
Reſponde, quedam ſunt indiuidua quo ad ſolutionē tantum, de
his dicam j. eo. l. ea. in prin. Quedā ſunt indiuidua quo ad obli
gationem & ſolutionem, vt via, iter & actus, vel quid ſimile, & hoc
dicit gloſſ. in dicto § cum tabulis. quod olim cōtrahebantur in
his duo rei etiam ſi hoc nō exprimeretur: hodie vero per auth.
idem eſt in indiuiduis, quod ſupra dictum eſt i diuiduis. Doc.
reprehendunt iſtam glo. quia per authen. nil eſt innouatum
in modo cōſtituendi, ſed in modo exigēdi, & bene dicunt. Sicut
igitur olim in indiuiduis plures tenebantur inſolidum, etiam ſi
non ſit dictum, ita hodie, & in hoc omnes cōcordant. Sed an ſint
5 duo rei, ſunt opi. ſa. de Bel. i auth. eo tenet, † quod ſint duo rei,
putans forte, quod ſemper quando plures tenebantur inſolidū,
dicantur duo rei. Pet. & Cy. contra in d. auth. hoc ita. quod non
ſunt correi debendi licet inſolidū teneantur, nihil allegāt. Ego
puto hoc verum peraſum ſ. de euic. l. rem hereditariam. ſecun
do per gl. de verb. oblig. l. ij. §. ſi tamen hominem. licet ibi loqua
tur in his, que ſunt indiuidua quo ad ſolutionem tantum. Ter
tio per rationem. In duobus reis credendi, ſi vnus eſt litem cō
teſtatus, alius nō poteſt agere, vt j. eo. l. ex duobus. ſed in his, q
habent actionem inſolidum ex natura indiuidui, vno agent in
ſolidū, alius poteſt agere, vt ſ. tit. j. ij. §. ex his. verſi. ex quo qui
dē. & ibi no. ergo non duo correi. Plus dico qd etiā ſi expreſ
ſe eſſet dictum, quod inſolidū tenerent, nō eſſent duo rei: q2 eiſſet
f exprimere ea q̄ tacite inſunt[f]. debuerat exprimi qd animo cōſti
tuendi duos reos ſic pmittūt vt C. de fideiu. l. non recte. vbi eſt
caſus. Et hoc pdeſt propter multa iura, que in correis loquūt
vtrum factum vnius alteri noceat, vel non, vt plene dicam j. e. l.
6 ex duobus. Item poſito † qd expreſſe eſſet dictum, non tamē ha
bent beneficiū diuiſionis: q2 horum diuiſio ſtipulationē cor
rūpit, vt ſ. tit. j. l. ſtipulationes non diuiduntur. Idē dicerem in
duobus reis credendi l. ij. §. ex his. verſi. ex quo quidem. ſ. de ver
bo. obligatio. Facit ſ. de ſer. ruſti. pred. l. via conſtitu. i fin. Alia
circa modū conſtituendi duos reos, dicam j. eo. l. eadem. i pri.
& l. ſi id, qd. ex quibus iſte articul9 apparebit expeditus. Cir
ca ſecūdam partem huius legis quero primo, qd eſt hoc dictū,
petitione, acceptilatiōe, &c. Gl. dt actiue & paſſiue accipe. ſicut
7 cetera alia nomina verbalia. quod no. Quidam aduocatus † vo
lens probare, quod Titius cognouerat Seiam inferendo ſibi
vim, formauit articulū, qd Titius cognouit Seiā violenter, & ſic
etiā depoſuerunt teſtes. Di. j qd iſti teſtes nō probant: q2 iſtud
aduerbiū violenter poteſt intelligi actiue, hoc eſt, violētia illata
ab ipſo Titio, & paſſiue, hoc eſt, violentia illata ipſi Titio, p quā
cōpulſus eſt. h. facere. Unde lz verba libelli, vel articuli deberēt
g intelligi ſ ſm intentionē proferentis, tamē verba teſtis ſemper
in dubio intelligūt cōtra proferentē vt plene dixi in l. inter ſti
pulantē. §. j. de verb. oblig. Nec ob. pdictis ſ. de manumiſ. teſti.
l. ita ſit ſcriptū, ſtichus, ibi diligenter &c. Imo facit p q2 licet
ibi verba interpretentur ſecundū intentionem teſtatoris, tñ con
ſtat, qd illud aduerbiū deligēter: poteſt intelligi de diligētia, que
eſt vtilis ipſi ſeruo, & de ea, que eſt vtilis dño: & ſic i dicto teſtis in
h terpretabit ō producētē, faciūt cōcordātie ibi poſite[h]. Scdo
quero, qūo petitione vnius alter liberet actiue & paſſiue. Tertio
quero, quomodo accptilatione. Quarto quomodo cōfeſſiōe. Sz
hec omnia dic, vt dicā j. eo. l. ex duobus. vbi placuit omnia iſta
ſimilia ſimul ponere. Tu qui legis recita hec ibi prout expedit.

ADDITIONES.

a Alex. Qualiter conſtituantur. Quomodo cognſcantur duo
rei debendi & credendi, vide omnino Barto. in l. fi. ad fin. j. eod.
Jo. Fr. Ru. Adde Paulum de caſtro hic, circa iſtam q. & ſe.
qui clarius loquitur, licet in effectu idem dicit quod Bar.
b Alex. Uerbum eadem. Add Bal. poſt gl. i d. auth. hoc ita. &
quod no. Bar. in ſtipulatio iſta. §. cum. ſ. de ver. obli.
c Alex. Diuerſarū ſummarū. Ad hoc tex. in l. ſi plurib9. §. j. de
legat. ij. Sed idē videt, ſi nō ſint, ſi copulatiue grauati, vel obli
gati: ſed ſolū in ea oratione grauentur, cum punctus ſtet loco co
pule, l. triplici. j. de verb. ſignifi. & quod no. glo. in l. pretia rerum
ſ. ad l. g. Fal. quia tunc videtur, quod teneatur pro partibus
hereditarijs ſicut quando copulatiue eſt dictum ſecundum do.
Jo. in d. l. ſi ex toto. §. j. & idem Bart. in l. ſi a certis. j. & in l. Sti
chum. §. fina. j. de nouatio.
d Alex. Diſtributiuum. Adde ad idem qd no. Bald. in cap. j.
§. fi. de ſucceſ. feu.
e Alex. Tertio quero. Adde Bar. in l. ſi vt certo. §. ſi duobus
veh culum. ff. cōmo. Sed qd ſi pluribus fecerūt pacē plurib9, &
quilibet inſolidum promiſit non offendere ſub pena, an ſint cor
rei. ſcripſi remiſſiue poſt Bar. in l. ſi id quod. j. e. & ad materiam
vide etiam que no. Bar. in l. fi. in iij. q. cum ſeq. j. eo.

f Alex. Tacite inſunt. Uide Jmo. in l. iiij. §. Cato. de ver. obli.
g Alex. Deberēt intelligi. Adde Bar. in l. ſi vxor. §. ſi qs vxo
rem. j. ad l. Jul. de adul. & in l. ſi ita. j. ſ. de manu. teſta. & in l. ſcio
quoſdam. ſ. mā. & in l. filiuſfami. ſ. de teſta. hoc limitat Mathe
ſilanus in ſuis dictis, dicto cij. incipi. no. quod ſi teſtis dicat qd
Titius cognouit Bertam, &c. niſi communis vſus loquendi re
gionis accipiat iſta verba violentia viri actiua, per ea que ha
bentur in l. Labeo. de ſupel. legata.
h Clau. de Seij. Concordantie ibi poſite. Uide qd in ſimili po
ſuit Ang. de ver. abſtulit. in l. poſtquam. ſ. de peti. here. & iſtud
dictum ſequitur Panor. in c. dudū. ij. de elec, licet Jmo. ibi ali
ter ſentiat. Uide plene de hoc & alijs ſimilib. per Fely. in c. au
ditis. de preſcri.

LEX III.

In duobus. Licet prius contrahatur ob
ligatio vnius, poſtea obliga
tio alterius, non vitiatur conſtitutio duorum reorū,
& fruſtra timeretur nouatio. h. d. Oppo. quod inter
a uallum[a] vitiet vt Inſti. eo. in prin. Sol. gl. ibi de reis ſtipulādi,
hic promittendi. Hoc videtur contra caſum l. duos reos. §. fi. j.
eo. quare dicit gl. quod ibi interuallum inter interrogationem,
& reſponſionem vitiat, ſiue ex parte reorum credendi, ſiue deben
di vt in contrarijs. Sed interuallum inter vnius rei obligatio
nem, & obligationem alterius non vitiat. dummodo hoc agatur,
quod ſint duo rei, vt hic. licet gl. de hoc dubitauerit. j. eo. l. ſi ex
b duobus. in prin. & ibi plene dicam[b].

ADDITIONES.

a And. Barb. Opp. qd interuallum. No. qd interuallum vnius
rei, & alterius non vitiat conſtitutionem duorum reorum. ſi hoc
agatur impedit tamen conſtitutionem tacitam, ideo debet ex
preſſe dici ſecundum Ang. j. eo. in l. ſi ex duob. in prin.
b Alex. Plene dicam. Et plenius per Bar. in l. fi. in prin. j. e.

1 Plures rei debendi poſſunt ſimul conueniri pro parte, vno
vel pluribus libellis.
2 Plures rei credendi poſſunt conuenire plures reos debendi,
& quilibet ipſorum in eodem, vel diuerſis libellis.
3 Plures rei credendi poſſunt inſolidum conueniri, ſi in libello
dicatur, quod vna ſolutio ſufficiat, alias non, & talis libellus nō
debet admitti.
4 Plures rei credendi poſſunt inſolidum agere, ſi proteſtatur qd
vnica ſolutio ſufficiat.
5 Plures rei debendi, quando poſſunt ſeparatim inſolidum, & di
uerſis libellis conueniri.
Unus ex pluribus reis credendi ſi agit contra plures reos de
bendi, & lite conteſtata alius agere velit, non auditur.
6 Unus ex duobus reis debendi ſi inſolidum cōueniatur, ita qd
non alius, an poſſit cōueniri, & quomodo, & quid ſit immutatum
per ius Authen. & nu. 8.
7 Plures depoſitarij, vel commodatarij, ſi conueniantur ratione
doli, vel culpe, etiam de iure antiquo habent beneficium diui
ſionis.
10 Plures quando inſolidum conueniuntur, ſimul vno vel diuer
ſis libellis quid ſit immutatum.
Beneficium diuiſionis habet locum inter correos, ſi ambo ſunt
ſoluendo.
11 Beneficium diuiſionis poteſt opponi poſt ſententiam quando
plures rei ſimul conueniuntur, hoc acto quod vna ſolutio ſuffi
ciat.
Idem quando conueniuntur communiter, licet inſolidum alias
opponi debet pendente proceſſu.
12 Pluribus in reis credendi nihil eſt immutatum, tam in modo
conſtituendi, quam in modo exigendi.
13 Unus ex pluribus reis credēdi agere poteſt nomine alterius.
14 Creditori agenti contra vnum ex correis debendi inſolidum,
incumbit probare alium non eſſe ſoluendo.
Beneficium diuiſionis, nō habet inter plures tutores, vel cura
tores locū, qñ conſtat ipſos nō eſſe ſoluendo, & quid ſit dubitatur.
Beneficium diuiſionis conceſſum duobus reis eſt cōceſſum ad
exemplum beneficij conceſſi fideiuſſoribus.
15 Quantitas ſi ad vnum ex correis debendi peruenit tota an con
uentus poſſit petere, vt ille prius excutiatur.
16 Beneficium diuiſionis vt habeat locū, requiritur quod omnes
ſint preſentes.
Abſens dicitur, qui eſt in alio territorio, & preſens qui eſt in ter
ritorio eiuſdem ciuitatis.
17 Correo non datur tempus ad reducendum correum abſentem.
a §. Ubi duo rei. [a] Pōt a quolibet correorū iſoli
dum peti: & etiā pro parte, & vna
ſolutio

ſolutio ſufficit.h.d.¶ Opp.hic dicitur quod vna eſt obligatio.
Contra ĩ.e.l.eandem.§.fi.cum ſi.Soluit glo.⁊ bene. Item opp.
ĩ.iudi.ſol.l.no. tamen.§.pe.Sol.ibi loquitur in cõuẽtis ⁊ actor
ſcindere nolebat,hic loquitur in creditore volente diuidere,ſm
Dy.¶ Opp.in auth.e.§.j.vbi non poteſt exigi inſolidum.Sol.
dicit gl.⁊ bene,in hoc iura antiqua determinantur per authẽt.ꝙ
ſtatim plene dicã.Ultimo gl.inducit ad queſtionẽ,an videãtur
inuicem fideiubere:Dicã.ĩ.eo.l.reos.¶ Pro declaratione igi
tur preſentis materie intendo hic tractare de modo exigendi,
1 hoc eſt,qualiter duo rei exigant,⁊ exigant.¶ Et primo† quero,
an poſſint plures rei debendi ſimul cõueniri:Ad ꝙ dico ,quod
quando quis vult plures reos cõuenire,⁊ quelibet pro parte vi
rili.⁊ tũc ſine dubio põt,vt hic,⁊ ĩ.e.l.reos.in prin.cũ ſi.Sed du
biũ eſt vtrũ poſſit hoc fieri diuerſis libellis,an vno,⁊ eodẽ libel
b lo[b]:Et puto,ꝙ tã diuerſis libellis,quã vno,vt colligit̃ ĩ.s̄ app.
2 l.ſi quis ſeparatim.in prin.⁊ §.j.⁊ C.e.auth.hoc ita.Et idẽ †di
co de duobus reis credẽdi,qr quilibet põt agere pro parte,vt ĩ.
e.l.duos.§.ſ.que ſic põt intelligi,⁊ dʒ,vt probatur ex fine huius
legis,⁊ etiã probat̃ per equiparationẽ,quam facit s̄.eo.l.ij.puto,
quod eodẽ libello ſiue diuerſis.ar.eorũ que dicta ſunt in reis de
bendi.Et facit optime C.de accu.l.ſi accuſatoribus.⁊ ꝙ ibi not.
3 Quãdocꝫ quis † vult cõuenire plures reos debendi,⁊ quẽlibet
c inſolidum.[c] Hic eſt aduertendũ,ſi quidẽ eos volo conuenire ſi-
4 mul,⁊ eodẽ libello,proteſtando,† ꝙ vna ſolutio ſufficiat poſſum.
C.eo.authẽ.hoc ita.⁊ in corpore vnde ſumitur,⁊ ꝓbat̃ C.ſi plur.
vna ſent.ſue.condẽ.l.j.ibi,innuit ꝙ iudex potuit eos condẽnare
inſolidum:ergo ſi erat petitũ,vt ſñia ſit conformis libello. Facit
s̄.de re iud.l.Paulus.⁊ s̄.man.l.ſi mãdato Titij.§.Paulus re
ſpondit,vnũ.⁊ ibi hoc tʒ gl.⁊ idem tʒ Dynus s̄.de leg.ij.l.ſi plu-
ribus.⁊ Iac.de Are.in hac ea.l.§.j.Pro hoc facit.s̄.de verbo.
obli.l.in executione.§.inſolidũ.Si vero vult eos cõuenire inſo-
lidum nõ facta illa proteſtatione,ꝙ vna ſolutio ſufficit,vel ſimili
bus verbis non appoſitis,que habẽt vicẽ dicte proteſtationis,
talis libellꝰ nõ deberet admitti,vt C.de fideiuſ.tu.l.j.⁊ ideo gl.
parua ibi ſuper ver.agi.exponit,ita ꝙ exigitur,quaſi dicat , ſe-
cus ſi diceret ꝙ vna ſolutio ſufficiat.Et eodẽ modo credo duos
reos poſſe agere eadem ratione,⁊ facit d.l.ſi accuſatoribꝰ.C.de
accu.Sed cõtra predicta videt̃ s̄.de aqua plu.ar.l.ſupra iter.§.
Caſſius.vbi dicitur,ꝙ plures nõ poſſunt eodẽ libello agere, nec
conueniri,ſed debẽt ſeparatim.Rñ.licet ſibi permittatur agere
ſeparatim nõ tamen probentur agere ſimul,ſi cõſentiant,imo po
terunt,ar.pro hoc s̄.de ope.no.nũ.l.ſtipulatio iſta.§.fin.⁊ pro-
batur s̄.fami.erciſ.l.heredes.§.ſi inter me.Facit ꝙ no.per Cy.
C.ſi cer.pe.l.eo.quod lʒ in eo ꝙ ibi dicit,diuerſis actionibꝰ, nõ
5 bene dicit,arg.s̄.de ac.emp.l.nõ eſt nouũ,cũ ſua gl.Qñcꝫ † quis
vult cõuenire plures ſeparatim inſolidũ.⁊ diuerſis libellis , tũc
ſi quidẽ ſimul,⁊ eodẽ tempore cõtra plures porrigat libellũ,ſeu
libellos,puto debere dici idẽ,quod qñ vno libello,arg.dicte l.ſu
pra iter.§.Caſſius.Fateor tamẽ,quod ad petitionẽ aduerſe par
tis,poſſet agens pars cõpelli eos conuenire vno ⁊ eodẽ libello,⁊
eos diuerſis inſtantijs nõ moleſtare.arg.dicte l.non eſt nouũ.de
act.emp.⁊ de leg.j.l.huiuſmodi.§.fi.Si vero primo,datus vnus
eſt libellus,ſecũdo offeratur alius,tũc,ſi quidẽ loquitur in pluri
bus reis credendi,poſt litem cõteſtatam ab vno,alius nõ audit̃,
vt ĩ.e.l.ſi ex duobus ⁊ ĩ.dicemus.Si vero in reis debẽdi,in hoc
reperto opi.varias.Nam gl.in aut̃.eo.circa fi.dicit ꝙ vno con-
d uento,alius nõ põt cõueniri pẽdente iudicio.Itẽ dicit Azo.[d] in
ſumma huius tit.Dynus vero s̄.eo.l.ij.dicit,ꝙ glo.dicit verum
e pendente cauſa[e] principali.p l.quoties,§.ſi creditor.s̄. de pec.
ſecus pẽdente cauſa appellationis,l.creditor.in prin,s̄.mãdati.
Iac.de Are.videtur tenere contra gl.per dictam l.creditor.in
prin.s̄.mandati.⁊ puto eum bene dicere,cũ inter cauſam prin-
f cipalẽ.⁊ cauſam appellationis nõ põt ratio reddi diuerſitatis.[f]
Nõ obſtat d.l.quoties.§.ſi creditor.qr ibi non loquit̃ de duobus
reis debendi,ſecundum ea que dicam ĩ.eod.l.eandem.in princ.
in vlti.queſtiõe:ſed loquit̃ in his in quibus electione vnius, etiã
ſine exactione,liberatur alius mero iure,ideo interim alius non
põt cõueniri.l.ſi ex duobus.in princi.⁊ §.j.s̄.de pec.ſed de eqta-
te vno repto nõ ſoluendo.põt cõueniri alius,d.l.ſi ex duobus.s̄.
alleg.que equitas nõ hʒ locũ,niſi ſñia lata,⁊ facta executione cõ-
tra vnum,cũ peculium poſſit ſupercreſcere,l.queſitum.s̄,de pet.
ſed nos loquimur in his,in quibus electio vnius nõ liberat s a-
lium mero iure.vt no,s̄.eod.l.ij.dicam ĩ.eo.l.ex duobus . ⁊ ideo
g vno conuento.poterit alter conueniri,d.l.creditor.in princi.s̄.
6 manda.¶ † Secũdo quero[h] ,quid ſi vnum tantum ex duobus
h reis vult inſolidum conuenire,ita quod non alium:Breuiter, q
dam ſunt,qui nõ ſunt proprie duo rei,vt plures tutores , ⁊ plu-
res magiſtratus,⁊ plures negotiantes,⁊ alij ſimiles,de quibus
dicetur ĩ.e.l.eandem.in prin.⁊ iſti de iure antiquo habebant be
neficium diuiſionis,vt legibus vulgaribus,de his non loquor.

Item plures obligati acceſſorie,iſti habebant beneficium diui-
ſionis ex epiſtola diui Adriani.⁊ etiam de his non loquimur.
7 Quidam ſunt † quodammodo duo rei,vt quando pluribus ea
dem res deponitur,vel cõmodat̃,⁊ loquimur de obligatione ſe-
cundaria,que cõtrahit̃ ratione doli,vel culpe,vt dicã ĩ.eo. .ean-
dem in princi.⁊ iſti non habent beneficiũ diuiſionis,ſm Iaco.de
Bel.qr lex nõ cauet.Cõtra puto,ꝙ etiã de iure antiquo habebãt
beneficiũ diuiſiõis,ſicut plures tutores,vt s̄.depoſi.l.j.§.ſi apud
duos.ibi,exẽplo duorũ tutorũ,⁊c.etiã de his hic principaliter
non loquitur,ſed de his q ſunt duo rei vere,⁊ proprie,de his lo
quimur.⁊ cõſtat de iure Digeſtorũ.⁊ Codicis,ꝙ creditor pote-
i rat[i] eligere vnũ inſolidũ,l.j.C.eo.⁊ hac l.iij,§.j.⁊ s̄.loca.l.cũ ap-
parebit.⁊ C.loca.l.ſi diuiſa.cũ ſi.¶ Sed an hoc ſit hodie immu-
tatũ per ius aut̃.hoc ita.C.e.eſt videndũ:Dico † ergo lʒ,aut plu
k res rei debẽdi ſunt cõſtituti ex contractu celebrato cum vno, vt
plures domini ex cõtractu vniꝰ inſtitoris,vel exercitoris,vt di-
cã ĩ.e.l.eandẽ.in prin.⁊ tũc nil eſt immutatũ.⁊ remanet firma ra-
tio.in l.non plures.s̄.de exerci.Nam aut̃.hoc ita.C.e.⁊ in corpo
re vnde ſumit̃,loquit̃ ꝓprie in duobꝰ reis cõſtitutis ex cõtractu
celebrato cũ pluribus:aut plures rei ſunt cõſtituti ex cõtractu
celebrato cũ pluribus,vt regulariter fit.⁊ tũc aut in obligatiõe
erat aliquid indiuiduũ,⁊ per ius Authẽticorũ nil eſt innouatũ:
qr eorũ diuiſio corrũperet ſtipulationẽ.vt s̄.ti.j.l.ſtipulationes
nõ diuidunt̃.⁊ C.e.aut̃.hoc ita.loquit̃ in his que ſunt diuidua ,li
cet gl.ĩ.eo.l.reos.§.cũ tabulis.dicat cõtrarium,⁊ male.vt dixi
s̄.e.l.ij.Aut in obligatione venit aliquid diuiduũ,⁊ tũc per iura
Authenticorũ eſt innouatũ,vt hodie ſi vnus inſolidũ conuenit̃,
habeat beneficiũ diuiſiõis,niſi alius ſit abſens,vel innops,vt C.
eo.auth.hoc ita.ꝙ eſt verum qñ per cõſtitutionẽ duorũ reorum
inducitur alternatiua fideiuſſio,vt pʒ in corpore eo. alias puto,
quod de iure antiquo nil ſit immutatũ,vt dicit̃ ĩ.e.l.reos.ĩ prin.
vnde per aut̃.hoc ita.C.eo.ſolũ in modo exigendi eſt immutatũ,
9 non in modo conſtituendi.¶ Tertio quero,† quid in pluribus
reis credẽdi:Reſp.per ius aut̃.in eis nil immutatũ reperitur.
10 hoc tʒ gl.in aut̃.eo.circa fi.¶ † Quarto quero,vtrũ in his caſibꝰ
vbi plures rei conueniunt̃ inſolidũ ſimul,vno,vel diuerſis libel
lis,ſit aliquid immutatũ:Breuiter dico ꝙ ſic.Nã olim non com-
periebat̃ prohibitũ licet proceſſus ſimul inchoatus eſſet,contra
l vnum[l] procedere,⁊ cõtra aliũ ſuperſedere,imo permiſſum,vt s̄.
de iud.l.nõ idcirco.hodie vero dʒ ad partis petitionem commu
niter negotiũ examinari,⁊ cõmuniter terminari,vt C.eo. auth.
hoc ita.⁊ in corpore vnde ſumit̃,⁊ puto,ꝙ ſi aliter fieret,ſñia per
appellationem reſcinderet̃,arg.ĩ.que ſen.ſine ap.re.l.j.in fi,⁊ ſic
eſt immutatũ in modo procedendi.Secũdo olim poterant per
ſentẽtiã plures rei inſolidũ condẽnari,⁊ per cõſequẽs poterat
fieri executio cõtra quẽlibet inſolidũ,hodie vero poſito ꝙ ſic eſ-
ſent inſolidũ cõdẽnati,tñ tẽpore executionis fieret excuſſio facul
tatum vtriuſcꝫ,⁊ ſi vtercꝫ eſſet ſoluendo,fieret executio ꝓ parte,
vel ſi alter ꝑ ſua parte nõ eſſet ſoluẽdo,fieret cõtra aliũ.Et hoc
vult dicere tex.in corpore vnde ſumit̃,vbi ſubſtãtie eorum qua
m litas examinabit̃,ꝙ eſt poſt ſñiaʒ,[m] vt pʒ ibi ex ordine litere.Di
11 ces tu,† ergo beneficiuʒ diuiſiõis põt opponi poſt ſñiam,contra
l.fideiuſſor.in fi.C.de fideiuſ.⁊ cõtra id ꝙ no.per Dy.ĩ.s̄ fideiuſ.
l.ſi dubitetur.⁊ per Cyn.in d.l.fideiuſ.⁊ l.exceptionem.in vlt.q.
C.de ꝓba.Dico,ꝙ in caſu iſto,vbi plures cõueniunt̃ ſimul. hoc
acto,ꝙ vna ſolutio ſufficiat,eſt veruʒ ꝙ ego dixi,nec eſt tunc ne-
ceſſe,ꝙ talis exceptio opponat̃,qr hic de diuiſiõe faciẽda prout
quiſcꝫ ſoluẽdo eſt,videt̃ agi tã ab actore,quã a reo,⁊ lex ſic diſpõit.
Sed qñ ſit cõuẽtio ſimpliciter inſoliduʒ,importet ſibi,qui exce-
ptionẽ nõ opponit.In hoc ergo eſt aduertenduʒ,ꝙ ſi actor vult
cõuenire aliquẽ ex duobꝰ reis ſeparatim,eſt locus beneficio di-
uiſionis pendẽte proceſſu,vt in auth.eo.§.j.Aut vult cõuenire
eos cõmuniter,lʒ inſoliduʒ,⁊ tunc nõ eſt locus bñficio diuiſionis
pendẽte proceſſu,ſed eo finito tpe executionis.vt in aut̃.eo.§.pe.
12 ¶ Quinto quero,† quid in pluribus reis credẽdi,Certe nihil in
his reperit̃ immutatum,nec in modo conſtituendi.nec modo exi
gẽdi.Ita no.in aut̃.eo.§.ſi.in vlt.gl.in eo ꝙ dicit l.ex duobus.ĩ.
13 eo.nõ eſſe correctã.Sed circa hoc † quero an vnus ex reis cre-
dẽdi poſſit facere aliuʒ ꝓcuratorẽ:Gl.dicit,ꝙ nõ l.licet.§.porro
s̄.de procu.Cõtra puto.qr vnus põt agere noĩe alterius,vt ĩ.de
ſol.l.ſi duo rei.⁊ gl.cõtraria allegãs nõ fundat ſe bona lege,ſi be
14 ne aduertatur.¶ Sexto quero,† dixi bñficium diuiſionis habe
re locuʒ inter correos,ſi ambo, ſunt ſoluẽdo,quero,cui incumbit
onus probãdi,vel actori,vnum ſoluẽdo nõ eſſe,vel reo opponẽdi
illuʒ ſoluẽdo eſſe:Breuiter nõ inſiſto in alle.Et quoddã bñficiũ
diuiſionis de iure antiquo,ex epiſtola diui Adriani,ꝙ cõpetit
fideiuſſoribus,vt Inſtit.de fideiuſ.§.ſi plures.⁊ C.de cõſti.pe.l.
fi.⁊ de fideiuſ.l.ſij.⁊ l.fideiuſſor.cũ ſi.⁊ iſtorũ exemplo beneficiũ
diuiſiõis hʒ tutores.curatores,⁊ ſimiles.ut tex.de tuto.⁊ cura.
diſtr.l.ſ.§.nũc tractemꝰ.ĩ prin.Et in iſto bñficio diuiſiõis eſt ad

uertendum q2 ſi quidem ſolu ẽdo ſunt omnes,⁊ hoc conſtat, cõ-
Petit beneficium diuiſionis. Si cõſtat,ꝙ non ſunt ſoluẽdo,ceſſat
n tale beneficiũ,vt dictis legib. Si dubitaꝛ ſi,tũc qui petit diuiſio
nẽ,audit,ſi velit,aliũ cõueniri ſuo periculo,⁊ õ hoc ſatiſdet,vt ĩ.
de fideiuſ.l.ſi dubite.⁊ ſic videꝛ.ꝙ ille q petit diuiſionẽ dꝫ oſtẽ-
dere aliũ eſſe ſoluẽdo,vel grauaꝛ illa ſatiſdatione.Eſt aliud be-
neficiũ diuiſionis,ꝙ venit ex hac conſtitutione noua de duobus
reis ⁊ in hoc videꝛ.ꝙ in caſu dubij reus nõ poſſit conueniri niſi
o pro parte,vt in auth.e.§.j.⁊ ibi glo.º ſuper verbo,interim. Et
ſic videtur,ꝙ onus ſit creditori,ꝙ nõ poſſit agere cõtra vnũ inſo
lidũ,niſi facta excuſſione,ſi alius reperiaꝛ nõ ſoluẽdo. Ratio de
reo eſt,q2 videnꝛ inuicem fideiubere,⁊ ideo vnus nõ dꝫ cõueniri
pro parte alterius,niſi alio diſcuſſo:vt C.de fide.auth.preſente.
Quod autẽ ad exemplũ illius beneficij cõceſſi fideiuſſorib⁹.hoc
beneficiũ ſit cõceſſum duobus reis,apparet ex auth.eo.in prin.
15 qualiter intelliganꝛ inuicẽ fideiubere,ĩ.dicã.¶ † Septimo que
p ro P,pone ꝙ ad vnũ ex correis puenit tota quãtitas, vtrũ alius
poſſet petere,ꝙ ille prius excutiaꝛ? Rñ.ſi quidẽ hoc fuit actũ ab
initio cũ creditore,vt ad vnũ tm̃ perueniret pecunia,⁊ alius eſ-
ſet fideiuſſor,nõ tñ obligauit ſe principaliter vt correus,tũc ſine
dubio hoc poſſet petere,per ti.in auth.de fideiuſſorib⁹.§.j.⁊ C.
de fideiuſſoribus.auth.preſente.Si vero hoc nõ fuit actũ cum
creditore,ſed tm̃ inter eos,tunc videꝛ prima facie,ꝙ factũ eorũ
creditori nõ preiudicet,vt in aut.e.§.ſi vero minus idonei.ibi,nul
lũ,⁊c.Finaliter dico,ꝙ ſi alter correus oſtendit hoc,ſ.totã pecu-
niã ad aliũ pueniſſe,ſcꝫ negotiũ ad aliũ totaliter ptinere,⁊ ideo
petit aliũ primo diſcuti ipſius periculo,ꝙ actor cogiꝛ hoc face-
q re q l.vnde queritur.in prin.ſ.cõmo.⁊ ibi eſt caſus,prout eſt in
litera conueniri. Pro hoc facit,ꝙ dicit,ꝙ tutor qui gerit,prius
cõueniẽdus eſt,quã qui nõ gerit:q2 ad eũ negotiũ principaliter
ſpectat. Sed contra predicta facit:q2 qñ vnus teneꝛ alio excuſſo,
non ſunt correi,l.decẽ.ſ.ti.j.Sed illud verũ eſt,ſi ipſa obligatio
in illa cõditione differtur:hic vero obligatio eſt preſens,⁊ excuſ
ſio eſt dilata.Itẽ facit cõtra ſ.de cura.bo.dã.l.ij.in fi. Sed dico,
r ꝙ r illa dꝫ intelligi ſecundum iſtam determinationẽ,ſcꝫ,niſi ali⁹
ad quẽ principaliter nõ ſpectat,petat aliũ conueniri ſuo pericu-
16 lo,arg.d.l.vnde queriꝛ.ſ.cõmod.¶ † Octauo quero, dixi ,ꝙ ad
hoc vt iſtud beneficiũ locũ habeat,ſcꝫ diuiſiõis,reqrit ꝙ omnes
ſint preſentes,qualiter debeat intelligi,⁊ qualiter cõſtare debeat
s de preſentia, s vel abſentia? Aduertatis,ego dixi ſupra, ꝙ iſtud
beneficiũ diuiſionis eſt introductũ exẽplo illius beneficij,ꝙ per
auꝛ.datur fideiuſſorib⁹.gl.ĩ auꝛ.de fideiuſ.§.j.intelligit preſen-
tes,ſi ſunt in eodẽ territorio,ita ꝙ facile poſſint citari. Et aduer
te,ꝙ gl.ibi intelligit in eodẽ territorio,ſ.eiuſdẽ ciuitatis:ſecus ſi
eſſent eiuſdẽ prouincie,⁊ ſub eodẽ preſide diuerſarũ ciuitatũ,vt
ibi pꝫ,ꝙ doc.tenẽt,⁊ tex.videꝛ exprimere ibi,dũ dicit,acerbum
eſt creditorẽ mittere alicubi,⁊c.ſed eo caſu cũ ſunt eiuſdẽ territo
t rij,puto ꝙ ad hoc vt cõtra vnũ tm̃ t poſſet pcedi,dꝫ pcedere ſolẽ
nis excuſſio de perſona,ſicut dictũ eſt de reb⁹,ſ.vt citeꝛ,⁊ ſi non
v venerit,mittaꝛ familia v ad capiẽdũ ⁊ ducẽdũ eũ,⁊ ſi retulerit ipꝫ
non poſſe haberi,tunc procedetur contra vnum tãtum.ita vide-
tur colligi ex auth.e.§.pe. Et hec diſcuſſio circa perſonam pro-
batur de leg.ff.l.cum quidam,§.fi.cum l.ſeq.¶ Nono queritur,
17 † vtrum vni correo ſit dandũ tempus ad reducẽdũ abſentẽ ſicut
fideiuſſori? Gl.tꝫ,quod non C.e.auth.hoc ita.⁊ C.de fideiuſ.auꝛ.
preſente.⁊ in auꝛ.e.§.ſi vero min⁹ idonei. Plura ſunt alia que-
rẽda circa materiã hui⁹ legis,q̃ dicã j.e.l.ſi ex duo.§.ſi a Titio.

ADDITIONES.

a Alex.¶ Ubi duo rei. In ſumma,omnia que ponit Bar.in hoc §.poſuit etiam in repetitione auth.hoc ita.C. eo.titu.

b Alex.¶ Eodem libello. An plures rei debẽdi poſſint cumulari in eodem libello,vel debeant cõueniri ſeparatim,faciũt que not. per Bar.⁊ doc.in l.edita.C.de edẽdo.in materia cumulationis ⁊ qñ plures actiones cõtra vnum poſſint eodẽ libello intentari, vide tex.no.in l.ſi idẽ cuꝫ eodẽ.⁊ ibi doc.in prin.ff.de iuriſ. om. iu.⁊ p Inn.⁊ Imo.in c.lꝫ vndiqꝫ.de offi.dele.⁊ hic adde Bar.in l.ſi plurib⁹.in prin.de le.ij.⁊ Bal.in auꝛ.hoc ita.C.e.Et hic etiã adde an plures rei credẽdi poſſint eodẽ libello agere,⁊ qs poſſit agere partim noĩe pprio ⁊ partim noĩe pcuratorio,dic vt in l.j. C.ſi cer.pe.⁊ ibi vide per Cy.⁊ Bald. Similiter qñ poſſunt plu res eodẽ libello cumulari,ibi etiã vide Bar.remittẽtẽ ad Spe. de libe.cõcep.§.ſi.ver.ſed pone.dixi in l.edita.C.de edẽ.¶ Ad de,an vn⁹ creditor poſſit cõuenire plures debitores eodẽ libel lo,⁊ an plures creditores vnum debitorẽ,plene Ro.cõſi.ccxliij.

c Alex.¶ Quemlibet inſolidũ. Si actor vult conuenire plures reos debendi,⁊ quẽlibet inſolidũ,neceſſe hꝫ dicere,⁊ apponere in libello,ꝙ vna ſolutiõe erit cõtẽt⁹,ſm no.p Bar,in l.ſi plurib⁹. de leg.ij.⁊ in l.j.C.de fideiuſ.tu.Adde tñ vnũ ꝙ no.dixit Bal.in l.ſi.C.ꝙ cũ eo.ꝙ pcedit libellus ſimpliciter cõtra dñm de pecu-lio,lꝫ non dicatur quatenus eſt in peculio:quia iudex hꝫ poſtea moderari.quod no.⁊ vide qđ no.glo.⁊ doc.in l. ſemper.§.ſi ĩ ſe-pulchro.ꝙ vi aut clã. Et his adde l.creditor.ĩ prin.ſ.mã.Et ad Bar.hic,adde Bal.in l.j.in fi.C.ſi plures vna ſen.Et qđ plures rei debẽdi,⁊ etiã reus principalis ⁊ fideiuſſor,qui renũciauit cũ proteſtatiõe poſſit eodẽ libello cõueniri,tenẽt Bar. ⁊ Bal.poſt glo.in d.l.j.C.de fideiuſ.tut.¶ Adde aduertẽdo dñ Alex.alleg Bal.in l.ſi plurb⁹.tenere qđ requiraꝛ proteſtatio,qđ vna ſolu-tione erit cõtẽtus,q2 Pau.de Caſt.hic dicit ꝙ Bal.ibi tꝫ cõtra Bar.qđ illa pteſtatio nõ eſt neceſſaria,q2 tacite ineſt.qđ Pau. de Caſt.dicit no.pro ſuſtẽtatione libelli,q2 ſm Bar.reijceretur libellus tã quam ineptus abſqꝫ proteſtatione,⁊ proceſſus agita-tus nõ valeret,⁊ quandocunqꝫ poſſet opponi de ineptitudine li-belli,⁊ nõ valeret ſentẽtia,vt no.Inſti.de verb.obli.in prin.⁊ p Bal.in l.actori.C.de iureiur.q̃ omnia ceſſant,attẽta.opi.Bal.

d Alex.¶ Dicit Azo. Hanc opi.Azo.videꝛ gl.in l.ij.ĩ,de manu-miſ.teſt.⁊ gl.in l.pe.C.de proc.⁊ Abb.in c.dudũ.ij.de elec.ap p baſſe,per verba Bar.ĩ l.quãuis.de dã.infe.in pe.col.ſꝫ hec opi. Bar.vr̃ eſſe verior,⁊ ipſam tꝫ Ang.in d.l.quãuis.per l.creditor. hic alleg.lꝫ de Bar.hic nõ facit mentionẽ.⁊ eam ibi etiã ſequi-tur Inno.⁊ ibi dicit Ange.qđ illa l.creditor.i prin.nõ eſt alibi.

e Al.¶ Pẽdẽte cauſa. Dum tractat Bart.an pendente iudicio contra vnum ex reis debẽdi,poſſit agi contra alium,dic vt per Bal.per illum tex.in l.fin.C.de duob⁹ reis.⁊ in l.ſi.C.de fideiuſ.

f Al.¶ Ratio diuerſitatis. Cũ ĩ cauſa appellatiõis nihil debeat innouari appellatione pendente:⁊ q2 id quod debet poſſe fieri in cauſa principali,debet poſſe fieri in appellatione,⁊ contra l. poſtquam.§.Imperator.ſ.vt leg.no.caue.ſecundum Ioan.de Imol. in l.hoc amplius.§.ſi.cum l.ſeq.de damno infec.

g Al.¶ Nõ liberat. Et idẽ videtur reſp.ad d.l.creditor.Imo,ĩ d. l.hoc amplius.§.ſi.cũ l.ſeq.de dã.infec.dicit,qđ ibi loquiꝛ ĩ plu-ribus obligatis obligatione pretoria,quorũ altero electo,alter liberatur de rigore,vt pꝫ ex notatis ſ.⁊ hic. Nos autẽ loquimur in obligatis obligatione deſcendẽte ex diſpoſitione iuris,quorũ altero electo alter non liberatur.¶ Adde ſm Pau.de Caſt.qđ retẽta determinatione.Bar.hic p vera.neceſſe.eſt qđ opi.eiuſ dẽ in l.ex duobus.ĩ.eo.ſit falſa. Hanc tꝫ Pau.⁊ dicit ſe habuiſſe de facto,⁊ ita diſputãdo determinatum fuiſſe per Richa.Mal.

h Alex.¶ Secundo quero. Dixi infra eod.l.eandem.vide Ang. ⁊ Imol.in l.reos.infra eo.

i Al.¶ Creditor poterat. Uide Bal.ĩ l.antiqua.C.ad Uelle.⁊ no in l.ſi dubitetur.ĩ.de fideiuſ.

k Alex.¶ Dico ergo. Per Ang.⁊ Imo.in l.reos.in pe.col.j.eo. ⁊ p Bar.in l.ex duob⁹.§.fin.ĩ.eo.ibi in ver.ꝙ eſt verũ,⁊c. cõtra tꝫ Imo.in d.l.reos.in pe.col.p Bar.in l.ex duob⁹.§.j.ĩ.eodem.

l Alex.¶ Contra vnum.⁊ per Ang.⁊ Imo.in l.reos.ĩ.eod.

m Alex.¶ Quod eſt poſt ſentẽtiã. Idem tenet Paulus de Caſt. hic,Bar.in l.reos.ĩ.e.licet Ang.ibi cõtra,⁊ vide Im.in l.Pau lus.ij.de re iud.§.ſi.in fi.⁊ qđ ibi Bar.⁊ Imo.in l.reos.ĩ.eodem.

n Alex.¶ Si dubitaꝛ. Adde Bar.in proxi.q.⁊ in l.ſi vt certo.§. ſi.ſupra commo.⁊ quod ibi dixi,⁊ not.Bart.in l.ij.§.ſi.ſupra, de cura.bo.dam.⁊ vide in proxi.queſt.

o Alex.¶ Et ibi gl. Uide per Ang.⁊ Imo.in l.reos.ĩ.e.in princ. Ang.in auth.de duob⁹ reis.in prin.tenet idem quod Bar.hic, ⁊ idem Bart.in l.ſi dubitetur.ĩ.de fideiuſ.⁊ ſequitur ibi Paul⁹ de Caſtro contra Angel.

p Alex.¶ Septimo q̃ro. Uide Bar.in l.ſi vt certo.§.ſi duob⁹.ſ. cõmo.⁊ quod dixi in l.hi qui.in fi.de fideiuſſo. Quid econtra,ſi pe cunia huius rei credendi tantum ſit mutata,vide Bart.in l.fra-ter.de condi.inde. Et iſtis adde caſum notabilem iũctis ibi no-tatis,in l.ſi non ſinguli.C.ſi cer.petat.

q Alex.¶ Cogiꝛ hoc facere. Faciunt hec ad queſt.ſi pater ⁊ filius confeſſi ſunt in inſtrumentis dotis.ſe recepiſſe dotem,⁊ promit-tunt illam reſtituere,an quilibet teneaꝛ inſolidũ,vel pro parte, quo per Bal.⁊ Ang.in l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur.ſ.ſo, matri.⁊ bene facit tex.no.⁊ quod ibi Bar.ĩ l.ſi.C.de do.cau.non numerat.⁊ videꝛ quilibet pro dimidia teneri,l.reos.§.cuꝫ tabu lis.ĩ.eo.Et hoc clarũ de rigore,ſed de equitate dicebat Cyn.qđ ſi pater gubernabatur a filio,preſumiꝛ totũ perueniſſe ad filiũ, ⁊ ideo ſolus filius debebit teneri:ſecus ecõtrario,ſi filius guber-nabatur a patre:q2 tũc pater tenetur inſolidũ.⁊ preſumitur pe cunia perueniſſe ad ipſum. Bal.tamen dicit hanc equitateꝫ ſuc cumbere rigori ſcripto,per not.in l.j.C.de legib.⁊ in l.proſpe-xit.ff.qui ⁊ a qui.ſed ſm Imo.poteſt concludi ſecure,quod quili bet tenetur pro parte.d.§.cũ tabulis.tñ ſi queritur ad quem pe-cuniam perueniſſet,preſumo,forte ſtandũ erit diſtinctioni Cyni. vide Bal.in d.l.ſi.C.de dot.cau.non numera. Imo.in l.ſi cũ do tem. Ad predicta facit quod no.Bal.in l.ſi conſtante.§.quoties ſol.mat.melius faciunt no.in l.j.in ij.col.C.de duobus reis cum concor.⁊ vide Imo.ĩ.eod.in l.reos in princip.in verſic.videtur. Adde tex.no.cũ glo.in l.ſed Iulianus.§.item ſi duos. ſupra ad.

Maced

Macedo. Adde Bar. contra in proxi. q. ⁊ quod ibi dixi, ⁊ proba
tur in l. cum plures. §. veſtiméta. ſ. locati. ¶ Adde pulchre Ro
ma. conſi. cxiij. circa hanc vij. q. Barto.
r ¶ Poma. Sed dico q. Uide ⁊ pondera iſta verba per Are. con
ſilio. xxix. ⁊ conſi. lxvi.
s Alex. ¶ De preſentia. Quādo quis dicatur preſens in alia ma
teria, vide quod no. Bal. in l. teſtamēto. de alimen. lega. ⁊ que ibi
dixi. Et quo ad queſtionē Bar. hic, adde quod no. Bal. C. e. in
auth. hoc ita. ibi, in eodē territorio. ⁊ cum Bar. tranſit do. Ant.
in c. ij. de fideiuſſor.
t Alex. ¶ Ut contra vnum tantum. Adde hic qđ not. Barto. in l.
iiij. §. pretor. de dam infect. Adde quādo quis dicatur preſens.
Bal. conſi. clxxj. lib. ij. Et ꝙ abſens dicatur, qui eſt in alio terri
torio, adde Alex. de Jmo. in conſi. c. in v. volum.
v Alex. ¶ Familia. Nota formam faciendi excuſſionem in perſo
nali, ⁊ ad Bar. ſe remittit Bald. in auth. ſed hodie. C. de actio. ⁊
obli. in l. cum non ſolum. §. j. in fi. C. de bon. que lib.

LEX IIII.

Duo rei. Siue vnica voce, ſiue pluribꝰ, reſpō
deatur, non vitiatur conſtitutio duo
rum reorum.

LEX V.

¶ Opere ficte ſunt eodem, quando eſt eadem peritia in pre
ſtantibus. ⁊ que requirantur copulatiue, ⁊ numer. 4.
2 Factum alienum quando non haberetur reſpectus ad ipſum
fieri ſed ad ipſum factum perfectum. promitti poteſt.
Duo rei quando poſſint conſtitui in operis. ⁊ nū. 6. ⁊ 7.
3 Doctor legens, quando poſſit per ſubſtitutum legere.
5 Duo rei debendi qualiter conſtituantur in obligatione facti.
8 Plures rei credendi, qualiter conſtituant in obligatione facti.
9 Intereſſe ſingulare qualiter probetur, ⁊ quomodo debeant de
ponere teſtes.

a Nemo eſt [a] qui neſciat. Obliga
tioni ope
rarū pōt accedere fideiuſſor, ⁊ in ea actiue, ⁊ paſſiue
poſſunt, duo rei cōſtitui. h. d. Iſta eſt ſingularis lex. ⁊
gl. diuidit eam, in verb. pmitti poſſe. q̄ incipit, i. operā. ibi, patet
ergo. Sed ego diuido ſm Jac. de Are. Primo loquit in ſimpli
ci promiſſore. Scđo in fideiuſſore, ⁊ principali. Tertio, in duo
bus reis. Partes apparēt in litera. Reperio i lege noſtra duas
1 lec. Unā gl. ¶ † No. ꝙ vbi eſt eadē peritia, ficte ſunt eedē opere.
Opp. de l. ſtipulatio iſta. in princ. ſ. ti. j. ⁊ l. ſicut. j. de fideiuſ. vbi
factum alienum promitti nō pōt. Gl. videtur dicere, ꝙ pōt quā
2 do ſunt eiuſdem peritie. Ja. de Are. dicit aliter, ꝙ ſicut in pro
miſſione facti, ita operarū pōt conſiderari, primo ipſum fieri, ⁊
tunc nemo pōt promittere factū alienum: quādoqꝫ nō habetur
reſpectus ad ipſum fieri, ſed ad factum perfectum: vt promittis
librum ſcriptū, ⁊ factum manu talis magiſtri. ⁊ tunc quis pōt
promittere factum alienum. de hoc eſt caſus in l. continuus. §. ſi
ab eo. ſ. ti. j. ⁊ ita intelligit hanc legē, que lec. vera eſt in ſe, ⁊ tene
menti. Sed in ppoſito credo, ꝙ melius d cit gl. per fi. legis. q̄ di
cit, eiuſdem peritie. ⁊ ſecundū dictum Jac. de Are. qn̄ habetur
reſpectus ad opus perfectū, etiam qui nō eſſet eiuſdem peritie,
poſſet pmittere, ⁊ ſic non bene ſua lec. applicat tertui. ¶ Op. di
citur in ij. rn̄. ꝙ fideiuſſor pōt adhiberi obligationi operarū cō
tra l. ſicut. j. de fideiuſ. Nō dico hic. ⁊ gl. tetigit in l. cū filiꝰ. §. j. ſ.
3 ti. j. dico in l. ſi quis p eo. j. de fideiuſ. ¶ Dicit hic, † duo rei cōſti
tuunt in operis. Contra, q2 ex mutatione perſonarum dicuntur
alie, ⁊ alie opere, l. ſeruus patroni. cum l. ſeq. ſ. de ope. libert. ſed
qn̄ alia, ⁊ alia res pmittit, nō ſunt eiuſdē rei credēdi, l. ſi id, ꝙ §.
j. j. e. Sol. Cōtraria loquunt in operis, q̄ coherēt perſone, ⁊ tunc
in illis non poſſunt cōſtitui duo rei: q2 alie, ⁊ alie ſunt quedā, que
non coherēt perſone, ⁊ in his poſſunt duo rei cōſtitui. Sed opp.
ꝙ nō poſſunt dici duo rei: q2 nō poſſunt debere inſolidū, l. ij. ſ.
e. ti. cōiuncta l. q inſulā. ſ. ti. j. q2 ſi ſolū eſt alienū, ⁊ ſtipulamur
inſulā fieri, nihil intereſt noſtra. ſi eſt cōe tunc pro parte. Sol. in
telligo in operis, q̄ non coherēt ſolo: ſed cuilibet inſolidū poſ
ſunt attribui, vt hic, ij. rn̄. ¶ Demū op. ad tertiū rn̄. Dicit hic
ꝙ poſſunt conſtitui duo rei debēdi: q2 ſunt eedē. Contra, q2 eiuſ
dā hominis opere nō dicunt eedē, l. ſi non ſortē. §. libertus. ſ. de
condi. indeb. multo minꝰ ſi diuerſorū. Soluit gl. hic i operis in
certis, ibi certis. Sed non eſt verū, q2 hic eiuſdē pitie, ergo cer
te opere: q2 aliter nō poſſet apparere, an eſſent eiuſdē pitie. So.
gl. ꝙ vere non ſunt eedē, ſed fictione iuris fingunt eedē. Sed con
tra, q2 ſm hoc ope poſſent repeti, ꝙ eſt contra dictū. §. libertus.
4 Sol. † Dic, ꝙ ad hoc ꝙ opere duorū hominū fingant eedē duo
requirunt copulatiue, ꝙ hoc agat inter contrahētes, ⁊ ſint eiuſ
5 dem peritie: vt hic dicit gl. ⁊ not. ¶ Induco ad queſt. † Doctor
pmiſit legere librū poteſt ne p ſubſtitutū legere. In l. j. §. ne an
tē. C. de ca. tol. format Cy. iſtā qſt. ⁊ dicit ſꝫ Pet. ꝙ d. §. ne antē.
nō facit, q2 ibi loquitur in addiſcente, ꝙ non pōt per ſubſtitutum
addiſcere. ſed docēs bene ſeruire pōt per ſubſtitutū, ſi eſt eiuſdē
peritie. per hanc legē: ſed nō pl9: q2 oportet, ꝙ ſint eiuſdē peritie,
⁊ ꝙ hoc iter cōtrahētes ſit actū, vt hic. Sed ſi erat doctor, qui ex
caſu cōſueuerat ſepe hoc facere, ex conditione perſone, que non
pōt ſeruire, videtur actū. C. de loca. l. excepto. ⁊ Inſtit. loca. circa
b prin. vel ſi eſſet cōſuetudo ſtudij, [b] l. ꝙ nolit. §. q2 aſſidua. ſ. d edi.
6 ⁊ de aqua plur. arc. l. ſi prius. §. j. ¶ Sū circa † materiam hu
ius legis diſtingue qualiter duo rei debēdi cōſtituant in obliga
tiōe facti. Dic, qn̄qꝫ in obligatiōe habet reſpectꝰ ad opꝰ pfectū,
ita ꝙ eſt explicabile p aliū, l. cōtinuus, §. ſi ab eo. ſ. tit. j. ⁊ iſto ca
ſu ſine dubio poſſunt cōſtitui duo rei, vt hic. ſꝫ lec. Jac. de Are.
Qn̄qꝫ habetur reſpectus ad ipſum fieri, ⁊ ad perſone induſtria, ⁊
tunc aut promittens ſunt eiuſdē peritie, ⁊ poſſunt conſtitui duo
rei, vt hic. Aut ſunt diuerſe peritie, ⁊ non poſſunt, vt ibi. Circa
7 reos † credēdi dic, aut in obligatione venit tale factū, ꝙ cōcernit
perſonā ſtipulātis, vt promitto ſeruire i camera, vel mēſa, vel cu
rare ab infirmitate, ⁊ nō poſſunt conſtitui duo rei, l. ſi id ꝙ j. eod.
iuncta l. ſeruus patroni. §. fi. ⁊ l. ſeq. de ope. lib. Aut nō cōcernit
perſonā ſtipulātis, ⁊ tūc aut vtriuſqꝫ intereſt equaliter, ⁊ inſolidū
vt promitto Titio ⁊ Seio inſolidū, ſcribere librū, vel operas in
certas puta zappatorias pictorias. vel ſimiles, ⁊ pn̄t conſtitui
duo rei, vt hic. Aut nō intereſt equaliter, vt facere domū in fun
do vniꝰ, vel cōdi. ⁊ nō poſſunt duo rei cōſtitui, q2 nō itereſt cuiuſ
8 libet inſolidū, l. qui inſulā. ſ. ti. j. ¶ Ultimo hec lex inducit † ad
queſt. qualiter pbet intereſſe ſingulare, ꝙ tangit glo. in l. vnic. C.
de ſen. que pro eo. in gl. ſuper verbo, ſubtilitatē. in fi. Alij doc. di
cūt ibi, ꝙ poſſunt deponere de affectiōe eorū ſi ſunt eiuſdē peri
tie, ⁊ ſic videt affectio actoris, per hāc legē. ꝙ nō pl9: q2 iſta affe
ctio hꝫ locū demū duobus concurrentibus, vt ſ. dixi. que ceſſant
in teſtibus. Dic ergo, ꝙ teſtes deponent, ꝙ ipſi viderunt hoīes
eiuſdē conditionis habere rē illius qualitatis tantū charā, vel
nollent pro tāto carere ea. vt probat ſ. ti. j. l. cōtinuus. §. cū ita.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Nemo eſt. Induco ad queſt. de qua per Bart. in l. pe. de
var. extraor. cog. Bal. in l. parabolani. C. de epiſ. ⁊ cler. Uide ꝙ
no. per Bar. in l. diē functo. ſ. de aſſeſ. Ita vide Bar. in l. j. C. de
de prin. agē. in rebꝰ. li. xij. ⁊ ꝙ no. Cy. d epiſ. ⁊ cle. l. quiſqꝫ. ⁊ ibi
doc. Et adde ſm Bal. in c. j. §. ſi quis deceſſerit. ſi de feu. fue. cō
trouerſia inter do. ⁊ agn. ꝙ officia ſolēnia, ſicut eſt officium Po
teſtatis, ⁊ Capitaneatus, per alium non poſſunt explicari, niſi in
caſu neceſſitatis, vt in auth. de colla. §. ad hoc prohibemus. ⁊ l. j.
§. eius rei. de offi. eius cui man. eſt iuriſd. ⁊ de queſt. Bart. hic, ⁊
ſimilibus, vide per Spe. in ti. de ſalarijs. §. fi. ver. quid ſi doc. cū
ſeq. ⁊ in materia ꝙ no. Bal. in l. cū antiqtas. C. de vſufruc. ⁊ qđ
no. in l. Arethuſa. ſ. de ſtatu homi. Quod dixi, niſi in caſu neceſſi
tatis, per Bar. in l. de pollicitationibus. j. de pollici. ⁊ de mate
ria p Jac. de Bel. i d. l. quiſquis. C. de epiſ. ⁊ cle. ¶ Et facit, an
vaſallus poſſit ſubinfeudare feudum alteri vaſallo, de quo vide
Bal. in auth. niſi. C. ad Trebellianū. ⁊ vide in materia Bald. in
c. j. §. mutꝰ. tit. Epiſ. vel Abb. in feu. ⁊ in rubr. q feud. da. poſ. Et
quando alicui eſt iniunctum, ꝙ perſonaliter exequatur, non pōt
alteri committere, etiam de partiū voluntate. ita dicit Spec. de
iud. dele. §. excipitur. ver. itē quod iuncti. ⁊ de materia poſt Jo.
And. in reg. cōtractꝰ. in mercu. ⁊ plene per eū in iſta q. in regu
la, qui facit. Uide tex. in l. ſciendū. j. legati. j. de legationi. quod
legati nō poſſunt dare vicarios alios, quā filios ſuos. Et an re
ctor poſſet facere vicariū, Im. in l. obſeruare. vbi p Bart. ⁊ ibi
dixi. ſ. de offi. procōſul. ¶ Adde do. Alex. tangere, an vaſallus
poſſit ſubinfeudare, ꝙ Bald. conſil. lxx. lib. j. refert. Et Mar. de
fano. i tract. de iur. emph. q. xvij. ꝙ ſi de aliquo honorifico caſtro
fuerit inueſtiti nobiles, quod ad ignobiles tranſire non poterit.
b Alex. ¶ Conſuetudo ſtudij. Et ſic no. ꝙ contractꝰ cenſet initus
ſcđm conſuetudinē. ⁊ hoc in terminis. Bar. hic ſequit do. Ab.
in c. ad noſtrā. de reb. eccle. non alie. bene facit, ꝙ no. in l. ſi prius
§. j. de aqua plu. arcē. ⁊ quod no. Bald. in l. j. C. pro ſocio. in iiij.
qſt. Itē cenſet initꝰ iuxta diſpoſitionē ſtatutorū. iuxta no. in l.
vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ſ. de ope. libe. in ver. ſed in in iſto ca
ſu, pro Bar. ⁊ Bal. in l. liberti. C. eo. ver. ſed quid ſi eſſet. Et cū
Bal. concor. Jo. And. in regula, qui facit in mercu. vbi plus di
cit ꝙ idem eſt, ſi erat conſuetudo ſolum promittētis, vide Bar.
in l. magiſtratꝰ. j. ad munic. ⁊ Bart. in l. j. §. iudicandi. j. de var. ⁊
extraordi. cog. in vlti. queſt. ⁊ vide in l. vni. in vlti. queſt. in prin.
C. de ſen. que pro eo quod intereſt.

LEX VI.

Duos. Ex duobus interrogatis vel interrogan
tibus, qui reſpondet, obligatur. ⁊ cui reſpō
detur. queritur obligatio, ⁊ ab vno tantum ex correis
poteſt accipi fideiuſſor. h. d. Et gloſ. aſſignat argum.
contraria, ⁊ nō ſoluit nec in l. ſtipulatio. §. habet. alleg. in ea. ſed

illud intelligitur ibi, ex preſumpta mente contrahentium, quia
aliud tempus commiſſionis non habet annexum. Hic enim ex-
tra propoſitum diceretur intelligi. Dyn. Vel aliter, ibi verba
ſtipulationis ſapiant vim conditionis, hic non. Ray.

1 Modicum tempus, nec actus contrarius, non vitiat con-
ſtitutionem duorum reorum

2 Longum interuallum inter obligationem vnius, ⁊ alterius,
non vitiat conſtitutionem duorum reorum.

3 Interrogatus ſi dicit, facias ſcribere, ⁊ poſtea reſpõdeo, dici-
tur incontinenti reſpondere.

4 Actus neceſſarius nature, intermedius inter interrogatio-
nem, ⁊ reſponſionem, non vitiat obligationem.

a **§. Duo rei.** Modicum interuallum conſtitutionem
duorum correorum non vitiat, nec actus
1 medius conſtitutionẽ correorũ, non contrarius. h. d. † No. quod
modicum tẽpus non vitiat: ergo longũ tempus vitiat. Itẽ not.
quod actus nõ contrarius cõſtitutioni, nõ vitiat. ¶ Opp. ſ. e. l.
iij. i prin. gl. ſol. vt ibi. Vera ſol. eſt illa. Inter interrogationẽ, ⁊
2 reſpontionẽ eiuſdẽ, actus contrarius, vel † longũ interuallũ im-
pedit cõſtitutionẽ, vt hic: ſed longũ interuallũ inter obligationẽ
3 vnius, ⁊ alterius, nõ vitiat. ¶ Quero, † qd in inſtrumẽto, inter-
rogas me, dico, facias ſcribi, deide rñdeo? Dicit gl. in ver. in-
terrogatus. qd incõtinenti videor reſpõdere, tene mẽti, qꝛ ſingu
b laris eſt. [b] Quero, qd in alio † actu medio interueniente, qui non
4 pertinet ad hoc? Et gl. dicit, qd omnis actus dicit̃ cõtrarius, ad ob
ligationẽ non pertinẽs. Gl. in verb. cõtrarius. nõ bene dicit ſimplici
ter, ſꝫ dꝫ determinari per l. eũ antiquitas. C. de teſt. qꝛ ibi vides,
qd actus neceſſarius nature ĩteruenies: nõ dicitur actus cõtrarius.

ADDITIONES.

a Alexan. Non vitiat. Vide plene per Bartol. in repe. authẽ. hoc
ita. C. eo. in xij. q. vide in l. fi. infra eodem. vbi idem dicit, quod in
d. auth. Et an habeat iſto caſu beneficium diuiſionis hodie, vide
Bar. in l. ſi ex duobus. infra eodem.

b Alex. ¶ Singularis eſt. Et eam notantur alleg. Bal. in l. in bo
nefidei. C. de pactis. vide ibi per Saly. ⁊ plenius ad dicta per
Bart. in repe. Alexan.

LEX VII.

a **Ex duobus reis.** [a] Diſparitas quali-
tatis, que ſperat̃ re-
duci ad paritatem, nõ vitiat conſtitutionẽ correorũ.
h. d. ¶ Oppo. de l. eandẽ. j. eodẽ. Sed plures dantur
hic, tene vltimam: qꝛ hic eſt diſparitas in tempore, ibi in culpa.
Et ratio eſt, qꝛ hic adueniente conditione reducitur ad parita-
tem, ibi nunquã reduci ſperatur. ¶ Op. de l. ſi id q. j. e. ſolu. ibi
b eſt diſparitas in re, hic in qualitate. [b] ¶ † Quero, vtrũ hodie ſit
correctũ per ius Authẽticorũ, vt ille q eſt obligatus pure, poſſit
opponere bñficiũ diuiſiõis, pẽdẽte cõditione alterius? Gl. tãgit.
C. e. auth hoc ita. Dy. tãgit hic. Dicã j. e. l. ſi ex duob⁹. §. ſi a Titio.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Ex duobus reis, Vide per Bart. in repetitio. auth.
hoc ita. C. de duobus reis. in xij. q.

b Claud. de Seyſſel. ¶ Qualitate. Adde quod notabiliter dicit
idem Bar. in l. denũtiaſſe. §. quid tamen in j. queſt. j. de adulter.

LEX VII.

a **His verbis.** [a] Si in vnius perſona nõ con
ſiſtit in obli. alter tenetur in-
ſolidum, ſi tanquam duo rei ſe obligabant, alias in vi
1 rilem. h. d. † Not. quod dictio, que, debet ſcribi per e.
breue, quando eſt coniunctio, alias long. vt in gloſſ.

ADDITIO.

a Alex. ¶ His verbis pro intellectu huius legis vide Saly. in
l. legem. in iij. q. C. de pactis.

LEX IX.

1 Duo rei debendi in mutuo conſtitui poſſunt.

2 Lex ſuper impoſſibili, quod in genere poteſt eſſe poſſibile, licet
non in ſpecie, fingit.

3 Duo rei qualiter conſtitui poſſunt in depoſito ⁊ commodato,
tam in primitiua, quam in ſecundario obligatione.
Obligatio, rem reſtitui, quo ad obligationem eſt indiuidua: ſed
quo ad ſolutionem indiuidua.

4 Duo rei an conſtitui poſſint, quando in obligatione eſt quid in-
diuiduum, vel factum.

5 Obligati acceſſorie. quando teneantur inſolidum, ſi non expri-
matur Mandatoribus acceſſorie ſe obligantibus, hodie nihil eſt
mutatum.

6 Plures acceſſorie ſe obligantes, poſito quod inſolidum tene-
retur, an ſint duo rei.

7 Gerentes aliquod officium, vel aliquam adminiſtrationem, an
obligentur vtiliter vel inſolidum, vel ſint duo rei.

8 Intellectus. §. duobus. l. creditor. ſupra mandati.

9 Mercatores plures qui vnam mercantiam gerunt, vel vnam
negotiationem, an ex contractu vnius quilibet teneatur inſoli
dum, ⁊ qlibet inſolidum agere poſſit, ⁊ an ſint duo rei.

10 Inſtitor, vel exercitor, licet poſſint inſolidum conueniri, ſicut
inſtitor, ⁊ exercitor, non tamen dicuntur duo rei: ſed vnus tene-
tur principaliter, alius acceſſorie.

11 Plures domini eiuſdem ſerui, licet de peculio teneantur inſo-
lidum, an ſint duo rei.

Eandem. Re, verbis, teſtamento, conſenſu,
poſſunt cõſtitui duo rei. h. d. ¶ Op.
in aut. eo. in prin. Sol. dicit gl. j. aliud olim, aliud ho
die. Tu dic qd in modo cõſtituendi nil eſt innouatũ,
1 vt dixi ſ. eo. l. ij. ¶ Pro declaratiõe huius legis, ⁊ † materia que
ro primo, an in obligatione que re contrahitur ad diuidua vt tã-
tundẽ reddatur in genere. vt in mutuo, poſſint cõſtitui duo rei.
Videt̃ qd ſic. vt C. ſi cer. pe. l. ſi nõ ſinguli. ⁊ C. eo. de duob. reis l.
propter contrarium. dicit do. Mar. Sil. dicens, ꝙ ante poſſent
cadere ſydera de celo, quã obligatio que re contrahitur, cõhatur
vltra quã peruenit. l. ſi tibi. in prin. ſ. de pac. ⁊ in leg. contrarijs
fuerunt cõſtituti duo rei verbis. Cõmuniter oẽs tenẽt contrariũ
per prin. huius legis, ⁊ d. l. propter. ⁊ d. l. ſi non ſinguli. Ad con-
trarium reſpondeo, quod ſi vni numeraret̃ aliorũ volũtate, omni
bus numeratum videtur iuris fictione, vt no. per gl. in d. l. ſi nõ
ſinguli. Sꝫ cõtra hoc inſtatur. Id qd eſt impoſſibile de natura,
non poteſt fingi per legem. l. ſi pater. in fi. ſ. de adop. ⁊ ſ. loca. l.
qui ad certũ. ſed impoſſibile eſt ſecundũ naturã. vt eadẽ pecunia
perueniat ad plures inſolidũ: ergo non põt fingi. Huius timore
dedit Pet. ꝙ non fingit̃ ad plures perueniſſe inſolidum, ſed ad
omnes ſimul peruenit in veritate, ⁊ ſic nõ naſcant̃ plures obliga
tiones, ſed vna, que tꝫ plures homines, ſicut vnus funis ligat
plures. Et hoc tꝫ Cy. in d. l. ſi nõ ſinguli. ⁊ d. l. propter. Hoc non
placet. qꝛ in pluribus reis lꝫ. vna obligatio in effectu, tamẽ in ve
ritate plures ſunt obligationes, ⁊ quilibet tenet̃ propria obliga-
tione, vt hac l. §. fi. ⁊ l. ſi reus. ⁊ de fideiuſ. l. generaliter. Tene [a] er
go ſolutionẽ gl. j. ꝙ fingit pecunia ad quẽlibet perueniſſe pro ſo
2 lido. Nec obſtat ſi dicatur, † ꝙ lex non fingit ſuper impoſſibili, qꝛ
verum eſt ſuper eo, ꝙ eſt impoſſibile in genere, vt quod filius ſit
antiquior patre: ſed in genere eſt impoſſibile, lꝫ ſit impoſſibile in
ſpecie, vt in his terminis in quibus loquimur, tũc lex fingit. Ex
emplũ. Impoſſibile eſt ꝙ ille qui eſt filius Titij, ſit filius meus,
tamẽ qꝛ in genere poſſibile eſt, ꝙ habeã vnũ filiũ talẽ, ⁊ eius eta-
tis, põt fingi per ius, ꝙ talis ſit filius meus, d. l. ſi pater in fi. cũ l.
ſeq. de adop. Sic impoſſibile eſt, ꝙ ille, qui fuit apud hoſtes, ſem
per fuerit in ciuitate: tñ qꝛ in genere ſuo poſſibile eſt, videlicet
quod talis ſemper fuerit in ciuitate, ideo lex põt fingere ipſum
fuiſſe in ciuitate. Ita hic impoſſibile eſt, ꝙ in genere ſuo talis pe
cunia peruenit ad me. Itẽ ꝙ peruenit ad te, ⁊ ad aliũ: ideo hoc
inducit per fictionẽ. licet in caſu in quo ſumus. ſ. donec pecunia
eſt apud vnũ impoſſibile ſit eſſe apud aliũ. Et iſta ego dixi in l. ſi
is qui pro emptore. ſ. de vſuc. Vel aliter, Impoſſibile eſt, ꝙ ea-
dẽ res perueniat ad plures, inſolidũ. Dico, verũ eſt in effectu, ſꝫ
bene põt peruenire ad plures, ſꝫ apud vnũ remanet in effectu, qꝛ
3 vna exactio ſufficit. Cõcludo ergo, † qd plures rei debẽdi põt re
conſtitui, ſi hoc agat̃ ſine aliqua ſtipulatione, ſicut ſ. dictũ eſt in
alijs obligationib⁹. ⁊ idẽ dico d duobus reis credẽdi. vt C. ſi cer.
pe. l. cũ te. ¶ Scdo, quero, qd in obligatione que re cõhit̃, vt eadẽ.
ſpecies reddat̃, vt in depoſito, ⁊ cõmodato, ⁊ ſimilib. Rñdeo, de-
bes ſcire, ꝙ ex hoc cõtractu due oriuntur obligationes, vna primiti
ua ad rei reſtitutionẽ, alia ſecũdaria rõne doli vel culpe cõmiſſe
in rẽ. Aut ergo qris de illa primitiua obligatiõe ad rẽ reſtituen
dã, ⁊ tũc ita demũ conſtituũt duo rei debẽdi, ſi eſt actũ. vt C. loca.
l. diuiſa. alias quilibet tenet̃ pro parte. arg. ſ. cõmo. l. iij. §. he-
res. ⁊ depoſi. l. ſi duo. lꝫ tñ quilibet pro parte teneat̃, ⁊ ſic eſt obli
gatio diuidua, diuiſa quo ad obligationẽ, tñ vnus ſoluendo ptẽ
nõ liberat̃, ⁊ ſic eſt indiuidua quo ad ſolutionem. d. l. ſi duo. Et d
hoc plenius dixi in l. eadẽ. §. Cato. ſ. de verb. obli. licet glo. circa
hoc, neſciat quid dicat. ſ. depoſi. l. j. §. ſi apud duos. Si vero que
ris de obligatione ſecũdaria, que cõtrahitur ratione doli vel cul
pe, tũc aut eſt actũ qd ſint duo rei, ⁊ ſunt: aut nõ eſt actũ. ⁊ tunc
aut vnus tantũ cõmiſit dolũ vel culpã, ⁊ ille ſolus tenet̃. d. l. j. §. ſi
apud duos. in ſ. depoſi. Aut vterque cõmiſit. ⁊ tunc vterque te-
netur inſolidũ tanquã duo rei, d. §. ſi apud duos. ⁊ l. vt ſi. vt certo
§. ſi duobus vehiculum. in fi. ſ. cõmo. ⁊ l. ſi duo. ſ. depoſi. Et hoc
de reis debẽdi. Rei vero credendi in tali obligatione nõ conſti
tuuntur, niſi hoc agatur, ſ. depoſi. d. l. j. §. ſed ſi duo. ¶ Tertio
4 quero, † qd ſi in obligatione veniat aliquid, qd ſit indiuiduũ quo
ad obligationem, ⁊ ſolutionẽ? Dic. vt dixi ſ. eo. l. ij. ¶ Quarto
quero, quid in obligatione facti an poſſint cõſtitui duo rei? Dic,
vt ſ. eo. l. nemo. ¶ Quinto quero, quid in his qui obligãtur ac-
ceſſorie? Iſta queſtio hꝫ duo capita. ¶ Primo, vtrum teneantur
inſolidum

inſolidum,etiam ſi non exprimatur.Secūdo,poſito quod inſo-
lidum teneatur,vtrū ſint duo correi,ſiue duo rei debendi?Circa
5 primū dico,†quod qñqꝫ quis obligat̃ acceſſorie.ſcꝫ pꝛo alio alie
nam obligationē principaliter ſuſcipiēdo,⁊ iſto caſu nō tenetur
inſolidum,niſi ſit actū,vt C.ad Velleia.l.ſi paternā.⁊ ibi no. Itē
no.j.de fideiuſ.l.ſi Titius.Qñqꝫ obligant̃ plures pꝛo alio cōſti-
tuendo,⁊ tunc idem,qꝛ.quilibet tenet̃ pꝛo parte,niſi ſit dictū.qđ
teneatur inſolidū,vel obligauerūt ſe alternatiue.vt C.de cōſtit.
b pec.auth.ſi qñ.Quādoqꝫ [b] aliqui obligant̃ pꝛo alio pꝛopꝛie fide
iubendo,⁊ tūc quilibet tenet̃ inſolidū,etiam ſi non ſit dictum, vt
Inſtit.de fideiuſ.§.ſi plures.⁊ C.de fideiuſ.l.nō recte.Qñqꝫ plu-
res obligant̃ pꝛo alio mādando,⁊ tūc diuerſe ſunt gl.Nā gl.que
eſt ſ.mādo.l.ſi mādato Titi.§.Paulus reſpōdit.vnum videtur
velle quod hodie requirat̃ qđ expꝛeſſe agatur,expꝛeſſius in l.cre
c ditor [c] §.duobus.eo.ti.Cōtrariū.ſcꝫ,qđ in mādatoꝛibus nil ſit
immutatū hodie.no.gl.ſ.ꝙ iuſſu.l.j.§.fi.⁊ hic in gl. in verb.cō-
modato.que incipit.⁊ mandato.Et iſtud puto verius per id ꝙ
no.in d.§.ſi plures.Inſti.de fideiuſ.⁊ d.l.nō recte.Et hoc cōmu
niter tenent doc.qꝛ per auth.nil eſt innouatū in modo cōſtituen
di.vt ſ.dictū eſt.Sed que eſt ratio diuerſitatis inter pꝛedictos
6 caſus?Circa ſcđm.†credo ꝙ pꝛimo caſu,qñ pꝛincipaliter obli-
gationem alterius ſuſcipiūt,ſi hoc agatur,vt teneant̃ inſolidum
ſunt duo rei,d.l.ſi paternā.⁊ ꝙ ibi no.⁊ videtur expꝛeſſum.ſ.ad
Velleia.l.vir vxoꝛi.§.fi.cū l.ſeq.In his vero,qui obligant̃ cōſti
tuēdo,nō obligant̃ inſolidū,niſi agatur,vel alternatiue pꝛomit-
tatur,tūc dicūtur duo rei.Et dic vt ſtatim dicā in duobus fide-
iuſſoꝛibus.vel mādatoꝛibus.qꝛ eadem eſt ratio.l.fi.ſ.đ cōſti.pe.
Inn.duobus vero fideiuſſoꝛibus,vel mādatoꝛibus, licet teneat̃
inſolidum,etiā ſi nō ſit dictū.⁊ lꝫ dicant̃ cōfideiuſſoꝛes,vt j.de fi-
deiuſ.l.ſi Titius.nō tñ ſunt duo correi.Patet ex diuerſitate no-
minum,⁊ tituloꝛū.Nam ſi idē eſſet,quare feciſſet per ſe titulū de
duob⁹ reis,⁊ ti.de fideiuſſoꝛ.⁊ māda.Preterea patet ex hac le
ge,⁊ l.j.C.eo.cōiūcta l.vt fideiuſſoꝛ.j.de fideiuſ.Preterea.lꝫ fa
ctum vnius correi alteri noceat,vt j.eo.l.pe.nō tñ factum vnius
fideiuſſoꝛis nocet alteri,ſed ſolū ſibi,⁊ ſuis ſucceſſoꝛib⁹,vt ſ.ti.
j.l.ſi ſeruū.§.nūc videamus.⁊ ibi no.Ad hoc ergo vt iura duo-
rū reoꝛū habeāt locū inter eos eſſet neceſſe qđ hoc expꝛeſſe age
retur,quod tanquā duo rei intercedūt,vt expꝛeſſe dicitur in d.l.
vir vxoꝛi.in fi.cū l.ſeq.ſ.ad Velleia.Plus dico,qđ etiā ſi expſ-
ſe ageretur,qđ inſolidū tenentur,hoc caſu nō ſufficeret ad cōſti-
tutionem duoꝛum reoꝛū,qꝛ eſſet expꝛeſſio eoꝛū que tacite īſunt.
vt C.de fideiuſ.l.nō recte.Eſt ergo neceſſe,qđ expꝛimat̃,qđ tan
quā duo rei pꝛomittūt.Et hoc de reis debēdi:plures vero rei
7 credendi acceſſoꝛie nō cadunt.¶†Sexto quero,quid ī pluribus
qui gerūt aliquod officiū,vel aliquā adminiſtrationem,an obli-
gētur viriliter,vel iſolidū,⁊ an ſint duo rei?Aduertatis,an qui-
libet habeat inſolidū adminiſtrationē,dixi in repet.l.j.§.ſi plu-
res.ſ.de exerc.Nūc dico,qualiter obligent̃.Circa qđ dico,ꝙ qñ
plures gerunt aliquod negotiū ſponte,nullo pꝛecedente māda
to,⁊ tunc nō tenent̃ inſolidum,ſed pꝛout quiſqꝫ geſſit,l.cū alicui.
in fi.ſ.de neg.geſt.⁊ qđ ibi no.ī gl.qñqꝫ pꝛecedit aliquod māda
tum a lege,vel ab homine,tūc aut officiū,ſeu admi.que geritur,
eſt munus publicū authoꝛitate,⁊ vtilitate,aut publicū authoꝛi
tate,ſed pꝛiuatum vtilitate:aut authoꝛitate,⁊ vtilitate pꝛiuatū.
Pꝛimo caſu,quilibet tenet̃ inſolidū,l.Imperatoꝛ.ad munici.⁊
de ma.conue.l.magiſtratus.⁊ ſunt duo rei debēdi,lꝫ nō per oīa,
l.ſi pupill⁹.ſ.de admini.tut.Et hoc dico,ſiue ſit adminiſtratio
oꝛdinaria,ſiue delegata,ar.l.ex facto.ī fi.ſ.de neg.geſt.⁊ de ma.
conue.l.fi.⁊ quod ibi no.in vlti.gl.lꝫ inter hec ſit aliqua differen
tia in illa materia,quā tractaui ī d.§.ſi plures.Secūdo caſu qñ
eſt munus publicū authoꝛitate,ſed vtilitate pꝛiuatū,⁊ tunc idē:
qꝛ quilibet tenetur inſolidū,⁊ ſunt duo rei debēdi,lꝫ nō per oīa,
d.l.ſi pupillus.ſ.de adminiſt.tut.⁊ l.j.§.nūc tractem⁹.ſ.de tut.
d ⁊ ra.diſtra.⁊ de admi.tu.l.iij.cū ſimi.⁊ qđ dico in tutoꝛibus [d],idē
in actoꝛibus,cōſtitutis ab eis,arg.d.l.ex facto.ī fi.ſ.de neg.geſt.
Tertio caſu,qñ adminiſtratio eſt pꝛiuata authoꝛitate ⁊ vtilita-
te,⁊ tunc aut ſunt inſtitoꝛes aut exercitores,⁊ tūc qꝛ eis v'det̃
mandata adminiſtratio inſolidum,credo eos teneri,⁊ eſſe duos
e reos,lꝫ nō per oīa,l.j.§.ſi plures de exerc.[e] cū ſua gl.que equipa
rat eos tutoꝛibus.⁊ d.l.ſi pupillus.de admi.tut.Aut loquitur
8 in pluribus pꝛocuratoꝛibus.⁊ tūſcant̃ fuerunt facti inſolidum.†
quilibet tenet iſolidū,⁊ erūt duo rei,ſicut duo rei tutoꝛes.l.credi
toꝛ.§.duobus.ſ.mād.⁊ qđ ibi no.in pꝛi.gl.⁊ iſte eſt verus intelle
ctus illius §.qꝛ officiū erat eis cōmiſſū inſolidū:ſed erat dubium
qualiter obligatio,que cōtrahit̃ ratione doli,vel culpe,cōmitta-
tur.⁊ dicit,ꝙ inſolidū.Nam ſi intelligis,ꝙ eſſet actū,ꝙ inſolidum
tenerentur,nullū eſſet dubiū illius §.nec in hoc eſt aliquid inno-
uatum per iura Authēticoꝛū.lꝫ gl.ibi aliter dicat,⁊ male:qꝛ in
modo conſtituēdi nil innouat̃,vt pluries dictū eſt.⁊ hic eſt regu-
la,ꝙ qui poſſunt adminiſtrare inſolidum,inſolidum tenentur.l.

f plures.ſ.de curato.bo.dan.Si vero adminiſtratio non fuit
conceſſa inſolidū,tūc vnus non poſſet cōtrahere ſine alio.⁊ qui-
libet tenetur tm̄ de ſuo facto,nec erunt duo rei,l.cū alicui.in fin.
de neg.geſt.⁊ arg.de exerci.l.ſi tñ plures.in pꝛin.Et hoc de reis
debendi.Plures vero reos credēdi.hoc modo nō admitto poſ
ſe contrahi,quia quilibet ageret pꝛo ſuo intereſſe.¶Septimo
9 †quero [f],plures mercatoꝛes vnā mercantiā gerunt.vel vnā ne
gotiationem,an ex cōtractu vnius quilibet teneatur inſolidū,⁊ qui-
libet poſſit agere inſolidū:⁊ an ſint duo rei?Pe.⁊ Ja.de Ra.di
cunt,quod ſic.⁊ Cy.ſequentes eos ſ.ſi cer.pe.l.ꝙ ce.ad ſimilitu-
dinem tutoꝛū,⁊ magiſtratuum.Certe male dicūt,⁊ cōtra caſum.
g d.l.ſi tñ plures.in pꝛin.ſ.de exerci.Unde tu dic [g], quod aliqñ a
pluribus quedam geritur negotiatio,que eis decernitur ex pu-
blico,⁊ tūc fateoꝛ quod ſunt duo rei actiue.⁊ paſſiue,l.ſi vnus.in
pꝛin.ſ.de pac.⁊ l.ſi duo.ſ.de arbi.⁊ de pac.l.idē in duobus.vbi
loquitur in pluribus argentarijs, quibus officiū decernebatur
ex publico.l.argentarius.in pꝛin.ſ.de eden.⁊ nc.in l.quedam.§.
nummularios.e.tit.⁊ facit quod dixi ſ.de tutorib. ⁊ curatorib.
Facit ſ.de lo.publi.fru.l.j.vbi vterqꝫ ſocioꝛū inſolidum hꝫ actio
h nem.Si vero talis negotiatio pꝛopria voluntate fuerit [h] aſſum
pta,non ex publico,tunc aut plures gerūt iſtam negotiationē,⁊
mercantiam per ſuos inſtitoꝛes,ſeu exercitoꝛes, qui in vulgari
appellantur factores,⁊ quilibet eoꝛū tenetur inſolidū inſtitoꝛia.
ſeu exercitoꝛia,vt ſ.de exercit.l.j.in fi.⁊ l.ſeq.⁊ de inſti.l.habebat
§.fi.⁊ l.ſeq.⁊ ſatis arbitroꝛ eos eſſe tanquam duos reos debēdi:
qꝛ ad idem,⁊ eadem obligatione tenetur vterqꝫ.Conſtat enim
ipſos eſſe obligatos.l.j.§.pe.de exerci.⁊ ſic talis actio eſt natiua
non datiua.Item ſententia lata pꝛo vno,pꝛodeſt alteri.d.§.pen.
Item puto quod l.fi.C.e.habeat locū in eis,per illam rationem,
ne in plures.⁊c.vt ſ.de exerci.l.ij.Dico ergo quod ſunt duo rei
debendi.Duo vero rei credendi nō ita cōſtituunt̃,qꝛ ex contra-
ctu inſtitoꝛis,ſeu exercitoꝛis nō queritur actio domini, niſi ceſ-
ſa actione,⁊ niſi in ſubſidiū.l.j.in fi.cū l.ſeq.de inſti.⁊ l.ſi eum.ſ.j.
de exerci.Si vero talem negotiationē gerunt per ſeipſos, tunc
aut ambo ſimul.⁊ quilibet tenetur pꝛo poꝛtione.quam habet in
negotiatione,d.l.ſi tamē plures.in pꝛin.de exerc.Aut exercent
ſeparatim.puta ſunt duo ſocij.vnus exercet Peruſij.Alius ex-
ercet Florentie,tunc quilibet tenetur inſolidū. Videntur enim
inuicem inſtitoꝛes pꝛepoſiti,arg.ſ.ſi cer.pe.l.eius qui in pꝛouin
cia.in fi.⁊ C.de fab.l.iure pꝛouiſum.lib.xj.Facit de acqui.re.do.
l.traditio.§.fi.Pꝛo hoc facit illa ratio,ne in plures,⁊c. quod tꝫ
Jacob.de Are.in d.l.ſi tamen plures.in pꝛin.licet glo.in l.j.in fi.
eo.ti.vacillet.¶Octauo †quero,inſtitoꝛ,⁊ exercitoꝛ poſſunt cō
ueniri ex eoꝛum contractu:item pꝛeponens,⁊ quilibet inſolidū,
an dicantur duo rei?Quod videtur l.j.§.pe.ſ.de exerci.Cōtra.
puto,ꝙ vnus teneat̃ pꝛincipaliter,alius acceſſoꝛie:⁊ ideo magis
equipararē eos fideiuſſoꝛi.⁊ pꝛincipali,ſicut dicimus in patre,⁊
filio.l.cū filius.in pꝛin.ſ.de verb.obli.Cōſtat autē fideiuſſoꝛē, ⁊
pꝛincipalē nō eſſe duos reos,vt no.j.de ſol.l.cū quis.§.ſi qs pꝛo
reo.⁊ qđ no.per doc.C.eo.l.fi.¶Nono quero,plures dñi eiuſdē
ſerui tenent̃ de peculio inſolidū.vt ſ.de pecu.l.⁊ ancillarū.§.ſi
quis cū ſeruo cū ſimilib.an erunt duo rei?Breuiter dicerē,qñqꝫ
quilibet inſolidū tenet̃ etiā reſpectu peculij,ꝙ eſt penes ſocium,
quādoqꝫ tenetur inſolidū tantū reſpectu peculij,qđ eſt penes ſe,
vt pꝛobatur ſ.de pecu.l.ſi noxali.§.cū l.ſeq.Pꝛimo caſu dice-
rem eos eſſe duos reos:qꝛ ad idē.⁊ eodē reſpectu tenent.⁊ eadē
obligatiōe,ſicut duo rei,⁊ ſicut ſupꝛa in pluribus pꝛeponētibus
vnū inſtitoꝛē.Scđo caſu dico, eos nō eſſe duos reos,qꝛ in ſingu-
lis perſonis ꝓpꝛium eſt per ſe id ꝙ debet̃.ergo.⁊c.l.ſi id.j.e.Iſta
enim actio de peculio,hꝫ naturā actionis realis.l.queſitum. in
pꝛin.de pecu.⁊ no.per Cyn.C.ꝙ ⁊c.eo.l.dominū.ſic quilibet per
ſe videtur teneri ad diuerſam rem.Alia,que circa hanc materiā
de modo cōſtituendi deficiunt,dicam in l.ſi id ꝙ.j.eodem.

ADDITIONES.

a And.Barb.¶Tene.Nota,ꝙ lex non poteſt fingere id,quod eſt
impoſſibile in genere:ſecus ſi in ſpecie.Vide Bal.j.de ſol.l.ſub
conditione.ſed ſm Angel.fallit.l.ita vulneratus. ſ. ad legem
Aquil.vbi fingit impoſſibile de natura in ſuo genere, videlicet
hominem bis mori.Sed illud eſt ſpeciale fauoꝛe vltime volun
tatis ne delicta remaneant impunita
b ¶Quandoque.Nam ſecundum Angel.eſt verum niſi delictum
committatur circa rem,que ſui natura eſt diuerſa.vt pecunia. l.
ſi duo,C.de poſi.
c Ale.¶In l.creditoꝛ.De cuius legis intellectu.vide in prox.q.
d ¶Poma.In tutoribus.Vide Rap.Cu. conſilio xxiij. ⁊ Are.
xxix.in v.dubio.vbi ſequitur intellectum Bartol.ad l.creditoꝛ.
§:duobus.alleg.
e fi De exercit.Vide Panoꝛmita.conſilio.xxi.ad finem.volumi.ij.
⁊ Are.conſilio lxvj.vbi pulchꝛe tangit dicta Bartol.hic ⁊ conſi
lio.v.in ꝟ.dubio.

f Alex. ¶ Septimo quero per Bal. in rubꝛi. C. de exerci. ad fi. in l. pꝛedia. ſ. de acqui poſſ. vbi remittit ſe ad not. per Bar. in rep. in l. j. §. ſi plures. de exerci. ¶ Adde qualiter vnus mercatoꝛ ſocius obliget ſocios, quando ſunt plures, Petr. de Anch. conſi. ccccxxxiij.

g Ale. ¶ Unde tu dic. Uide Bal. in l. cū te in Gallia. C. ſi cer. pe, ꝙ no. Bal. in l. certū. C. famil. ercis. per Ang. ⁊ Pau. de ca. in l. ſi vnus. in pꝛin. ſ. de pac. ⁊ Fulgo. in l. ſi plures, eo. tit. Et an vnus poſſit liberare. vide per Ang. in d. l. ſi vnus. in pꝛin. ⁊ ibi etiam an vnus poſſit compꝛomittere.

h Alex. ¶ Uoluntate. Quando obligetur dominus ex facto iſtorum adminiſtratoꝛum, vide ꝙ not. Bar. in auth. hoc ius poꝛrectum de ſacroſan. eccle. C. ⁊ Bal. in rub. C. de conſti. pec. ⁊ quod habetur in l. cuicunqꝫ. §. ſed ⁊ cum fullo. ſ. de inſti. ⁊ tex. ibi Bar. in l. ex facto. ſ. de neg. geſt. ¶ Adde qualiter inſtitoꝛ obliget Abba. conſ. lxxiij. lib. ij.

§. Sed ſi quis in deponendo.

Impa ritas culpe, ab initio vitiat conſtitutionē duoꝛum coꝛreorū: ſecus ſi ex poſt facto. h. d. ¶ Nota. ꝙ factum vnius ex reis debēdi pꝛodeſt alteri, ſi ſunt ſocij. Opp. ſ. e. l. ex duobus. ⁊ inſti. e. §. fi. Glo. dicit ſol. qꝛ hic imparitas culpe: ibi dici vel conditionis: qꝛ poſito pꝛomitto pure, tu ſub conditione non eſt imparitas, qꝛ tu interim non teneris. Preterea imparitas dici ſperatur reduci ad paritatem, imparitas culpe nunquam ſperatur reduci ad paritatem, ⁊ iſta eſt vera. ¶ Opp. qꝛ vitiatur res ſi deuenit ad eum caſum, a quo incipere nō pōt. l. pluribus. §. ⁊ ſi placeat. ⁊ l. ſub vna. §. j. ſ. tit. j. ⁊ l. ſi pꝛo patre. §. verſum. ſ. de in rem verſo. ⁊ l. ſufficit. ſ. de condi. indeb. ⁊ l. ſi a reo. §. ſub diuerſis. j. de fideiuſſoꝛi. Sol. Nego maioꝛem. ꝙ deueniat ad eum caſum a quo incipere non poteſt: qꝛ ſi remittatur culpa pacto, ex poſtfacto, tunc exceptionem parit, ⁊ remanet obligatio, que ab initio fuit ⁊ nunc eſt par. Secus ſi a pꝛincipio remittatur culpa, qꝛ tūc nō eſt par obligatio. Dicitur hic. ꝙ pactum factum vni ex reis debendi, qui ſunt ſocij, alijs pꝛodeſt, ſit communis culpa interueniat, quero ergo vtrū pactum vnius ex reis debendi poſſit alij, Et dic, vt plene dicam. infra eo. l. ex duobus.

g

§. Cum duos.

Diſparitas locoꝛum non impedit[a] cōſtitutionem coꝛreoꝛum. hoc dicit. ¶ Oppo. ſ. tit. j. l. j. in pꝛin. vbi dicitur, ꝙ inter abſentes non valet ſtipulatio. Glo. dicit. ꝙ fuerunt duo rei conſtituti conſenſu, non verbis. Uel poteſt eſſe, ꝙ hodie ſtipuloꝛ hic, ⁊ ſeruus meus Floꝛentie. arg. l. ſi. §. ſi inter eos. ſ. tit. j. Uel aliter ſtipuloꝛ hodie hic ab vno. ⁊ alibi ſtipuloꝛ ab alio, recto tramite eundo. Sed non hoc opoꝛtet te ponere, qꝛ interuallum tempoꝛis inter vnam obligationem, ⁊ aliam. non vitiat, ſi agatur hic, ꝙ ſint duo rei. l. iij. in pꝛin. ſ. eod. ⁊ pꝛopter hoc inculcatio gloſ. non fuit neceſſaria. Uel poteſt eſſe. ꝙ exiſtēs Carthagini. a duobus fuit ſtipulatus. ex diuerſis locis hoc eſt, quod vnus moueret ſe Floꝛentie, ⁊ al-
b ter de Roma[b]. ad eundum Capuam, ⁊ ſic pꝛimo poſui caſum, qui placet Dy. ſed ꝙ ſ. dixi. plus placet. ¶ Item hic dicitur ꝙ ſunt plures obligationes. Opp. de l. iij. in fi. ſ. eo. Sol. due ſunt vere in effectu vna, non habetis aliam.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Nō impedit. Et que diuerſitas impediat conſtitutionē duoꝛum reoꝛum plane vide Barto. in repet. auth. hoc ita. in xij. q. C. de duo. re. Et an hodie in caſu iſto habeat locum beneficium diuiſionis. Uide Bar. in l. ſi ex duobus. §. j. j. eo. in fin.

b Alex. ¶ De Roma. Uide quod dicit Bart. in l. cum quis. circa fi. j. de ſol. ⁊ Bar. ſ. ea. l. in pꝛin. ⁊ Bar. in l. fi. ij. col. j. eo. ⁊ quid in obligatione. ⁊ fideiuſſione, vide Bart. in l. Grece. §. ſi quis Stichum. j. de fideiuſſ. Et ad pꝛimum vide Pau. de Caſt. in d. l. ſi reus. j. eod. vbi tex. videtur velle, ꝙ ſint obligaliones.

LEX X.

Si duo rei. Coꝛreus non ſocius non opponit compenſationem de eo, quod alteri coꝛreo debetur. h. d. Opp. de l. ſi quid. ſ. de cōpen. Sol. Aliud in fideiuſſoꝛibus. vt ibi, aliud in duobus reis. vt hic, ex hoc concludit. Joa. pꝛo ſua opin. qꝛ duo rei non videntur inuicem fideiubere. vt dicam de hoc. j. l. pꝛoxi.

LEX XI.

1 Duo rei debendi, an videantur inuicem fideiubere.
Obligatio duplex oꝛitur ex fideiuſſione.
Fideiuſſoꝛ poteſt ſtricte, ⁊ large intelligi.
2 Plures tutoꝛes licet non ſint pꝛopꝛie fideiuſſores, tamen de iure antiquo exemplo fideiuſſoꝛum conueniebantur.
3 Coꝛreus qua actione repatat coꝛreo quod ſoluit.
4 Plures tutoꝛes curatoꝛes, vel adminiſtratoꝛes ciuitatis, ſi vnus ſoluit, qua actione repetat ab alijs.
5 Unus ex pluribus depoſitarijs, vel commodatarijs ſi ſoluit qua actione repetat ab alijs.
6 Unus ex coꝛreis ſi ſu biuramento liberat alium, non poteſt a coꝛreo repetere partem.
7 Coꝛreus qui liberat alium acceptilatione ſibi facta a creditoꝛe, quando repetat partem a coꝛreo.
8 Coꝛreus damnificatus culpa alterius, poteſt ab illo repetere.
9 Alter ex coꝛreis credendi qua actione repetat a coꝛreo, qui ſolutionem recepit.
10 Alter coꝛreus credendi poteſt a coꝛreo qui liberauit debitoꝛem acceptilatione, repetere modo, quo ſi ſolutionem repetiſſet.
11 Actio que cedi debeat vni ex reis debendi. ⁊ quando, ⁊ quo iure ⁊ in quantum cedi debeat.

a
1

Reos pꝛomittendi.

[a]† Duo rei poſſunt inuicem fideiubere, ⁊ pōt actoꝛ actionē diuidere quo ad quātitatem. ⁊ quo ad repetendi modum. h. d. ¶ Oppo. in auth. eo. in pꝛin. poſita. C. eo. auth. hoc ita. Sol. hodie habent beneficium diuiſionis, olim non. ꝙ plene dixi ſ. eod. l. iij. §. ff. Opp. d. l. j. §. nunc tractemus. ſ. de tute. ⁊ ra. diſtra. Solu. ibi loquitur in pluribus tutoꝛibus. Op. Inſti. de fideiuſſoꝛibus. §. ſi plures. Sol. ibi loquitur in his, que tenent acceſſoꝛie. vt plene dixi in d. l. iij. ſ. eo. ¶ Reſtat videre, an duo rei inuicem videantur fideiubere, ⁊ ideo pꝛo declaratione plena huius materie, pꝛincipaliter videndum eſt, qualiter vni contra aliū ſuccurrat, ⁊ pꝛimo circa duos reos debendi. Ad quod inueſtigandū pꝛimo videndū eſt,
b an videantur inuicem fideiubere[b], Iſta queſtio tangitur hoc ti. ⁊ C. eo. in multis locis. ⁊ in l. vir vxoꝛi. ſ. ad Velleia. ⁊ j. de fideiuſſoꝛibus. l. Uranius. ⁊ C. e. l. j. ⁊ fuit magna controuerſia inter doctoꝛes olim, ⁊ hodie. Mar. tenuit, ꝙ videant fideiubere. Joā. contra. ſcilicet, ꝙ nō vident fideiubere. Et Azo diſtinxit. vt plene not. in d. l. vir vxoꝛi. ⁊ ibi gloſſ. tenet opi. Azo. ⁊ in auth. eo. in pꝛin. ſed glo. tenet C. eo. l. j. opi. Joan. Sed cōtra opp. fideiuſſoꝛ non poteſt obligari. niſi verbis, C. de fideiuſſoꝛibus. l. blanditus ⁊ ſ. tit. j. l. v. §. ſatiſacceptio. ⁊ ſ. mā̄da. l. ſi hereditatem. §. j. Sed ſi duo rei poſſint inuicem cōſtitui re ſine verbis. vt C. eo. l. pꝛopter. ⁊ ſ. eod. l. eandem. ergo non videntur inuicem fideiubere. Dy. tenet opin. Azo. Ad hanc rationem reſpondit, ꝙ iſta ratio concludit fideiuſſione expꝛeſſa. ſed non tacita. Petr. ⁊ Jacob. de Rauen. ⁊ Cyn. ſequend. eos dicunt, ꝙ duo rei nullomodo videntur fideiubere. Nam in duobus reis, quilibet debet obligari in ſolidum, vt pꝛincipalis, nec attenditur ad quam pecunia peruenit vt j. eod. l. pen. ⁊ C. ſi cer. peta. l. non ſinguli. ſed ſecundum eos, qui dicunt. quod videntur fideiubere, hoc non eſſet: ergo, ⁊c. Preterea non reperies, ꝙ de iure Digeſtoꝛū, ⁊ Codicis. duo rei habeant beneficium diuiſionis. ergo. ⁊c. Item hoc nulla lege cauetur, quod videantur fideiubere. ergo, ⁊c. Et in hoc reſidet Cy. C. eod. l. j. licet per multa verba. Uides eod. quod ex dictis eorum nullam claritatem habes. Quid ergo dicemus. Jacob. de Bel. diſputauit iſtam queſtionem, ⁊ poſuit eam in auth. eo. qui melius attingit veritatem quam aliquis: tamen multum obſcure loquitur. Tu ergo clarius, ⁊ melius ad declarationem pꝛeſentis materie, debes ſcire, quod ex fideiuſſione oꝛitur duplex obligatio, vna qua fideiuſſoꝛ obligatur creditoꝛi, ⁊ iſta ſemper contrahitur verbis, vt dictum eſt ⁊ talis habet beneficium fideiuſſorum, vt authē. pꝛeſente. C. de fideiuſſoꝛi. nec eget beneficio huius aut. de duobus reis, ⁊ iſte eſt pꝛopꝛie fideiuſſoꝛ reſpectu creditoris. Alia eſt obligatio, que cōtrahitur inter eum ⁊ fideiuſſoꝛem ⁊ iſta contrahitur conſenſu. Nam reus videtur mandare fideiuſſoꝛi quod ſoluat. l. indebitam. ſ. de condictio indebit. Et de hac loquitur tit. manda. ⁊ hoc modo conſideratur fideiuſſoꝛ reſpectu ipſius debitoꝛis. Item fideiuſſoꝛ poteſt intelligi ſtricte, qui aliene obligationi accedit, vt j. de fideiuſ. l. j. ⁊ l. fideiuſſoꝛ obligari. §. fideiuſſoꝛ. Poteſt etiam accipi large fideiuſſoꝛ, omnis qui eſt obligatus pꝛo negotio, quod ad alium ſpectat, non ad ſe: hoc modo accipitur in ti. ad Velleianum. vt l. j. C. ad Velleia. Si ergo queritur, an duo rei videantur fideiubere inuicem, dic. aut queris, vtrum dicantur fideiuſſoꝛes inuicem reſpectu creditoris ⁊ dico. quod ſic, duobus caſibus tantum. ſc. ſi hoc eſt actum expꝛeſſe. vt hac l. vel ſi eſt coloꝛ queſitus, vt ſ. ad Macedonianū l. ſed Julianus. §. j. ⁊ iſtis caſibus habent beneficium de fideiuſſoribus, nec eſſet neceſſe beneficium de duobus reis. Extra iſtos caſus duos non videntur fideiubere reſpectu creditoꝛis. hoc expꝛeſſe dicit tex. in d. l. ſed Julianus. §. j. ⁊ hoc modo intelligendo. verum dicunt Ultramontani. Aut queris. vtrum videantur fideiubere inuicem. quo ad actionem: dandam inter eos: ⁊ aſſumendo fideiuſſoꝛes large, ⁊ tunc aut duo rei ſunt conſtituti ex mera liberalitate. ⁊ tunc verum dicit Jac. quia videntur fideiubere, ſi ſunt ſocij. nō alias, l. in lege Falſidia hoc eſſe ſeruandum. ad legem Falcidiam. Aut non eſt ex mera liberalitate, quia vere

pecuniam

pecuniam.quam petierat,receperat,⁊ tunc vera eſt opi.Azo.q2 catenus videt fideiubere alter pro altero,quatenus negotiũ ad alterum in veritate ſpectat.d.l.vir vxori.⁊ ibi not.ſ.ad Velleia num.⁊ de in rem verſo.l.ſi pro patre.§.primo,⁊ ad Macedonia num.l.ſed Julianus.§.item ſi duos.Et in iſtis caſibus non habent bñficium de fideiuſſoribus.ſed habent beneficium authẽ. de duobus reis,quod expreſſe inducitur iſto caſu, quando talis alternatiua fideiuſſio inducitur.vt ſupra dixi.in l.iij.§.fina.eod.
Predicta vera in duobus reis,qui obligantur expreſſe, ſed in
a his,†qui obligantur tacite, vt plures tutores,illi. licet non eſſent proprie fideiuſſores,tamẽ de iure antiquo conueniebantur exemplo fideiuſſorum.l.prima.§.nunc tractemus.ſ.de tut.⁊ ra. diſtra.ex his apparet veritas huius materie.¶Opp.de l.j. C. eod.vbi dicitur in text.quod ſi vnus ſoluit repetit ab alio.Sol.
3 vt in gloſſ.¶†Quero qua actione repetat, an indiſtincte hoc ſit vtrum?Quicquid dicatur,hoc eſt veritas.Aut duo rei obligantur ex mera liberalitate,⁊ tunc aut ſunt ſocij,⁊ vnus ſoluens
c repetit ab alio[c] partem per actionem pro ſocio. Aut non ſunt
d ſocij.⁊ nullo modo[d] repetit.d.l.in lege Falcid.hoc eſſe ſeruandum.ſ.ad legem Falcidiam.Aut non obligauerunt ſe ex mera liberalitate.⁊ tunc aut totum negotium pertinet ad ſoluentem, puta.quia tota pecunia pertinet ad eum,vel alio modo. ⁊ tunc iſte nil repetit.Aut negotium pertinet ad alium.tunc ab eo repetens ea tenus.quatenus ad eum pertinet.⁊ ſic in totum,vel in partem.l.j.C.eod.⁊ ſupra,de exerci.l.nec quicquam facere.⁊ de inſtit.l.habebat.§.fina.⁊ l.ſeq.Sed qua actione agitur?Hic eſt aduertendum.Aut plures obligantur ſimul ex propria conuentione,⁊ ſic vnus preſente altero,⁊ habet locum actio mãdati, vt ff.manda.l.ſi remunerandi.§.ſi paſſus,⁊ l.qui patitur. ⁊ Inſtit. de verb.oblig.§.j.Aut vnus obligatur altero abſente,quod poteſt contingere,vt ſ.eodem.l.iij.⁊ dixi ſ.l.eandem.§.fina.⁊ tunc aut ſunt ſocij.⁊ repetit alter pro altero actione pro ſocio, vt d.l. nec quicquam facere.de exerc.Aut non ſunt ſocij,⁊ tunc aut non habent beneficium diuiſionis.⁊ ſic negotium non poterat expediri pro parte,⁊ tunc aut debitum fuit contractum occaſione alicuius corporalis rei,ita q cadit in iudicium communi diuidundo,⁊ repetit per actionem cõmuni diuidundo,d.l.habebat.§.fi. cum l.ſeq.ſ.de inſti.Aut fuit cõtractum debitum ſimpliciter, vt quia pecuniam acceptam diuiſerunt,⁊ quilibet cõuertit in ſuos vſus,⁊ tunc habet locum condictio ex hac l.⁊ l.j.C.e. cum nõ ſit cautum quo actionis nomine agatur.Si vero habebant beneficium diuiſionis,⁊ ſic negotiũ poterat expediri pro parte,⁊ tunc habet locum actio negotiorum geſtorum.⁊ hoc modo poteſt intelligi gl.j.eo arg.ff.de neg.geſt.l.ſi communes.⁊ famil erciſ.l. heredes.§.item ſi cum ſinitibus.⁊ ſecundum iſtam diſtinctionẽ debet intelligi l.ſi in rem communem.C.ſi cer.pe.⁊ no.C.loca.l.
4 ſi diuiſa.¶†Tertio quero,quid in pluribus tutoribus, curatoribus,⁊ adminiſtratoribus ciuitatis,ſi vnus ſoluit, qua actione repetit alter ab altero?Dic vt plene no.in l.j.§.nũc tractemus. de tu.⁊ ra.diſt,⁊ C.de tranſac.l.j.ſ.de nego.geſt.l.ex facto. ⁊ ad
5 municip.l.Imperator.in fin.cum l.ſeq.¶†Quarto quero,quid
e in pluribus[e] depoſitarijs,vel commodatarijs,qui in obligatione ſecundaria.que contrahitur ratione doli,vel culpe,tenetur vt duo rei?Jac.de Bel.dicit,quod vnus ſoluens nullam,actionem habet,niſi ſibi cedatur.l.vnde queritur.ſ.commod.Ratio, quia lege cautum non reperitur.Contrarium dico,q2 in eis fit ſicut in pluribus tutoribus,quibus in hoc equiparantur,vt ſ.depoſi.l. j.§.ſi apud duos.ibi,dũ dixit,exemplo duorũ tutorũ,⁊c.¶Quin
6 to quero,† pone.quod vnus ex duobus reis ſuo iuramento liberat alium,an poterit ab alio repetere perinde.ac ſi ſoluiſſet? Videtur quod ſic,q2 iuramentũ hʒ vim ſolutionis.Gl.dicit cõtra, ⁊ bene,ſ.de iureiu.l.duobus.§.a fideiuſſore.dic vt ibi.¶Sexto
7 quero,†an ille,cui facta eſt acceptilatio,poſſit ab alio,quem liberauit repetere,ſicut ſi ſoluiſſet?Quod videt,quia acceptilatio habet vim ſolutionis,vt dictum eſt.Tu diſtingue,an fuerit ei accepto latum cauſa remunerationis vel non.l.idemqȝ §. fin. cum l.
8 ſeq.ſ.manda.¶Septimo quero,†quid ſi vnius culpa alter ex correis eſt damnificatus , an ille damnificatus poſſit repetere: Credo quod ſic,d.l.j.§.nunc tractemus.ſ.de tute.⁊ ra.diſt.⁊ ſ.d.
9 poſi.l.j.§.ſi apud duos.⁊ dixi.ſ.in iiij.q.¶Octauo quero,†quid in pluribus reis credendi,vnus recepit ſolutionẽ,an alter poſſit repetere ab eo partem,⁊ qua actione.Glo. videtur dicere. q repetere poſſit actione negotiorũ geſtorum.vt nota.ſ.de condi. indeb.l.frater a fratre.in prin.magne glo.idem not.de leg.ij.l.ſi Titio, aut Seio.Alibi dicit glo.quod ita demum eſt communicandum,ſi ſint ſocij,vt notatur.infra de ſolutionibus.l. qui hominem.§.j.videtur tex.ſupra ad legẽ Falcidiam. l. in lege Falcidia hoc eſſe ſeruandum.Breuiter diſtingue, Aut ſũt plures rei credẽdi ex cauſa mere lucratiua,⁊ tunc alter alteri quod exigit communicare non tenetur,niſi ſint ſocij,d.l. in lege Falcidia hoc eſſe ſeruandum. ⁊ quod notat.in d.l.hominem. §.j.⁊ ſic eſt falſa glo.que eſt in l.ſi Titio,aut Seio.de lega.ij.referendo eam ad tex.Aut ſunt conſtituti ex cauſa onerosa,⁊ tunc aut negotium vere ſpectat ad eum,qui ſolutionem recipit in totum , vt quia ſua tota pecunia fuit mutuata, vel alio modo ſuper re ſua tota fuit contractum,⁊ tunc aliter nil repetit ab eo,argumento dicte l.ſed Julianus.§.non ſolum.⁊ §.ſequenti. ſupra ad Macedon. Aut negotium ſpectat ad alium , cui non eſt ſolutum in totum, vel in partem.⁊ ille quantum ad eum pertinet repetit ab alio,l. ſi in re communi,ſupra de noxa.per regulam poſitã ſ.ſi certum peta.l.ſi ⁊ me ⁊ Titium.⁊ quia duo rei debendi ⁊ credendi equiparantur,vt ſupra eod.l.ij.ſed in reis debendi hoc eſt.vt C.eo.l. j.⁊ ſupra proxi.dictum eſt:ergo,⁊c.hoc etiam ſtatim probabitur clarius.Sed qua actione repetet.dubitatur.Dic, aut ſunt ſocij ⁊ actione pro ſocio:Aut non ſunt ſocij , ⁊ tunc aut tale creditum fuit contractum occaſione alicuius rei communis , in qua competit aliquod iudicium diuiſorium,vt communi diuidundo,⁊ familie erciſcunde ⁊ tunc repetetur:vt d.l.ſi in re communi. de noxa.⁊ familie eriſcun.l.item ex diuerſo.ibi,ſtipulatus ne,eſt, ⁊c. Aut creditum eſt contractum alias,quam de re communi,⁊ tũc aut fuerunt conſtituti duo rei credendi ſimul,⁊ vnus altero preſente,⁊ habet locum actio mandati,quia cum patior te ſtipulari ex re mea videor mandare vt ad meam vtilitatem ſtipuleris. l. ſi mulier ſupra de iure dotium.Facit quod no.ſoluto matri. l. que dotis.⁊ eodem titu.l.poſt dotem.ſecundum lect.Dyn.Aut fuerunt conſtituti duo rei credendi in abſentia , quod poteſt fieri,quando vnus ſub commemoratione alterius ſtipulatur etiam ex interuallo.vt ſ.eo.l.iij.⁊ tunc eum puto repetere actione negotiorum geſtorum.⁊ ſic intelligo gl.l.frater a fratre.arg ſupra de neg.geſt.l.perfacit de verbo oblig.l.Julianus.§.qui fundum ⁊ Inſtit.de verborum obligat.l.ſi quis alij. ⁊ quod ibi notatur
10 ¶Nono quero.quid ſi vnus ex reis credendi ſuo facto liberauit alium, puta acceptilatione, vel alio modo.an alter poſſit ab eo repetere:Reſpondeo ſic.eo modo ac ſi ſolutionem recepiſſet. Pro hoc eſt tex.optime faciens.ſ.de iure dotium.l.vir ab eo.⁊ glo.hoc expreſſe dicit ſ.de pact.l.ſi vnus.in prin. ſuper verbo, nouare,dum dicit vnum non poſſe nouare,quin ſocio teneatur.
11 ¶Vltimo eſſet.†videndũ de actione.que debet cedi vni ex reis debendi,an ⁊ quando,⁊ quo iure,⁊ in quãtum cedi debeat,⁊ quid ſi cedi.nõ poteſt.⁊ multa alia circa hoc.que gl.tangit.in l.C.eo.⁊ C.de tranſac.l.j.⁊ vbique per Cy.⁊ ſ.mand.l.Papinianus.⁊ de ſol.l.Modeſtinus.⁊ ibi per Dy.⁊ ibi dicam.⁊ C.de fideiuſſori. l.cum alter.⁊ ibi per Cyn. que omitto hic. Plene dicam in d.l. Modeſtinus.j.de ſolutionibus.

ADDITIONES.

a Alex.¶Reos.Omnia dicta reaſſumit Bar.in auth.hoc ita.C. e.Iſtum tex.alleg.Bar.in l.heres.§.ſeruo.in prin.j.de fideiuſſ. Adde,vt refert Pau.de Caſt.qd iſte text.inducitur per Angel. ad q.qd ſi duo fuerunt capti pro maleficio.pro quo venit imponenda pena pecuniaria q vnus pro altero poterit fideiubere: tamen dicit Pau.q iſte tex.nõ multum facit,⁊ ſe remittit ad l. pen.de tuto.⁊ cura.da.ab his.Item inducitur per eũdem Ang. contra Bar.in l.qui ſeruum.de fur.qui dixit,quod quis non tenetur tanquam fur,⁊ tanquam preſtans opem in eodem:q2 Ange.dicit eſſe contrarium,quod quilibet etiam principalis,⁊ quilibet qui preſtat opem alteri:nec eſt inconueniens,arg.huius l. ⁊ ita dicit quod practicatur Pau.de Caſt.qui cum ipſo tranſit.
b ¶Inuicem fideiubere.An duo rei debendi ad inuicem videantur fideiubere.aliquid per Bal.in d.l.j.C.e.ti.⁊ vide in l.in duobus.§.vbi duo.ſ.eod.¶Adde an duo rei dicantur adinuicem fideiubere.vide Bal.conſi.clxviij.iij.vol.
c ¶Repetit ab alio.Sed an creditor exigens ab vno correo inſolidum teneatur ei cedere iura in totum,vel pro parte, vide gl. ⁊ Bal.in l.j.C.eo.
d Ale.¶Nullo modo.Sume no.do.ex d.l.in lege Fal.hoc eſſe ſeruandũ.ſ.de le.Fal.q vbi ſunt duo rei debendi , vel credendi ex cauſa lucratiua.ſi vnus ſoluit totũ.nihil poteſt ab alio repetere ⁊ ſimiliter ſi vnus exigit totũ, non tenetur communicare alteri, Ex quo ſequit.q ſi ab vno petitur totum, nõ põt ipſe excipere, quod ſibi debeãt cedi actiones contra reũ. Item etiam non põt vti beneficio dato duobus reis.de quo in auth.hoc ita.C.e.Nam illa auth.loquitur ſolũ in reis ex cauſa onerosa.⁊ hec omnia ſatis fuerunt de mente Bar.in ea l.¶Adde Abb.conſi.lx.i.lib.
e Ale.¶Quid in pluribus.Vide no.in repe.l.ex duobus.j.e.pro d.l.in lege Falcidia.⁊ etiam Bar.no.⁊ vide Bar.in l.ſi vnus. in prin.ſ.de pac.⁊ l.qui hominem.§.j.j.de ſol.vide Bald.aliter loquentem in l.ſi in rem cõmunem.C.ſi cer.pe.⁊ vnum verbũ Bal. in l.j.in prin.C.eo.⁊ qd dixi poſt Imo.in l.ſi ex toto.§.j.ſ.de le.j.

a §.Cum tabulis.[a] Hunc §.legi ſupra eodem,l.ij. dic.vt ibi.

ADDITIO.

a And. Barb. ¶ Cum tabulis. Et in hoc eſt gl. quod cõtra pre-
ſcriptionem inſtrumẽti admittit probatio. ſm Ang. lʒ commu-
niter allegetur gl. ſing. in l. iuriſgentiũ. §. qḋ fere. ſ. de pac. vide
caſum ſin. ſm Bar. in l. quicũq;. C. de apo. pub. lib. x. allegat iſte
tex. cũ §. cũ tabulo per Bart. in cõſi. cxxiiij. inci. pũctus queſtio
nis talis eſt. domina Pet. nupſit. quod ſi vir ⁊ vxor vẽdunt fun
dum, ⁊ confitentur ſe recepiſſe pretium quod quilibet tenetur
pro dimidia. ita quod vxor poteſt agere contra heredes viri ad
dimidium pretium illius fundi dotalis venditi.

LEX XII.

1 ☞ Interuallum inter interrogationem, ⁊ reſpõſionem vitiat
conſtitutionem duorum reorum, non inter obligationem vnius
perfectam, ⁊ alterius perficiendam.
2 Dictio ab, denotat ſeparationem.

a
1 **SI ex duobus.** †a Interuallum interue-
niẽs inter interrogatio-
nem, ⁊ reſponſionem, impedit reſpondentem obliga
ri. h. d. Oppo. ⁊ videtur quod interuallum non vitiat
conſtitutionem, l. duos reos. §. fi. ſ. eo. Sol. ibi interuallum mo-
2 dicum, hic magnũ. † Opp. de l. iij. ſ. eo. Gl. que eſt hic, dubitat.
Breuiter interuallum inter interrogationem, ⁊ reſponſionem
vitiat, vt hic: ſed interuallum inter vnam obligationem vnius
correi perfectam, ⁊ alterius obligationem perficiendam. non vi
3 tiat, vt ibi, §. hec vera. Ultimo nota. † quod prepoſitio ab, ſepa-
rationem denotat. vt hic in glo. ⁊ l. iij. §. fi. ſ. de actio. empt.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si ex duobus. Uidetur, quod ſi reſpondeatur die ſequẽ
ti. dummodo non interueniat actus extraneus. valeat ſtipula-
tio. ſm Imo. ⁊ no gloſſ. in l. eandem. §. fin. ſ. e. licet raro eueniat.

1 ☞ Diſparitas in ſubſtantia obligationis, non impedit duo-
rum reorum conſtitutionem
2 Correus qui tenetur ciuiliter, ⁊ naturaliter, ⁊ exigi poteſt inſo-
lidum, an habeat beneficium diuiſionis, ſi alter non poteſt exigi.
3 Preſens quis quot modis eſſe poſſit, ⁊ ſoluendo, ⁊ exigi nõ poſ
ſit, vt quis non habeat beneficium diuiſionis.
Beneficium de duobus reis inductum eſt ad inſtar beneficij de
fideiuſſoribus.
4 Beneficio de duobus reis renunciari poteſt.
Notarij in renunciatione nouarum conſtitutionum dum po-
nunt, ⁊ beneficio de fideiuſſoribus, faciunt ad euitandam diffi-
cultatem, an duo rei videantur inuicem fideiubere.
5 Correus credendi agens cõtra debitorem, licet nõ teneat caue
re de ratio pro correo, tamẽ tenet cauere de defendendo ꝑ alio.

1 **§. Si a Titio ⁊ pupillo.** Diſparitas † in
obligatiõis ſub
a ſtantia, non impedit a duorũ reorum conſtitutionẽ. h. d. ¶ Opp.
⁊ videtur, qḋ ſeruus nõ poſſit donare, l. ſi liberã. C. qḋ cũ eo. ⁊ l.
contra iuris. in fi. ſ. de pac. Solue vt ĩ gl. Op. de l. iij. §. ſi filius.
2 ſ. de pec. Sol. duo rei nõ videt fideiubere, vt dictũ eſt. ¶ † Que
ro, vtrum iſte vnus, qui tenet ciuiliter ⁊ naturaliter, poſſit exigi
inſolidũ, an habeat beneficiũ diuiſionis, ſi alter non poſſit exigi:
Et tex. ĩ corpore dicit, qḋ ſi alter eſt preſens, ⁊ ſoluendo nõ põt
3 agi cõtra aliũ inſolidũ. ¶ † Sed quid ſi eſt preſens, ⁊ eſt ſoluen
do, ſed non põt exigi, quid iuris: Et videamus quot modis hoc
põt accidere, ⁊ ſi quidem non põt alius exigi propter defectũ
perſone, vt qꝛ pupillus, vel minor caret tutore. vel curatore, tũc
ſi cauſa faciendi dare tutorẽ, vel curatorẽ habeat neceſſe ire alio
loco, vel deberet dari cũ inquiſitione, tunc haberet pro abſente,
a ⁊ ſic ille nõ habet beneficiũ diuiſiõis. Glo. eſt ĩ ſimili ĩ authen.
de fideiuſ. §. j. Et hoc haberet locũ maxime, ſi ꝑ petẽdo tutore
eſſet neceſſe perigrinari, arg. l. cũ a matribus. C. qui pe. tu. qꝛ pe
riculoſum eſt, ideo habet ac ſi eſſet abſens. Quãq; preſens nõ põt
conueniri propter defectũ ex perſona agẽtis: qꝛ nõ hʒ actionem
inſolidum contra aliũ, niſi naturalier obligatum, vt hic in caſũ
iſto, ⁊ videt quod inſolidũ, vt in hac l. Cy. vero in aut. hoc ita. C.
eo. videtur dicere, qꝫ ſi creditor ſciuit. alius hʒ beneficiũ diuiſio
nis. arg. l. Titius. j. de fideiuſ. Credo cõtra, quod indiſtincte ille
qui poteſt conueniri, conueniat inſolidũ. Et probo. beneficium
auth. de duobus reis, eſt inductũ ad exemplũ beneficij, qḋ dat
fideiuſſoribus, vt in aut. cõſtin prin. ⁊ §. j. adeo qḋ ſi nõ eſt tacita
fideiuſſio, beneficiũ de duobus reis non hʒ locũ, modo ſi fideiuſ-
ſor obligat ſe pro illo, qui eſt tantũ naturaliter obligatus, an ha
beat beneficium de fideiuſſoribus: Et Dy. dixit, qḋ ſic. ĩ l. Mar
cellus. j. de fideiuſ. in addi. magna. Itẽ ſi principalis eſt reſtitu
tus, vt not. ĩ l. minor. ſ. de proc. ⁊ l. j. ⁊ ij. C. de fideiu. mi. Pro. h.
b in l. iii. ſ. qḋ quiſq; iur. §. ſi is pro quo. Ad l. ſi Titi. b rñ. ibi ĩ be
neficio diuiſionis, qḋ datur fideiuſſoribꝰ. hic in beneficio ḋ duo
bus reis. Ratio, qꝛ ſi tu correus petere qḋ diuideretur pro illa
parte, illum nõ poſſem cõuenire, nec te, ⁊ ſic mihi nõ remaneret
ius contra ſeruum: an d. l. ſi Titius. creditori remaneret ius con
tra principalẽ. Simile in d. l. minor. de proc. ⁊ l. ij. C. de fideiuſ.
minor. ſed ſi poneres principalẽ naturaliter tantũ teneri, tunc
eſſet durũ videre rationẽ. Tertio põt contingere propter diem,
vel conditionẽ, vt ſi vnus promiſit pure, alter in diẽ. vel ſub con
ditione. an ille, qui pure tenet poſſit inſolidum cõueniri: Et de
iure antiquo nõ eſt dubiũ, l. ex duobus. ſ. e. ⁊ Inſti. e. §. fi. Sed an
c ſit hodie correctũ. c videt ſimpliciter dicere gl. qꝫ no. in l. ſi plu-
res. j. de fideiu. Gl. tangit. C. e. auth. hoc ita. nec determinat ali-
quid. do. Dy. dicit cõtrariũ. qꝫ illa lex ex duobꝰ. ſit correcta per
d. l. ſi plures. j. de fideiuſ. coniuncta aut. eo. ⁊ idẽ tʒ Cy. Sed nõ cre
do ſimpliciter iſtud eſſe verũ. qꝛ tex. in corpore eo. videt velle. qꝫ
tunc hʒ beneficium diuiſionis, qñ inuicem ſibi fideiubet. Sed im
poſſibile eſt, qꝫ obligatur pure, videat fideiubere pro eo. qui ſub
cõditione tenet, l. Grece. §. aliud. j. de fideiuſſor. ⁊ ſic remanet in
correcta. d. l. ex duobus. ſ. eo. Sed putarẽ Dy. bene dicere, ſi al
ternatiua fideiuſſio inter reos reſultaret: vt ſupra dixi. ¶ Quero
4 † an beneficio. qꝫ competit duobus reis poſſit renunciari, Gl. ⁊
doc. quod ſic per regulã generalem: qꝛ licitũ eſt renuntiare iuri
d ſuo pro ſe. ⁊c. vt no. Inſti. eo. in fi. ⁊ in aut. eo. §. j. Aduerte d tñ qꝫ
notarij dicũt. renũtians beneficio nouarũ conſtitutionũ de pluri
bus reis debẽdi. ⁊ bene dicũt, nõ eſt em̃ ſolum beneficiũ diuiſiõis
ſed aliud. ſ. qꝫ ſimul fiat examinatio cauſe. vt dixi ſ. e. l. iij. §. fi. Il-
lud aũt qꝫ dicũt notarij. ſ. bñficio de fideiuſſoribus, fit ad cautelã.
propter illã opinionẽ, an plures rei videãtur inuicẽ fideiubere.
5 ¶ Quero, an vnꝰ ex reis credẽdi agẽs teneatur cauere † aliũ rẽ
ratã haberi. Gl. dt, qꝫ nõ ſ. ſo. ma. l. iij. in fi. mag. gl. qꝫ tenẽt doc.
C. eo. auth. hoc ita. Aduerte tñ ſollicite, qꝛ lʒ nõ teneat cauere de
rato. quia non agit nomine alieno, ſed ſuo tantũ: tñ tenetur ca-
uere defendendo reũ. ſi conueniretur ab alio reo credẽdi. l. fidei-
commiſſa. §. plerunque. in fi. ſ. de lega. iij. quod eſt notandum.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Non impedit. Uide Bar. in repe. auth. hoc ita. in xij. q.
⁊ in verſi. decimo quero quid ſi aliquis. C. eo.
b And. Bar. ¶ Ad l. ſi Titius. In gl. ĩ verb. ſpopõdit. ex opi. Io.
reſultat vnum mirabile ſm Angel. quod lʒ vnus extra cauſam
peculij non obliget dominum de peculio. l. ſeruus. j. de fideiuſ.
tamen fallit, quando cõſtituit ſe principalem vna cum alio. Sed
certe non eſt vera, niſi ponamus negotium pariter etiam ad ſer
uum pertinere, ſecundum Ange.
c Alex. ¶ Correctum. Uide Ang. ⁊ Imo. in l. reos. in pe. co. ſ. e.
d Ale. ¶ Aduerte tñ. Adde gl. ⁊ Bal. in aut. hoc ita. C. de fideiuſ.
nunquam tamen renuntiando omnibus beneficiis, videt renun-
ciare beneficio cedendarũ ſecundum Bal. in l. ſi diuiſa. C. loca.

LEX XIII.

SI reus promittendi. Duo obli
gationes
paris potentia inuicem non tolluntur, ſed magis po
tens tollit minus potentem. hoc dicit. Quero, ſi ha-
beo iſtas duas actiones. an poſſim vnam intentare ad vnam par
tem, ⁊ aliam actionem ad aliam partem. Et dic, quod actor cas
in libello vno proponere poteſt, l. non eſt nouũ. ſ. de actio. empt.
⁊ l. heredes. §. ſi inter me. ſ. familie erciſcunde. ⁊ l. ſi fratres. §. ſi
plures. ſ. pro ſocio. Quero quis ſit effectus. Dic vt idebitis j.
de fideiuſſ. l. Uranius.

LEX XIIII.

ET ſtipulationum. Opp. de l. ij. §.
incertam. infra
de pret. ſtip. qꝛ refert ſemper quatenus intereſt, l. ſti-
pulatio. §. fi. ſ. de ope. no. nun. Dicit glo. quod conſti
tuuntur duo rei promittendi, non ſtipulandi. Et gloſſ. dicit ve-
rum. niſi certa quantitas exprimatur: quia tunc poſſunt duo rei
conſtitui, ſecundum quoſdam. Credo. quod ibi doctores non di
cant verũ. qñ diuerſitas cauſe impedit conſtitutionem duorum
reorum credendi: vt j. l. proxi. dicam. Sed ſi ponamus, qꝫ vnuſ-
quiſq; petit ꝑ ſuo intereſſe: ergo in diuerſa cauſa, ⁊ ſic impedit.

LEX XV.

1 ☞ Ratio quando plures ſtipulantur vſumfructum, quod nõ
poteſt deberi tanquam duobus reis credendi.
Uſuſfructus alius eſt in perſona mea. alius in perſona alterius.
2 Duo ſi ſtipulantur a Titio vſumfructum fundi ipſius Titij an
inſolidum valeat. vel vnicuique acquiratur. ⁊ ſint duo rei.
3 Ratio, quare ſi tu ⁊ ego ſtipulati fuimus centum nomine dotis
quod non ſimus duo rei credendi.
5 Ratio quod in cauſa dotis, duo rei debendi conſtitui poſſunt.
non tamen duo rei credendi.

a **SI id quod.** a Iſta lex eſt bona ⁊ ſubtilis, ⁊
craſ. clauis huius materie. ⁊
breuiter hoc dicit. Diſparitas rei debite, vel cauſe
debendi, impedit conſtitutionem duorum reorum.

Ad euidētiā p̄mitto, q̄ alius eſt vſuſfructus in perſona mea,
⁊ alius in perſona Titij.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis ita.ſ.ti.j.Dic
habetis gl.multum longas.¶Op.de l.ex duob⁹.ſ.eo.Sol.ibi
diſparitas ſperatur reduci ad paritatē,vt dixi ſ.e.l.eādē.in pn.
1 †Quero,que[b] eſt ratio p̄imi dicti,q̄ q̄n plures ſtipulant̄ vſum
b fructum non pōt deberi tanquā duobus reis credēdi:Dicit gl.
quod fundus erat ſtipulatoris.Iſta eſt quedam diuinatio.Dic
ergo,ratio eſt quā ponit tex.q̄ vſuſfructus nō pōt eſſe idē in per
ſona vtriuſq̄:ſed eſt in perſona cuiuſq̄ propriū.Alius eſt enim
vſuſfructus in perſona mea alius in perſona alterius,l.ſtipula-
tio.§.ſi q̄s ita.ſ.ti.j.⁊ ſ.quib.mo.vſuſfr.amit.l.repeti.⁊ no.j.ti.
j.l.ſi cū duorū.Et ſic apparet,q̄ diuerſitas in re,impedit conſti
c tutionem duorū reorū.Sed pone,[c] †q̄ duo ſtipulant̄ a Titio
2 vſum fructū fundi iſtius Titij inſolidū,an valeat,vt ſaltē cuiq̄
pro parte acquirat̄:Dubiū eſt,ſm Io.Ita dicit gl.⁊ non plus.
Dy.arguit,q̄ non:q̄ ſi nō vꝫ,q̄ ago,vt ago,nō vꝫ vt valere po
teſt:vt C.ſi quis alteri vel ſibi.l.multū.ſ.de cōſti.pec.l.j.§.cū q.
† ⁊ ſ.ti.j.§.ſi quis ita.ſed hic nō vꝫ obligatio tanquam ſint duo
rei,ergo,⁊c.E cōtra q̄ valeat pro parte,vt ſ.de ſeru.l.ſi tā an-
guſti.⁊ de iureiur.l.ſꝫ ⁊ ſi poſſeſſori.§.ſed ⁊ ſi rerum.Et iſtud vl
timum Dy.tꝫ.Tu dic,quod vterq̄ tenetur inſolidū,non tamen
tanquā correi,⁊ ideo ſolutione vni facta ab altero,nō contingit
liberatio ipſo iure,ſed ope exceptionis:vt hac l.in fi.Sed pone,
quod duo fuerūt ſtipulati ab initio vſumfructum pro parte,di-
3 cit glo.quod tunc non eſt dubium.¶†Secūdo dicitur,hic,quod
ſi ſtipulati tu ⁊ ego ſumus centū nomine dotis,q̄ nō ſumus duo
rei credendi:ſed que eſt ratio:Reſpon.quia licet eadem res de-
beatur, tamen cauſe eſt diuerſitas,cum non poſſit duobus eſſe
nupta,non poteſt eſſe eadē cauſa,⁊ ſic diuerſitas cauſe impedit
conſtitutionem duorum reorum.Facit glo.ſ.de iterrog.actio.
l.qui ſeruum.in gl.magna.⁊ l.ſi pro parte.in fi.ſ.de.in rē verſo.
4 Ex hoc †apparet ſol.vnius dubietatis,que eſt ratio,quod duo
rei debendi poſſunt cōſtitui,l.fin.C.de dote cau.non nu.⁊ quod
no.in l.ij.C.ne fide.do.dentur.⁊ tamē duo rei credendi non poſ-
ſunt conſtitui,vt hic:Reſpondeo,ratio eſt,q̄ duo poſſunt debe-
re ex eadem cauſa idem,ſcꝫ dotis cauſa:ſecus in duobus reis ſti
pulandi,ſi ponis vnum eſſe verum:ſecus ſi eſſent duo extranei.
¶In ſecundo reſponſo huius l.ſcꝫ in verſi.idem ait,⁊c.quero,
que eſt ratio:Dic vt in gl.Itē dicit,q̄ ſi vni ſoluitur,alius po-
teſt agere de rigore,lꝫ de equitate obſtet exceptio.Ratio eſt de
rigore,q̄ non ſunt duo rei credēdi,ideo factum vnius nō poteſt
alteri preiudicare.Ratio equitatis eſt,q̄ volūtas cōtrahētiuꝫ
fuit,⁊ ideo doli exceptio dat̄,que eſt ex equitate,l.q equitate.ſ.
de doli exce.¶Sꝫ q̄ro,q̄d de Sticho.ſi ſoluit.an cōtingat libe-
ratio ab eo,q Stichū petere nō poterat.ſꝫ de:Et glo.dt q̄ ſic.

ADDITIONES.

a Alex.¶Si id q̄.Hec lex eſt clauis materie hui⁹,qualiter poſ-
ſunt cōſtitui duo rei.Adde,q̄ rei q̄n̄q̄ verbis conſtituuntur.l.
ſi nō ſinguli.⁊ ibi no.C.ſi cer.pe.⁊ vide.no.i l.opere.ff.d ope.lib.
b Alex.¶Quero,que.Et q̄d ſi plures fecerūt pacem cū plurib⁹,⁊
promiſerunt quilibet inſolidum inuicem non offendere,⁊ vnus
offendat,an inſolidum quilibet poſſit petere penam,⁊ quilibet
teneatur inſolidum tanquam duo rei:Bar.not.in auth.hoc ita.
in repeti.in xij.queſt.⁊ decidit,q̄ non per hanc legem,tene men
ti.⁊ idem Bar.in l.fi.in q.j.e.ti.⁊ Pau.de Ca.in l.iſta.⁊ Bar.in
d.l.opere.⁊ Ang.in l.ſi ſeruus.§.ſi plurium.ad fi.ſ.ſi quis cau.
¶Adde,q̄d ſi ſunt plures facientes pacē,⁊ vnus promittat pro
ſe,⁊ fratribus ſuis ſub pena mille,q̄ Titius ab eis nō offendet̄,
⁊ deinde pro ipſo principali promittēte fideiubeāt aliqui.cū re-
nunciationib⁹ debitis,cōtingat que q̄ vnus ex fratribus p̄di-
ctis occidat vnū ex illis,cū quibus eſt facta pax,an fideiuſſores
teneantur,⁊ an inſolidum,an pro rata.⁊ caſu quo aliqui ſunt ab-
ſentes.aliq mortui,qualiter cōueniant̄,vide Bal.cōſi.ccxxj.ii.li.
c Alex.¶Sꝫ pone.Facit etiā ad q̄ſt.ſi q̄s cōceſſit Petro ⁊ Mar-
tino.⁊ cuilibet eorū inſolidū.predium in emphyteuſim,quid ope
retur:De quo per Bal.in l.j.in xi.q.C.quādo nō.peten.partes.

LEX XVI.

1 ¶Solutio facta vni ex correis credendi,quando tollat actio-
nem alterius.
2 Litis conteſtatio,⁊ perceptio partis debiti a correo credendi,
non equiparantur ad hoc,vt tollatur actio alteri.
3 Solutione partis facta ab aliquo ex reis debendi,an videatur
facta diuiſio,ita q̄ a modo quilibet debeat viriliter conueniri.
4 Correus credendi recipiendo partem ab vno ex correis deben
di,an alteri correo credendi preiudicet.
5 Acceptilatio facta vni ex reis debendi.an alteri proſit,⁊ facta
ab vno reorum credendi noceat alteri.
6 Acceptilatio facta vni pro parte non prodeſt.non nocet alteri.
7 Acceptilatio ſi eſt facta vni inſolidum hoc acto quod ſibi tan-
tum,⁊ non alij proſit,impeditur ad aliū porrigere effectū ſuum.
8 Petitio facta ab vno reorum credendi,quando alijs proſit.
9 Correus credendi ſi partem petijt,⁊ litem cōteſtatus eſt pro ea
parte tantum ſibi preoccupauit.
10 Correi debendi,quando conſtituantur in mora ex petitione fa-
cta contra vnum per alterum ex reis credendi.
11 Petitio totius debiti facta ab vno ex reis debenbi,quando pro
ſit alteri,vt ſit liberatus alter.
12 Diuiſio inter plures correos debendi,an videat̄ facta,ſi ab vno
tantum pars petatur.
13 Correus credendi miſſus in poſſeſſionem ex decreto,an videa-
tur ſibi debitum preoccupaſſe
14 Inſtantia cepta per alterum ex correis credendi,ſi petijt non
perimitur preoccupatio.
15 Litis conteſtatio facta coram arbitro ſine pena electo,⁊ cuius
ſententia fuit homologata per vnuꝫ ex correis credendi,opera
tur preoccupationem:ſicut ſi eſſet facta coraꝫ iudice.
16 Sententia lata pro vno ex reis debendi,quando alijs proſit.
17 Sententia condemnator lata contra vnum ex reis debēdi,al-
teri non preiudicet.
28 Sententia lata contra vnum,vel pro vno ex reis credendi,no-
cet,vel prodeſt alteri.
19 Iuramentum vnius ex reis debendi alteri quando proſit.
Iuramentum in dubio videtur ſuper facto preſtitum.
Iuramentum habet vim ſolutionis.
20 Iuramentum delatum ab altero ex reis debendi,non nocet cor
reo quantum ad actionem,que oritur ex iureiurando:ſed quan-
tum ad interruptionem preſcriptionis ſic.
21 Iuramentum delatum ab altero ex reis credendi nocet alteri.
22 Pactum factum vni ex reis debendi prodeſt alteri.ſcilicet in
quantum intereſt eius,cui pactum factum eſt,ſiue ſint ſocij,ſiue
non,nu.24.
Iura que dicunt.ſiue ſint ſocij.ſiue non,ad hoc vt pactum vnius
proſit alteri,de qua ſocietate intelligantur.
23 Pactum vnius in eo caſu prodeſt inſolidum alij,quo ſocius cō
tra ſocium eſt habiturus regreſſum.
35 Ratio diuerſitatis inter acceptilationem,⁊ pactum,⁊ inter ſen
tentiam,⁊ iuramentum.
26 Pactum factum ab vno ex reis debendi nocet alteri,quantum
ad preſcriptionem interrumpendam.
27 Pactum vnius ex reis credendi,an proſit.vel noceat alteri.
28 Nouatio facta ab vno ex reis debendi,quando alteri proſit,⁊ fa-
cta ab altero ex reis credendi alteri noceat.
29 Pactum tacitum reſultans ex acceptilatione inutili facta per
alterum ex reis credendi.non habet vim quam habet acceptila-
tio in preiudicium correi.
30 Delegatio facta ab vno ex reis credēdi,⁊ de vno ex reis debēdi
p̄deſt,⁊ nocet correo,quemadmodū vera ſolutio,⁊ acceptilatio.
31 Ceſſio facta vni ex reis debendi.quādo,proſit vel noceat alteri.
32 Confeſſio facta ab vno ex reis debendi,non prodeſt alteri,nocet
tamen quo ad interrumpendam preſcriptionem.
Confeſſio iudicialis facta vni ex reis credēdi.alteri nocet,ſicut
ſententia.
Confeſſio extraiudicialis facta a debitore vni ex reis credendi,
non nocet alijs.ſed inducit probationem,⁊ prodeſt ad interru-
ptionem preſcriptionis
Confeſſio tēdens ad liberationē,facta vni ex reis debendi.habet
vim pacti de nō petendo,⁊ tantum preiudicat quantū pactum.
33 Succeſſio vni⁹ ex reis debēdi.vel credendi,quādo proſit alteri.
24 Mora vnius ex reis debendi,quando noceat alteri.
35 Creditor ſi fuit in mora recipiendi ab vno ex reis debendi,qui
obtulit,⁊ oblatum perijt,an proſit alteri,quod ſic.
26 Mora vnius ex reis credendi in recipiendo nocet alteri.
37 Mora facta vni ex reis credendi prodeſt alteri,quo ad interru-
ptionem preſcriptionis.
38 Mora creditoris,qui fuit in mora vno ex duob⁹ reis offerēte.
non purgat,licet creditor correū,qui non obtulit,interpellauit.
39 Culpa vnius ex coreis,quando alteri noceat.
40 Culpa vnius ex reis credendi,quando noceat alteri.
41 Reſciſſio contractus facta in pſona vnius quādo noceat alteri.
42 Exceptio competens vni ex duobus reis debendi, quādo ad
alium porrigatur.

a Ex duobus.[a] Unus ex reis credendi lite cō
teſtata perimit ius alterius.h.
d.¶Op.de l.ſi vn⁹.in prin.ſ.d pac.Sol.hic i litis cō
teſtatione ibi in pacto.⁊ hec pōt eſſe bona.Uel dic,q̄
ibi erant ſocij.hic nō.Nota mirabilem ſol.quod plus poteſt pre-
iudicare,ſi nō ſunt ſocij,quā ſi ſocij ſint,quod eſt verū in aliquib⁹
caſibus:vt j.videbitis.non tamen in caſu legis noſtre.vt dicam
b infra.in tertia queſtione.¶Et ideo[b] pro declaratione huius
materie,hic principaliter eſt videndum,an factuꝫ vnius proſit

vni,vel noceat alteri correo debendi,vel credendi:ꝛ hoc videndum eſt circa limita. Primo,de ſolutiōe. Secūdo,de acceptilatione. Tertio,de petitione. Quarto,de ſnia. Quinto,de iureiurando. Sexto,de pacto. Septimo,de nouatione. Octauo,de ceſſione. Nono,de cōfeſſione. Decimo,de ſucceſſione,ſeu de cōfuſione. Undecimo,de mora. Duodicimo,de culpa. Decimotertio,de reſciſſone. Et in quolibet iſtorū vidēdū eſt,tā ex parte reorū
1 credendi,quam debēdi. ¶ Primo ergo† quero,an ſolutio facta vni ex correis credendi tollat actionē alterius: Et dic,ſi ſolutio eſt facta integre,tollit actio alterius,l.ij.ꝛ iij.in fi.ſ.eo.ꝛ de pact. l.ſi vnꝰ.ī prin.ꝛ de nora.l.ſi in re.ꝛ de arbi.l.ſi duo.cū ſi. Et hoc ſi ſolutio eſt facta ſibi,vel eius legitimo procuratori. Si vero negotiorū geſtori,dic,vt l.ꝛ quis offerēti.in fi.j.de ſolutioni. Si vero pars tm̄ fuerit ſoluta,tūc poſſet dubitari. Nam ſicut litis conteſtatione preiudicat alteri correo in totū.vt j.dicam,ita etiam videt per partis perceptionē,arg.C.de noua.l.iij.tm̄ cōtra eſt veritas:qđ apparet,qꝛ parte vna ſoluta.alij pōt ſolui alia pars,l. qui homine.§.j.j.de ſol. Ergo apparet,qđ alteri nō erat perem-
2 pta actio.ar.ſ.ti.j.l.ſi duo rei.ꝛ illud arg.† ꝙ partis perceptio[c]
c equiparat litis cōteſtationi,nō eſt verū in noſtra materia,vt probatur ex l.cū decē.in prin.j.de ſol.coniūcta.l.ſi qs fuerit ſtipula
d tus decem in melle.e.ti. Sed videamus[d] de reis † debēdi,ꝛ hoc
3 certū eſt,ꝙ ſolutio facta ab vno de tota quātitate,liberat alios,
e d.l.ij.ꝛ iij.§.j.ſ.e.ſꝫ an ſolutiōe partis ab aliquo facta,videat fa-
f cta diuiſio,ita quilibet amodo debeat cōueniri viriliter iure exceptionis pacti: Dic,aut erāt duo rei tales.qui nō habebāt beneficiū diuiſiōis,ꝛ tūc recipiēdo ſolutionē partis ſue ab vno,videor diuidere,ita ꝙ alios iure exceptiōis pacti debeo viriliter cōuenire,l.ſi creditores.C.de pact. Fallit fauore legatorū.l.ſi ex toto.§.j.in fi.de leg.j.ꝛ ibi gl.tāgit iſtā ſolutionē. Aut ſunt tales, qui habēt beneficiū diuiſionis,ꝛ tūc aut vnus ſoluit exprimēdo, ꝙ pro parte ſua ſpāliter ſoluebāt,ꝛ tūc iſte ſolus liberat p eo qđ ſoluit ipſo iure,p reſiduo ope exceptiōis:vt j.de ſol.l.in his.§.j.
g ꝛ l.quoties vnus.§ ꝛ ibi de hoc per Ja.de Are.ꝛ j.iud.ſol.l.ex iudicatuꝫ.ceteri remanēt inſolidū obligati. Aut ſoluit ſimpliciter nō exprimēdo pro parte ſua ꝛ recipiēdo partis ſolutionē de rigore iuris,non videor diuidere.ꝛ ſic in reſiduo poſſum quēlibet inſolidū cōuenire:ſꝫ de eqtate ille ſoluēs cōuētus pōt opponere de bñficio diuiſionis,vt ſic illa ſolutio primo facta ſibi pficiat,l.
h inter eos.[h]§.j.j.de ſi.ieiuſ.lꝫ em̄ ibi loquat in fideiuſſoribꝰ,tm̄ idē iꝰs,ꝛ eadē regula hodie eſt in duobꝰ reis habētibꝰ bñficiū diuiſiōis. Rō eſt:vbi nō hꝫ diuiſionis beneficiū creditor nō tenebat recipere partē,l.plane.fami.erci.ꝛ l.tutor.§.Luciꝰ.de vſur. Si ergo recipit partē,videt ex liberalitate facere.ꝛ ſic iudicet pacti exceptio:ꝛ in eo qui reiecit ab vno eorū qui habēt bñficiū diuiſionis,hoc dici nō pōt:qꝛ hoc facit ex neceſſitate,ꝛ tūc nemo liberalis exiſtit,l.fideicōmiſſa.§.ſi rē.ſ leg.iij.ꝛ de adimē.leg.l.rē legatam.ꝛ hoc tenebat Old. Qđ aūt ex neceſſitate teneat recipere,habes tex.ꝛ gl.in l.in his.§.j.j.de ſol.ꝛ l.ex iudicatū.j.iud.ſol. Sed poſſetis dicere,qs eſt effectus huius,cū etiā primo caſu de equitate ſibi pficiat? Rñ.qñ ipſo iure per partis receptionem fit diuiſio,tūc ſi alij efficiant poſtea nō ſoluēdo,non preiudicat ipſi primo ſoluēti,l.inter §.cū inter.j.de fideiuſſori. Sed qñ per receptionē partis non ſit diuiſio ipſo iure,tūc illa equitas ita demū hꝫ locū ſi illo tpe,quo conuenit,ceteri ſint ſoluēdo.d.l.inter.§.j. preiudicat ergo ſoluēti ſi poſt ſolutionē ſuā alij efficiant non ſol-
4 uēdo. ¶ Iuxta predicta quero,† verū eſt,qđ vnus creditor recipiēdo partē ab vno ex correis debēdi,p̄iudicat ſibi ipſi,ſꝫ an alteri correo credēdi p̄iudicaret: Dico,ꝙ ex tali partis receptione inducit pacti exceptio,ideo eo caſu quo pactū vnius p̄iudicaret alteri correo credēdi,eo caſu p̄iudicaret talis ptis pceptio.
5 ¶ Sdo qro,† vtruꝫ acceptilatio facta vni proſit alteri,vel facta ab vno reorū credēdi noceat alteri: Quedā gl.vidētur diſtinguere,an ſint ſocij vel nō,l.ꝛ per iuſiurandū.§.fi.de accep.ꝛ de noua. l.ſi rē.§.ſi duo.in gl.ſup verbo.ꝛ C.eod.l.ij. Alia glo.indiſtincte videt dicere.ꝙ vnius acceptilatio alteri noceat:vt ſ.de pact.l.ſi vnus.circa fi.prime magne gl.ꝛ de ſol.l.qui homine.§.fi.ꝛ facit p hoc gl.i l.ij.§.ſi tm̄ hominē.ſ.ti.j.ꝛ hec ſpa veritas. Nā acceptilatio facta vni reorū debēdi,pdeſt alij,lꝫ nō ſit ſocius. Expreſſuꝫ eſt de lib.leg.l.iij.§.nunc de effectu. Facit de acceptilatio.l.ſi ex pluribus.vbi etiā videt expreſſuꝫ. Itē dico,qđ facta ab vno,correorū credēdi nocet alteri etiam nō ſocio,eadē ratione que eſt in reis debēdi,cū in hoc equipararent,d.l.ij.ſ.e.ꝛ qꝛ d.l.ꝛ per iuſiurādū.§.fi.loquit gñaliter.ꝛ qꝛ d.l.ſi rē.§.ſi duo.j.de noua eqparat partē vnius ex reis credēdi circa litis conteſtationē ꝛ acceptilationē:ſꝫ per cōteſtationē vnius preiudicat alteri nō ſocio,vt expreſſum habetis i l.fideicōmiſſa.§.plerūqꝫ.in fi.de le.iij.ergo,ꝛc. Dico ergo breuiter,quātū ad hoc idē in acceptilatione,ꝛ ſolutione,per d.l.ſi ex pluribꝰ.de accepti. Predicta vera,qñ acceptilatio interponit ſup obligatiōe iuris ciuilis. Si vero ſuper obli-

6 gatione iuris gentium,dicā j.in vij.q. Quid ergo† ſi acceptilatio facta eſt vni tantū p ſua parte: Certe in alia parte alteri nō prodeſt,nec nocet:vt ſ.dictū eſt de ſolutione.ꝛ videt caſus.j.iu.
7 ſ.l.l.ſi ex duobus. Itē quid † ſi acceptilatio eſt facta inſolidū vni hoc acto,quod ſibi tantū.ꝛ nō alij proſit:an hoc pactū impediat ad aliū porrigi effectū ſuum: Gl.in ver.debebunt.tenet,ꝙ ſic,j. de acceptilationib.d.l.ꝛ per iuſiurandū.§.ſi legatorū. Ad quod facit de liber.leg.l.ſi q reū.ꝛ ſ.de neg.geſt.l.atqui natura. Preterea hoc videmus in ſol. Nam ſi vnus ſoluit,hoc acto,quod p
i ſua obligatione tātum ſoluat,alter nō liberat,l.Modeſtinus[i].j. de ſol.ꝛ ibi tenet Dy. Circa hoc tm̄ eſt pleniꝰ vidēduꝫ,qꝛ ſubtile
k eſt. ¶ Tertio qro[k] de petitiōe,† ꝛ vtrū ſi quid petat ab vno reo-
8 rum credendi,hoc alijs proſit.ꝛ ſi quidē fuit facta petitio ſimpliciter,ita quod ad litis cōteſtationē nō pceſſit,ꝛ facta ab vno pōt alij pdeſſe,quo ad interruptionē preſcriptionis:vt C.eo.l.fi. Si vero pceſſum eſt ad litis cōteſtationē.ꝛ iſta eſt materia noſtre legis,ꝛ tunc ſi quidē litis cōteſtatio facta eſt ſuper toto debito,lex videt velle,ꝙ ille qui cōteſtat litē totū debitū ſibi p̄occupet,ita ꝙ alij nō pñt ſolui:vt,hac l.ex duobꝰ.ſꝫ de ītellectu iſtiꝰ legis in gl.dubitabat nec p doc.declarat Nā ſm Azo.hic loquit qñ non erāt ſocij,ſecus ſi erāt ſocij.que opinio mirabilis eſt hic reſpectu aliarū gl.ꝙ plus p̄iudicetis,qui non eſt ſocius,qꝫ qui ſociꝰ eſt,qđ videt cōtra oēs alias gl.vt ſ.tetigi.ꝛ j.dicā. Alij,ꝙ vnus egit,ꝛ ſuccubuit.ꝛ iſtud lꝫ ſit in ſe verū,tm̄ quantū ad legē noſtrā diuinatio eſt. Dic ergo ſimpliciter verū,ꝙ per ſolā litis cōteſtationē factā ab vno ex correis credēdi,ille totū debitū ſibi p̄occupat:ſiue ſocij,ſiue nō:vt ſ.de leg.iij.l.fideicōmiſſa.§.plerūqꝫ.ꝛ §.n.vbi eſt
9 expreſſum. Si vero† alter de reis credēdi tātū partē petierit,lite cōteſtata p ea parte tātū ſibi preoccupauit,vt ſ.e.l.iiij.in fi.ꝛ
10 qđ dictū eſt ſ.in ſolutione,ꝛ acceptilatiōe. Ex parte vero† reorū debēdi,ſi ab vno petat vtrū pñt creditori quo ad alios cōſtituē-
11 dos in mora,j.dicā. Sꝫ † an alijs reis debēdi pſit,vt de toto debito petitione facta ab vno,alter reus debēdi ſic liberat: Tex. in l.ij.ſ.eo.videt dicere quod ſic.ꝛ de euic.l.ſi per īprudētiā.§. f.ſed tex.C.de fideiuſſor.l.fi.§.ideqꝫ.dicit cōtra. Gl.ſi.i d.l.ij.dat plures ſolutiones.vna eſt,aut quis peteret in iudicio,aut extra, ita no.ſ.e.l.ij.q ſolutio eſt cōtra caſu d.l.fi.C.de fideiuſ. Alij dicunt,quod in l.ij.ſ.e.petiit animo noandi,quod nō placet:qꝛ cō petit ab vno ex reis debēdi,agit cōtra eū ex ſua ppria obligatione:ſed nouatio que fit litis cōteſtatione tūc fit,cū vnus litē cūtra aliū inchoatā alteriꝰ noīe ſuſcepit,vt j.de noua.l.delegare. Alia
l eſt ſolututio[l],ꝛ illa cōtinet veritatē,ꝙ petitiōe,ꝛ perceptione facta ab vno alter liberat,d.l.ij.ſecus in petitione tantū,vt in d.l. fi. Facit ſ.de his q deie.vel effu.l.perceptiōe.ꝛ depoſiti l.j.§.ſi
12 apud duos. Si vero,† ab vno ex reis debendi pars tm̄ petit,an partis petitione videat facta eſſe diuiſio: Gl.C.de pac.l.ſi creditores.videt dicere quod ſic.ꝛ d.l.ſi p imprudētiā.§.fi. Ueritas eſt,aut vnuꝫ tm̄ cōuenio p parte,ꝛ nō videor diuidere,l.ſi ex toto.§.j.cū gl.ibi,in ver.ab alterutro.i ver.dic ergo.ſ.de le.j.aut oēs pro parte cōuenio,ꝛ videor diuidere,vt C.de fideiuſ.liberū
m fuit[m]. Intelligo autē de petitione,que fit lite cōteſtata,vt d.lege
13 patet. Sed quid † ſi vnus[n] reorū credēdi egit,reꝰ fuit cōtumax,
n propter ꝙ creditor miſſus eſt ī poſſeſſionē ex primo decreto,an ex hoc debitū videat ſibi primo occupaſſe,cū hic nō īteruenire[t]
14 litis cōteſtatio. Cogitetis.† Itē,quid ſi poſt litis cōteſtationē inſtātia perijt,an remanebit actio cōis vtriuſqꝫ reorū credēdi: Qđ videt:qꝛ perēpta inſtantia perimit litis cōteſtatio,ꝛ omnis eius effectus,l.cū lite mortua.j.de iud.ſol. Facit optie gl.C.de fructi
o bus ꝛ litiū expenſis,l.ſecūda.in fi.prime gl. Cōtra credo.[o] Nā verū eſt,quod inſtātia perēpta perit litis conteſtatio,ꝛ omnis eius effectus,ſ.nō pfectus,ſed perficiēdus in futurū,ſ.ſecuta ſnia.effectus autē iā conſumatus,ꝛ interruptio preſcriptionis,vel vitiuꝫ litigioſi.iſta durant,vt no.C.de iud.l.properādū.§.ꝛ ſi quidē.in gl.in ver.iudicij.q inci.vt nō teneat. Nec obſ.illa gl.C.de fru.ꝛ li. ex pē.in l.ij.qꝛ illa nō dicit verū,ſꝫ effectꝰ acquiſitionis p lite cō-
15 teſtatā eſt iā pfectus ergo ꝛc.† Sꝫ an p litis cōteſtationē factā corā arbitro,ab vno reorū credēdi.cōſolidet ſibi totū debitū: Dico ꝙ nō,l.ſi duo.ſ.de arbi. Nā ibi ſnia lata cōtra vnū nō impedit aliū agere.qui ſocius nō eſt:ſed ſi per litis cōteſtationē ſibi p̄occupaſſet alter omnino impediret. Et hoc procedit de iure antiquo:hodie ſecus in arbitro aſſumpto ſine pena.l.cū antea.§.pe.
p C.de arb. ¶ Quarto qro[p],† de ſnia,ꝛ hic prio vidēdū eſt,an ſnia
16 lata pro vno ex reis debendi alijs proſit: Circa quod dico, Aut ſententia eſt lata ſuper facto.quaſi nō ſit debitū,vel quaſi nō contractū,aut,ſuper iure quaſi perſona vnius nō potuerit obligari: aut dubitat. Primo caſu:ſnia lata pro vno indiſtincte alteri p-
q deſt[q],ſiue ſint ſocij.ſiue non.ꝛ hoc arg.legum dicentiū,quod ſnia p fideiuſſore lata prodeſt principali,ſi fideiuſſoris non interſit,l. duobꝰ.§.ad fideiuſſor.ſ.de iureiu.ꝛ de fideiuſſ.l.amiſſi.§.j.Secūdo caſu,aut quaſi pſona ipſo iure nō tenet,ꝛ nō prodeſt alteri

quia

r quia non ſunt duo rei,l.ſi ex duobus.§.i.ſ.eo.Aut quaſi tenea-
tur,ſed tutus eſt aliqua perſonali exceptione: vel tenebatur ſal-
tem naturaliter.vel q2 non probauit creditor,⁊ tunc aut ſunt ſo
cij,⁊ abſolutoria lata pro vno prodeſt alteri.Aut non ſunt ſocij,
⁊ tunc nō prodeſt,vt j.rem ra.hab.l.j.Et facit ſ.de arbi.l.ſi duo
⁊ ſic d3 intelligi ꝙ not.Ja.de Are.C.eo.l.ij.vbi iſta tetigit.Aut
dubitatur,⁊ in dubio videtur abſolutus,q2 creditor non proba
uit:vt recte inſpiciendo colligit ex l.Julianus.in prin.ſ.de con
di.indeb.⁊ l.procurator.§.j.j.rem ra.hab.⁊ de excep.rei iud.l.ſi
inter me ⁊ te.i prin.⁊ de lib.cau.l.diui.l3.aliud ſit in iureiurādo,
17 vt dicā j.proxi.q.prin.Scdo videndū † eſt,vtrum ſnīa condem-
natoria lata cōtra vnū ex reis debēdi,alteri preiudicet? Ego di
s co ſ indiſtincte ꝙ nō,vt colligit ex l.ſi.C.de fideiuſſor.vbi ſnīa la
ta cōtra vnū,non mandat executioni contra aliū,l3 contra eū re-
maneant integre actiōes,⁊ ſic opus eſt nouo ꝓceſſu,⁊ ſic abſolu
t toria qñq3 alteri prodeſt t,condemnatoria nunquā nocet.Simile
ſ.ſi ſer.vend.l.loci corpus.§.ſi fundus.⁊ l.ſi de communi.eo.tit.
18 †Tertio eſt videndū de reis credendi,Et hic indiſtincte dico,
v qd lata pro vno,ſiue cōtra vnū,indiſtīcte nocet v alijs.Nam per
litis cōteſtatiomē ſibi preoccupat debitū ille agēs,ſiue ſint ſocij
ſiue nō,l.ſideicommiſſa.§.plerunq3.de leg.iij.⁊ hic,ergo,⁊c.⁊ eſt
caſus in hac l.ex duobus.ſecundū vnam lec.hic poſitā in gl.ſ.qd
egit,⁊ ſuccubuit.Dices tu,hoc eſt cōtra caſum l.ſi duo.de arbi,
vbi lata ſnīa cōtra vnū ex reis credendi nocet alij,ita demū ſi ſo
ciꝰ eſt.ſed ibi i ſnīa arbitri,ex qua nulla orit actio:vt C.de arbit.
l.j.⁊ litis cōteſtatio facta corā arbitro,non h3 aliū effectū,de quo
dixi ſ.proxi.q.ſed ſolu3 ius,ſi ꝙ eſt,oritur ex cōpromiſſo,de quo
19 dicemus j.in vj.q.¶Quinto quero de iureiurando? Et videtur,
quodammodo dicendū ide3,qd in ſnīa Nam primo videndū eſt
de iuramento delato vni ex reis debendi,qui iurauit ſe nō tene-
ri,an alijs proſit? Et dic,aut iuramentum fuit ſuper facto,quaſi
non ſit debitū,⁊ indiſtincte prodeſt alijs,ſiue ſint ſocij ſiue nō.ar.
d.l.duobus.§.⁊ fideiuſſore.ſ.de iureiurā.Aut ſuper iure,quaſi
x perſona iurantis nō teneat,⁊ tūc ſi ſunt ſocij x,ꝓdeſt alteri,alias
ſecus,l.duobus.§.ex duobus.de iureiur.⁊ ibi no.per gl.in verſ.
diſtinguendū.Aut dubitat vtrū ſit iuratū ſuper facto,vel ſuper
iure,⁊ i dubio videtur iuratū ſuper facto,l.ſi.de iureiu.⁊ gl.hoc
tenet i d.l.duobus.ſ.de iureiur.⁊ qua.re.ac.nō dat.l.j.§.ſi fide
iuſſor.Et ſi dicis,quare ſecus in ſnīa,vbi non videt i dubio iudi
ca.⁊ ſuper facto vt ſ.proxi.q.eſt dictū? Rñdeo:q2 iuramentū h3
y vim ſolutionis y,quod ſecus eſt in ſnīa,⁊ hoc videt de mente illa
20 rum glo.ſ.allegatarū.†Secūdo eſt vidēdū z,quid ſi vnꝰ ex reis
3 debēdi alteri detulerit iuſiurādum an correo noceat? Dico,ꝙ nō,
vt ſupra.dixi in ſnīa,l.iij.§.pen.ſ.de iureiur.⁊ l.nā ⁊ poſtea.§.ſi.
cū l.ſeq.e.ti.Jſtud eſt verū quātū ad actionē,que orit ex iureiu-
rando:ſ3 quātū ad preſcriptionē interrūpēdam alteri nocet.dic
vt C.eo.l.ſi.cōiuncta l.nā ⁊ poſtea.§.ſi is q tēporali.ſ.de iurein.
21 †Tertio videndū eſt de iureiurādo delato ab vno ex reis credē
di,vtrū alteri noceat? Et dico,ꝙ alteri nocet indiſtincte,ſiue ſint
z ſocij,ſiue non.Nam quū hoc iuramētū z habeat vim litis conte-
ſtationis,d.§.ſi is qui tēporali.⁊ per cōteſtationem vnius alteri
preiudicat,vt dictū eſt in l.ſideicōmiſſa.§.plerūq3.de le.iij.ergo,
⁊c.Sic loquit l.duobus.in prin.ſ.de iureiur.⁊ gl.hoc ſentit i l.
ſi vnus.in prin.ſupra de pac.Vñ gl.i d.l.duobꝰ.q ibi diſtinguit.
2 ſunt ſocij,aut nō,male loquit.¶Sexto quero † de pacto,⁊ primo
an pactū factū vni ex reis debendi,proſit alij? Et cōis doctrina
eſt,ꝙ pactū vni factum prodeſt alij,ſi ſocij ſunt alias ſecus.Jta
* not.ſ.de pact.l.ſi idem in duobꝰ.⁊ tex.videtur.ſ.eo.l.eandē.§.
j.⁊ ſupra de arbi.l.ſi duo.de hoc de libe.le.l.iij.§.nūc de effectu.
S3 certe tex.in d.l.eandē.§.j.videt requirere duo,ſc3 qd ſint ſo-
cij,⁊ communis culpa interuenerit.Jtem gl.in d.§.nūc de effe-
ctu.videtur ſentire idem,qñ non ſunt ſocij.Unde pro iſto paſſu
declarādo primo oportet videre,qualiter debet intelligi illud,
quod iura dicunt,ſiue ſocij ſunt ſiue non,de qua ſocietate hic in-
telligitur.De hoc ſunt multe gloſ.Una eſt ad Uelleia.l.vir vxo
ri.§.ſi.in glo.magna.que dicit,ꝙ licet communiter cōtrahant,⁊
in cōmunes vſus non vertant:nō tamen dicunt ſocij.Alia gloſ-
ſella in l.ſeq.ibi,dum dicit,quod ita demum ſunt ſocij,ſi hoc eſt
actu3,alias ſecus.Alia glo.eſt in l.ſi duo.in verbo,ſi ſocij ſint.ſ.
ſi quis cau.que dicit,ꝙ debet intelligi de ſocijs omniū bonoru3,
vel eiuſdem obligationis.Sed certe inquantum gloſſ.predicte
intelligunt de ſocijs omnium bonorum,bene dicunt:ſed inquan
tum intelligunt de ſocijs eiuſdem litis,vel eiuſde3 obligationis,
etiam bene dicunt.⁊ eſt caſus j.rē ra.hab.l.ſi quis vni.Sed de-
bes intelligere,hoc acto,ꝙ omne commodu3,vel incommodum
proueniens ex illa lite,vel obligatione ſit commune,⁊ tunc vere
ſunt ſocij:vt ſupra ꝓ ſocijs.l.ſi vnꝰ ex ſocijs.in prin.ita Jaco.de
Are.tenet ſ.e.l.eandem.§.i.⁊ l.ſi duo rei.Hoc premiſſo dico,qd
pactum factum vni ex reis debendi prodeſt alteri.ſcilicet quan
tum intereſt eius.cui pactum factum.eſt,ſecūdum regulā poſi-
tam ſupra de pact.⁊ heredi.§.ſi.⁊ hoc ſiue ſint ſocij,ſiue nō.De-
claro primo in nō ſocijs,ſi factum eſt pactum vni de nō petendo,
ſi alter conuentus,⁊ exactus haberet regreſſum contra eum,cui
pactum factum eſt in totum:quia forte tota pecunia ad eu3 per-
uenerat.vel in partem,ſi pars pecunie tantū peruenit,catenus
ſibi pactum proderit,quatenus eius intereſt,cui pactu3 factum
eſt.Et hoc tenet gl.i d.l.iij.§.nūc de effectu.de libe.leg.ſ3 ſi ſunt
ſocij,tunc idem:q2 ſi alter conuentus nō eſſet habiturus regreſ-
ſum cōtra illum.cui pactum factum eſt:vt puta ſi ex propria cul
pa cōuenitur.tūc pactum factū vni,non ꝓdeſt alteri,ſi eſſet habi
turus regreſſum per actionē pro ſocio:vt q2 ex cōmuni culpa cō
uenitur.Et hoc eſt,qd dicit tex.in l.eandem.§.j.ſ.eod.ibi,ſi ſocij
ſunt,communis culpa interceſſerit,quaſi dicat,ſecus ſi ex culpa
23 propria conueniatur.Ad vnum † tamen aduertēdum eſt:q2 eo
caſu quo ſocius contra ſocium eſt habiturus regreſſum,tunc pa
ctū factū vni prodeſt alijs inſolidū:⁊ in hoc differunt a nō ſocijs.
Ad cuius intelligētiā pono exemplū.ſunt duo rei ſocij in vigin-
ti,facio vni pactū,aliū non potero cōuenire in decem:q2 ſi ille ſol
ueret quicquā,repeteret a conſocio.⁊ eodē modo ſi vnū minimū
denariū petere,illiꝰ partē repeteret ab eo.cui pactū factū eſt,cū
omne cōmodū ⁊ incōmodū debeat eſſe cōe:vt ſupra dictū eſt,fa-
cit l.ſi vnꝰ.in ſi.prin.ff.ꝓ ſocio.⁊ ideo q2 nō pōt alter cōueniri,qn
inquietet ille,cui pactū factū eſt ideo pactu3 ſibi ꝓdeſt inſolidu3.
Et hoc vult dicere tex.ſi bene aduertatur.ſ.de arbi.l.ſi duo.put
loquit in duobꝰ reis debendi.facit ſ.ſi quis cau.l.ſi duo.i prin.
⁊ ꝙ ibi no.Sed cōtra predicta videt i l.ſi ex duobꝰ.de neg.geſt.
que contradicit in duobus.Primo,q2 denunciatio vnius ex ſo
cijs non prodeſt alijs:hic ſecus in pacto.Sed certe,licet ibi ſint
conſocij,non tamen erāt correi:q2 quilibet tenebatur pro parte.
ideo denūciatio impedit ꝓ parte ſua tantū actionē correi:ſ3 hic
loquitur,cum erant correi inſolidum obligati,⁊ conſocij,ideo pa
ctum factum vni ſimpliciter,ſolidam obligationem reſpicit,cu3
inſolidum teneant,ideo alijs prodeſt,q2 paciſcentis intereſt,vt
dictum eſt.Sed ſi ponere pactum eſſe factum tantum pro par
te eiꝰ,cui factum fuit pactum,tunc fateor ꝙ alijs non proficeret:
q2 eſſet eadem ratio,que eſt in d.l.ſi ex duobus.¶Secundo op.
ad id quod dixi,ꝙ etiam ſi alius pro parte dimidia cōueniretur
haberet regreſſum contra alium,q2 hoc videtur cōtra predictā
l.ſi ex duobꝰ.⁊ quod ibi not.in vltima gl.Sed certe gl.j.illius le
gis dicit,ꝙ illa lex non poteſt habere locum in ſocijs omniū bo-
norū:⁊ ideo inquantū hic loquitur in ſocijs omniū bonoru3,illa
lex nō obſtat.S3 prout hic loquitur in ſocijs eiuſdem obligatio
nis,illa lex contradicit.Sol.forte illa gl.nō bene loquitur,q2 te-
xtus dicit,ꝙ ille,qui ꝓhibuit,nō debet damnum pati ex perſona
alterius:non autem dicit,quod ex perſona alterius lucretur,ſed
ſi alius communicaret ſibi lucratum proueniens ex geſtiōe,⁊ il-
lud quod ſoluit geſtori nō recuperaret,iam lucraretur.Sed po
ſito quod illa gl.verum dicat.reſpondeo,quod ibi prohibitio h3
vim ſolutionis ꝓ parte prohibētis tātū:hic vero pactu3 vim ſo
lutionis nō habet.vt no.in l.ſi vnus.§.ſed ſi generaliter.ſ.de pa
ctis.ideo q2 nihil pro parte ſua videt ſoluiſſe ille,cui pactū eſt fa
24 ctū,alter cōuentus ab altero repeteret.Habes ergo † ex predi-
ctis,ꝙ qñq3 ſunt duo ſocij non correi,⁊ loquit d.l.ſi ex duobus.
Qñq3 ſunt duo correi nō ſocij,⁊ loquit gl.in d.l.iij.§.nūc de effe
ctu.⁊ ſ.dixi.Qñq3 ſunt duo ſocij,⁊ correi,⁊ tunc aut pactū ſit vni
pro parte ſua tātū,nō alterius,⁊ alius pōt pro ſua parte cōueni-
ri,argumē.d.l.ſi.ex duobꝰ.Si vero ſit ſimpliciter,dic vt.ſ.dixi.
¶Sed quero,que eſt ratio diuerſitatis inter pactū,⁊ acceptila-
25 tionē,† Ratio patet:q2 acceptilatio vim ſolutionis h3.¶Jtem
quero,quare aliter diſtinguit in ſententia,⁊ iuramento,⁊ pacto?
Reſpondeo,ratio eſt q2 ſentētia ⁊ iuramentū declarant debitū
non ſubeſſe:ſecus in pacto.Jtē iuramentu3 h3 vim ſolutiōis,vt
dixi.¶Uidimus vtru3 pactū factū vni reo debēdi,proſit alteri.
26 ¶Sed quero,an factū ab vno alteri nocet? Dico,quātum ad in-
terrumpendā preſcriptionē alteri nocet,vt C.eo.l.ſi.quo ad alia
non reperio,ꝙ debeat nocere,ergo,⁊c.l.ſi vnus.§.ante omnia.de
pac.Nō obſtat l.pe.j.e.q2 ibi de alio facto loquit,vt ibi dicemꝰ.
27 ¶Supereſt,† vt videamus de reis credēdi,an pactū vniꝰ pſit.
vel noceat alteri.Et hic eſt aduertēdū,q2 quedā ſunt pacta,que
priſtinā obligationē totaliter perimūt.vt acceptilatio,⁊ de hoc
dictū eſt ſ.Quedā ſunt pacta que priſtinā obligationē nō tollunt
totaliter,vt pactū de nō petendo.Jtem pactum de cōſtituendo,
l.itē illa.§.ſi.ſ.conſti.pecu.Quedā ſunt pacta que licet primā
obligationē totaliter habeant perimere,tñ relique remanent,vt
nouatio.Nā noua obligatio loco prime cōſtituit.Et iſta duo ge
nera pactorū quātum ad propoſitum videtur eſſe eiuſdē nature,
⁊ ſic videt,ꝙ vniꝰ pactū alteri nō noceat,vt ſ.de pac.l.ſi vnus.
in prin.Jn contrarium videt,ꝙ nocet,de conſtitu.pecu.l.idē eſt.
ij.de noua.l.ſi rē.§.ſi duo.Gl.in d.l.ſi vnꝰ.ponit quaſdā ſolutio-
nes,q cōtinēt merā diuinationē.ſ3 i d.§.ſi duo.ponit alias inter

quas ponit hanc. Aut ſunt ſocij, ⁊ pactū ⁊ nouatio vnius nocet
alteri, ita loquit̃ §. ſi duo. aut nō ſunt ſocij, ⁊ non nocet: ita loquit̃
d. l. ſi vnus. in prin. ⁊ ita tꝫ Dy. Certe iſta ſol. eſt cōtra caſum di
cte l. ſi vnus. in prin. vbi expreſſe loquit̃ i ſocijs. lꝫ gl. videat̃ eua
dere ſed nō pōt euadere ſine magna violētia. Unde Gul. de Cu.
dicit totū cōtrariū. Aut ſunt ſocij, ⁊ pactum vnius non nocet alteri.
Idem in nouatione, d. l. ſi vnus. in pn. Aut nō ſunt ſocij ⁊ pactū,
⁊ nouatio vnius nocet alteri, d. §. ſi duo. Ratio huius eſt qꝛ qñ
ſunt ſocij, debitū eſt cōe. Unde vnus nō pōt paciſci i preiudiciū
a alterius. Sed qñ nō ſunt ſocij, tūc debitū eſt cuiuſqꝫ propriū a,
⁊ vnus pōt facere quicqd vult, nec alteri in aliquo tenetur. Pro
b hoc eſt tex. ſ. ad legē Falc. l. in lege Falcid. hoc eſſe ſeruādum b.
c Iſtud idē tꝫ Iaco. de Bel. in corpore eodē. Iſtā opi. puto c verā
Do gl. que dicit hanc opin. fuiſſe Azo. in hac l. ex duobus. lꝫ iſte
idē Azo in ſumma aliter dixerit. Dic ergo latius ſic. Aut ſunt
duo rei credendi, ex cā onerosa, qꝛ mutuauerūt, vel vendiderūt,
vel alio ſimili modo: aut ſunt duo rei credēdi ex cā mere lucrati
ua: vt puta, ex cā legati, vel donationis. Primo caſu, pactū vnius
non nocet alteri: qꝛ debitū nō eſt cuiuſqꝫ propriū, ſed cōmune eſt
magis, ſi pecunia cōmuniter ab vtroqꝫ proceſſit. Caſus eſt in d.
l. ſi vnus. in prin. prout gl. intelligit ibi in ſocijs re ipſa, nō conuen
tione: vt ibi no. ⁊ no. in d. §. ſi duo. Fateor tñ, qꝙ ſi pecunia ab vno
tantū profecta eſſet, pactū ipſius alteri noceret: qꝛ tūc eſt debitū
ſuum propriū: arg. ſ. ad Maced. l. ſed Iulianus. §. nō ſolū. ⁊ §.
fi. Secūdo caſu deſtingue, aut ſunt ſocij aut non: vt ſ. dixi. Et ſe
cundū predictā diſtinctionē dꝫ intelligi ſ. ad Uelleia. l. quāuis.
§. quanquā. ⁊ qđ ibi no. i glo. Sed hoc videt̃ cōtra l. ſi duo. ſ. de
arbit. ſed ſtatim apparebit ſolutio. Eſt ⁊ aliud genus pactorum
per quod prima obligatio nullo modo perimit̃: ſed perſona pa-
ciſcentis obligatur ad penā ſi cōtra fecit, vt cōpromiſſum. Nam
ſi arbiter vetuit nō petere, ius primum remanet icōcuſſum ſine
alicuius exceptionis obſtaculo, l. j. C. de arb. ſed petēs incidit i
penā ſi ſocij ſunt: alias ſecus, d. l. ſi duo. Dicetis vos, que eſt ra-
tio qꝙ hic magis preiudicat factū eius qui ſocius eſt, quam eius
qui nō eſt ſocius, cū ſ. proxime ꝯtrariū dixerim in pacto? Reſp.
iſte qui cōpromiſit, nō culpa geſſit, cū negotia cōia geſſit ea dili-
gētia, qua ſua geſſit, l. ſocius ſocio. ff. pro ſoc. ideo ſi alius ſocius
petit quicqd exegerit, dꝫ ei ꝯpmittēti cōicare, ⁊ ſic ſi petit noīe
eius, videt̃ peti ad eius vtilitatē: merito in penā incidit. Et hoc
d dicit tex. in d. l. ſi duo. Sed in pacto paciſcēti d culpa imputatur
cur debitorē liberauit, ideo alius ſocius pōt p parte ſua agere,
nec repellit̃ pacti exceptiōe, qꝛ illud qꝙ exigit, ſocio cōicare nō dꝫ
propter ſui culpā, ⁊ ſic noīe paciſcētis nō videt̃ agi. Sed ſi pone
res qꝙ id, qđ exegit, deberet cōicare paciſcēti, dico, qꝙ obſtaret pa
cti exceptio, p d. l. ſi duo. ⁊ ſi qs cau. l. ſi duo. in prin. ⁊ ibi no. vbi
28 eſt caſus ⁊ iſta ſūt ſubtilia, ⁊ de mēte iuris pcedūt. ¶ † Septimo
quero de nouatiōe, ⁊ primo de reis debēdi. Dic, aut vnꝰ ꝓmittit
animo nouādi, ⁊ liberādi aliū, ⁊ tūc nō eſt dubiū, qꝙ aliū pdeſt: qꝛ
hoc poſſet qlibet extraneus l. ſi Stichū. §. fi. de nouatio. ⁊ l. ſi de
bitor tuus. j. ſol. Aut vnꝰ ꝓmittit aīo nouādi obligationē, qꝛ ipe
tñ tenet̃, hoc expreſſe, qđ ad aliū nō porrigat̃, ⁊ alius non liberat̃:
qꝛ idē cōtingit in ſolutiōe, vt ſ. mādа. l. Papinianus. ⁊ de ſol. l.
Modeſtinus. ⁊ ibi per Dy. ⁊ lꝫ i acceptilatiōe idē cōtingat, vt ſ.
dictū eſt. Aut ſimpliciter animo nouādi promittit, ⁊ tūc dico qđ
vterqꝫ liberat̃, vt ſ. ad Uelleia. l. ſi pro vno. ⁊ no. e. ti. l. quāuis. §.
quāquā. De pluribus vero reis credēdi, an ſit vnus ſtipulatus
29 aīo nouādi alteri noceat, ſ. prima q. dictū eſt. ¶ Sꝫ circa † vnū
poſſet dubitari, quare acceptilatio vnius pdeſt indiſtincte, ⁊ no-
cet alteri: ſed in nouatiōe diſtinguit̃, cū nouatio habeat vim ſo-
e lutionis, ſicut acceptilatio, d. l. ſi rem. §. ſi duo. de nouat. Cogita e
tu puecte. Sed pone, qꝙ erāt duo rei credēdi ex ꝯctu iuris gētiū.
vnus liberauit reū per ſtipulationē, ſubſecutā acceptilationem,
an alteri correo preiudicet ſcđm ea que dicta ſunt. Itē acceptila
tio in qđ per nouationē nō perimit̃, valet iure pacti, nō iure acce
ptilationis, vt j. de acceptilationibꝰ. l. ſi accepto latū. ſed pactuꝫ
nō preiudicat ſimpliciter, vt dictū eſt. ergo, ⁊c. Eſt ergo in qſtio-
ne, an pactū hoc, qđ ex acceptilatione reſultat, habeat eādē vim,
quambꝫ vera acceptilatio in preiudiciū correi. Et videt̃ qđ ſic, l.
⁊ per iuſiurandum. §. ⁊ ſi fideiuſſori. j. de acceptilation. Contra
dico per d. l. ſi acceptolatū. ⁊ de pac. l. ſi vnꝰ. §. pe. Nec obſt. d. §.
⁊ ſi fideiuſſori, qꝛ ibi fideiuſſor tenebat̃ verbis cū aliter teneri nō
poſſet, ideo in eius perſona valuit iure acceptilationis. ¶ Sed
30 quid † de nouatione, que fit per delegationē? Rñdeo, ſiue vnus
ex reis credēdi delegauerit, ſiue vnus ex reis debendi fuerit de
legatus, dico idē per omnia, qđ eſt in vera ſolutione, ⁊ acceptila-
tione, d. l. ſi rem. §. ſi duo. verſ. alioquin. de nouatio. Soluit enim
qui delegat, vt ſ. ad Uelleia. l. quāuis. §. interdum. ⁊ mand. l. in-
ter cauſas. §. abeſſe. Item per hanc delegationē liberatur quis
a creditore totaliter, ſicut ille qui ſoluit, ⁊ cui acceptum fertur:
nec poteſt vti exceptione contra ipſuꝫ cui delegatus eſt, l. doli
exceptione. de nouatio. Sed in nouatione quando promittit ei-
dem cui tenebatur primo, hoc non cōtingit. Facit de nouatio. l.
31 aliam. ⁊ de dona. l. qui id qđ. in prin. ⁊ §. fi. ¶ Octauo † quero f, de
f ceſſione? Circa quod dic aut ceſſio fit reo debendi contra quē fit,
conſentiēte eo, ⁊ tūc idem qđ in delegatione dictum eſt, d. l. ſi rē.
§. fi. ibi, vel nuptura ipſi. ſm vnū intellectum. Aut eo nō conſen-
tiente ⁊ tūc aut fit correo ſuo ⁊ iſte correus, cui cedit̃ iſta ceſſio-
ne eſt liberatus. Caſus eſt ſingularis. ſ. de legatis ſecūdo. l. qui
duos. Facit de liber. leg. l. ſi is q duos. Aut fit ceſſio extraneo,
⁊ tūc hec queſtio eſt dupliciter conſideranda. Primo ex parte
reorum credendi. Si enim vnus cedit actionem ſine alio, ille ceſ
ſionarius eſt loco rei credendi, ⁊ ſic inter eos erit locus iuri pre
occupationis, ⁊ ſolutionis recipiende, ſicut primo, l. qđ ipſis. ⁊ l.
heredem. j. de reg. iur. ⁊ l. minor. §. quoniā. ſ. de procura. Secū
do ex parte reorum debendi, vt ſi cōtra vnū fiet ceſſio alio inui-
g to, vel ignorante, per hoc alter nō liberatur, ſicut nec petitiones
facta ab vno, nec procuratoris conſtitutiōe, vt C. de fideiuſ. l. fi.
tamen ſi cedens exigeret ab eo contra quē nō facta eſt ceſſio one
rat ſe, quoniam facto eius alius contra quē facta eſt ceſſio, libe-
32 ratus eſt, l. qui duos. de leg. ij. ¶ † Nono quero h de cōfeſſiōe, an
h cōfeſſio vnius alteri pſit, vel noceat? Et circa reos debendi dic,
qꝙ vnius confeſſio poteſt alteri nocere, quo ad interrumpendam
preſcriptionem, vt C. e. l. fi. prodeſſe autem non pōt, ſicut nec pe-
titio, nec ſententia cōdemnatoria, vt ſupra dictū eſt. Circa reos
credendi, dic, aut vnus ex reis exigit cōfeſſionem a reo debendi,
aut ipſi reo confeſſioneꝫ facit ad eius liberationē. Primo caſu,
ſi quidē in iudicio, alteri nocet. Cum enim confeſſio habeat vim
ſententie: vt ſ. de confeſ. l. j. appropriat ſibi totum debituꝫ: mul
to magis, quam per litis conteſtationem, ſi extra iudicium, tunc
alteri correo nihil preiudicat, cū talis cōfeſſio ſolaꝫ probationē
inducat, l. Publia. ſ. de poſi. ⁊ fi. pdeſſe tñ pōt ad preſcriptionē
interrumpendā: vt ſ. eo. l. fi. Secundo caſu dico, qꝙ talis confeſſio
habet vim pacti de non petendo l. tale pactuꝫ in prin. ſ. de pac.
⁊ no. j. de ſol. ſi ex pluribus. in princ. ⁊ ideo que dixi in pacto, hic
33 eodem modo dico. ¶ Decimo † quero, de ſucceſſione? Et hic eſt
aduertendū aut vnus ex reis debendi ſuccedit alteri correo, vel
reus credendi alteri correo credēdi, ⁊ tunc neutra obligatio ex
tinguitur: ſed in vnius perſona vtraqꝫ obligatio durat, vt ſ. e. l.
ſi reus. ⁊ j. de fideiuſ. l. generaliter. ⁊ l. ſi reꝰ. ⁊ j. de ſol. ſi duo rei.
Aut creditor qui ſolus erat, ſuccedit vni ex reis debēdi, ⁊ de hoc
eſt caſus in l. Uranius. j. de fideiuſ. Ex qua colligit̃ talis diſtin-
ctio aut illi rei debendi erāt ſocij, ⁊ ab alio, cui non eſt ſucceſſum,
pōt ſolū pro parte peti: vt ibi patet. Aut nō erant ſocij ⁊ tunc ab
alio correo de rigore pōt creditor petere ſolidū debitū, vt ibidē
patet in tex. Aut queris de eqtate, inſpecto obſtaculo exceptio-
nis, ⁊ tunc aut fuerunt conſtituti duo rei ex cauſa onerosa: qꝛ fuit
eis mutuatum: aut ex cauſa lucratiua, qꝛ ex mera liberalitate ꝓ
miſerūt vt duo rei. Primo caſu, aut ad correū cui creditor ſuc-
cedit, peruenit pecunia mutuata in totum, vel in partem, ⁊ cate
nus creditor agens exceptiōe repellitur per has regulas. Pri-
mo, qꝛ pro ea parte nō pōt cedere actionē cōtra ſeipſuꝫ, ergo ⁊c.
l. Stichū. §. pen. j. de ſol. ⁊ no. gl. in d. l. Uranius. Secundo qꝛ
ſi exegiſſet, tenet̃ illi exactio p parte illa: vt no. C. e. l. j. ⁊ dixi ſ. e.
l. reos. vnde dole facit qꝛ petit, ⁊c. Si vero ad illū reū, cui ſucceſ
ſit, nil peruenit, tunc in illa parte obſtat exceptio, cū cauſa dāde
i exceptionis nō ſubſit. Secundo caſu i, qñ ex mera cauſa lucrati-
ua, idē, qꝛ nulla parte exceptione repellit̃, cum nulla cauſa dan-
de exceptionis ſubſit, l. in l. Falcidia. hoc eſſe ſeruādū. ſ. ad legē
Falcidiam. Itē puto ſi vnus ex pluribus reis debendi ſucceſſit
creditori, qui ſolus erat. Nam in modo petēdi ab altero idem iu
ris eſt, qꝙ ſupra dixi. Aut vnꝰ reus debendi, qui ſolus erat, ſuc-
ceſſit vni correorū credendi, ⁊ tūc idē quaſi: qꝛ tūc alter correus
pōt ab eo petere partē ſi ſunt ſocij, vel ſi nō ſunt ſocij, petat ab eo
partē, q ab eo perfecta eſt. Uel ſi ex mera liberalitate fuerunt cō
ſtituti duo rei credēdi alter poteſt totum petere, argumento eo
rum que dicta ſunt, ⁊ ſ. ſoluto matrimonio. l. ſi ſocer. in princip.
Idem ſi vnus reorum credendi ſucceſſit reo debendi, qui ſolus
erat eadem ratione. Aut vnus ex pluribus reorum credēdi ſuc
ceſſit vni ex pluribus reis debēdi, vel econtra, ⁊ tūc quid iuris
ſit, habes ex predictis. Sed circa hoc poſſet dubitari, nonne ſuc
ceſſio p ſol. eſt: vt j. de fideiuſ. l. ſi debitori creditor. ⁊ l. Stichū.
§. aditio. j. de ſol. ſed per ſolutionem vnius, vterqꝫ liberat̃, vt di-
ctuꝫ eſt, ergo. ⁊c. Sol. patet ex his q dixi in l. ſi is, qui pro empto
re. in pen. q. ſ. de vſur. ⁊ tangit̃ p gl. in d. l. ſi ſocer. ſupra ſol. mat.
34 ⁊ in d. l. Uranius. ¶ Undecimo † quero k de mora an mora vnꝰ
k alteri pſit, vel noceat? Et prio videamus de reis debēdi, ⁊ circa
hoc eſt magna diſſenſio i gl. Nā in l. mora. §. fi. ſ. de vſur. dicit, qꝙ
nō nocet. C. eo. l. fi. ⁊ e. ti. l. pen. videt̃ dicere cōtra ⁊ quelibet earū
gl. variat. Unde dic aut qris vtrū mora vnius alteri noceat quo
ad impediēdum curſum preſcriptionis cōtra creditorē, ⁊ nocet,
ſicut

ſicut ſi vtriq; facta eſſet interpellatio:vt C.eo.l.fin.Aut queris,
vtrũ noceat quo ad hoc,vt quilibet teneatur de interitu,vel ad
vſuras,τ tũc aut ſunt ſocii,τ nocet.j.e.l.pe.Aut nõ ſunt ſocij,τ nõ
nocet,l.mora.§.fi.ſ.de vſur.Ita tʒ gl.in l.in cõdẽnatione.§.vni-
cuiq;.j.de reg.iur.Idem tʒ Dy.extra de reg.iur.in c.mora.i fi.
lib.vj.Ratio poteſt eſſe quia ſicut pactum vnius prodeſt alteri,
35 ita nocet.¶ Sed iuxta predicta †quero,quid econtra creditor
fuit in mora recipiendi quo ad vnũ ex reis debẽdi,q. ponamus,
obtulit pecuniã debitam.que poſtea perempta eſt,an alteri hoc
proſit:Credo qd ſic indiſtincte:qr quolibet alio extraneo offerẽ-
te prodeſſet,vt C.de capti.τ poſtli.reuer.l.cũ τ poſtliminiũ.τ j.de
ſolutioni.l.qui decẽ.§.ſi cũ mihi Stichũ.ibi,queadmodũ,τc.fa-
36 cit qd not.C.de ſolu.l.obligatione.Eſt etiã †vidẽdũ circa reos
credendi,an vnius mora in recipiendo alteri noceat.Et dico,q
ſic indiſtincte.Cũ enim qlibet poſſit ſolutionẽ recipere,l.ſi vn⁹.
in prin.ſ.de pactis.τ l.ſi rẽ.§.ſi duo.j.de noua.τ mora eius qui
põt ſolutionẽ recipere,noceat ei ad quem res pertinet,poſito qd
nullum ius habeat in re,ſed ſit nudus miniſter,l.ſi perte.C.de
vſur.τ ſ.de act.τ obli.l.traiectitie.in prin.ergo multo magis in
37 caſu coſtro.Sed †quid ſi mora facta eſt vni ex reis credẽdi vtrũ
alteri proſit:Et cõſtat qd ſic,quo ad interrũpendã preſcriptio-
nem:vt C.eo.l.fi.Idem credo quo ad perpetuandã actionem,vt
reus teneatur de interitu:qr idem eſſet in quolibet extraneo in-
terpellãte:vt ſ.de vſur.l.ſi quis ſolutioni.τ qd no.ſ.de ver.obli.
38 l.ſi ſeruũ.§.nũc videamus.Item iuxta †predicta quero,pone q
primo creditor fuit in mora,vno ex duobus reis offerẽte.Secũ-
do creditor interpellauit aliũ reũ,qui nõ obtulit.an per hoc vi-
deatur purgata mora creditoris:Quo ad primũ dico qd non,l.
39 mora.ſ.de verb.obli.¶ Duodecimo †quero,de culpa,an culpa
l vnius alteri noceat:Circa quod dic,aut l duo rei cõſtituuntur in
contractu,cuius obligatio committitur ratione culpe ad inter-
m eſſe,τ tũc vnius culpa alteri nocet,vt ſic vnus m ex facto alterius
teneatur:vt C.loca.l.ſi diuiſa.τ ſ.loca.l.cũ apparebit.τ ſ.e.l.cã
dem.Si aũt conſtituuntur duo rei ad aliquã ſpeciẽ,ad quã ſta-
tim cõmittitur obligatio,ſed ratione culpe perpetuatur,qr de
interitu tenetur,τ tũc dic idẽ quod ſupra dictũ eſt in mora,l.pe.
j.eo.τ ibi eſt caſus ſecundũ vnam lec.Predicta vera,niſi culpa
eſſet commiſſa in his,de quibus ſupra ſpecialiter dictũ eſt;quia
40 tunc dic,vt dixi ſupra.Sed an †culpa vnius ex reis credẽdi no
n ceat alteri:Reſpondeo,in acquirendo,hoc eſt in faciẽdo cõmit-
ti ſtipulationem,nocet ſi ſocij ſunt,l.ſi duo.ſupra ſi quis cau.In
41 alijs dic,vt dictũ eſt ſupra de pacto,τ mora.¶ †Decimotertio
quero,de reſciſſione,vtrũ reſciſſio facta in perſona vnius,cũ oẽs
eſſent liberati,ſi iſta liberatio in perſona vnius reſcindat,an al-
teri noceat:Dic.aut liberatio reſcidit in perſona eius,cui prin
cipaliter eſt facta,τ alteri nocet.vt ſ.ad Velleia.l.ſi p vno.τ ſ.
de his que in frau.cred.l.ſi.circa prin.Idẽ ſi ab initio in eius p-
ſona ipſo iure non valuit.l.ſi ſpõſus.§.i.de don.inter vir.τ vxo.
Predicta puto vera,niſi ille actus per quẽ liberatio ɔtingit,do
lo creditoris interceſſerit,arg.j.de fideiuſ.l.ſi Titius.τ j.de ſol.
l.qui res.in prin.Si vero reſciſſio cõtingit in pſona eius,ad quẽ
liberatio,porrigit p quãdã cõſequẽtiã,tũc alteri nõ noceret,d.l.
ſi ſpõſus.§.j.τ ſ.de lib.leg.l.ſi is qui duos.τ ibi no.Sic dʒ intel
ligi de do.cã mor.l.ſenatus.§.ſi duobus.τ qd ibi not.¶ Deci-
o mo quarto o τ vltimo,†quero generaliter de qualibet exceptiõe,
42 vtrũ exceptio cõpetẽs vni ex duobus reis debendi,porrigat ad
aliũ:de exceptionib⁹ loquor.de quib⁹ ſupra dictũ nõ eſt ſpeciali
ter:Et dic,aut exceptio eſt mere pſonas,τ ad aliũ non porrigit,
ſicut nec ad fideiuſſorẽ.l.exceptiones.de exceptio.cũ ſimilibus
Aut ſunt alie exceptiones,que ad fideiuſſorẽ porrigunt,τ tunc
aut fuit queſitus color:qr in veritate fideiuſſor erat.τ non vt cor
reus,τ ad eũ porrigit.l.ſed Julianus.§.j.ſ.ad Macedonianũ.
Aut non fuit color queſitus,τ tunc aut erant ſocij.τ vnius exce-
ptio porrigitur ad aliũ:vt ſ.eo.l.ſi duo rei,Aut non erant ſocij,
τ tunc ſi quidẽ oblgauerunt ſe ex cauſa oneroſa,qui a mutuo ac-
ceperũt,τ tunc eatenus cõpetit exceptio alteri,quatenus ad eũ,
cui exceptio ſine duob⁹ cõpetit,peruenit de pecunia.vt d.l.ſed
Julianus.§.item ſi duos.ad Macedon.Si vero obligauerunt
ſe ex mera liberalitate,τ tunc exceptio vni cõpetens nõ prodeſt
alteri,ſi non ſunt ſocij,d.l.ſi duos.ſ.eo.τ l.ex duobus.§.j.ſ.eod.

ADDITIONES.

a Alex.¶ Ex duobus.Omnia hic dicta reaſſumpſit Bar.in auf.
hoc ita.C.e.ti.¶ Aduerte,q Bar.in hac l.ex duob⁹,allegatur
ſibi contrarius.Sed in quo arguatur de cõtradictione,pro ſal-
uatione Bart.vide cõcordantiã ad l.inter eos.§.j.de fideiuſſor.
¶ Poma.Ex hoc habes inferre,q Aret.hic male loquitur,dũ
vult ipſe q ius alterius eligatur,non ante in totum perimatur.
Contra hoc tñ obſtare videt,qr lite cõteſtata,vni⁹ ex reis credẽ-
di,tenet cauere debitori defendẽdo cũ aduerſus correum,l.fi-
deicõmiſſa.§.plerũq;.in fi.ſ.de leg.ij.Igit apparet,q nõ eſt in
totum ius alterius ſublatum:qr ſi hic eſſet cautio,cum nil dam
ni debitori euenire poſſit,ex hoc dicat q licet conteſtationis ius
alterius correi in totũ ſublatũ ſit,q tamen ideo alter tenetur ca
uere:qr ille ſaltẽ poſſit agere de facto,τ ſic debitorẽ dãnificere.
b And.Barb.Ideo.Allegatur Bartol.ſibi contrarius in l.inter
eos.§.j.de fideiuſ.
c Pom.¶ Qd partis perceptio.Habes no.ex doctrina Bar.q
l.ij.C.d don.nõ hʒ locũ in duo.reis credẽdi,neq; quorũ alter ſit
principalis,alter adiũctus,cũ alleg.l.cũ decẽ.j.de ſol.que in his
terminis loquit.Ratio autẽ huius vltimo ponit,q imo in d.l.cũ
decẽ.ibi videas,ex dictis eius.ibi põt colligi,τ vna ratio in duo
bus reis credẽdi.Alia etiã ratio aſſignari põt,qr in l.ij.ego ha-
beo actionẽ facti tui cedentis:ſed hic ego habeo facto meo.id eſt
ex mea ſtipulatione,nõ aũt ex tua,τ ſic nõ facto tuo.vñ nõ eſt mi
rũ ſi tibi factũ tuũ magis nocet q̃ mihi.Preterea actiones cõ-
petẽtes duob.reis ſunt diuerſe numero,nõ autẽ cõpetẽtes cedẽ
ti,vel ceſſionario,qr cũ lʒ ſit vtilis penes ceſſionariũ,que erat di-
recta penes cedentẽ,vel ceſſionariũ:vñ nõ eſt meritũ ſi ibi pars
preiudicat,hic nõ:qr lʒ correo ſoluat pars,tñ non tollit mihi mea
actio,q eſt odioſa a ſua,vt ibi pp magnã ſimilitudinẽ.Ratio aũt
quare lite conteſtata tollat,eſt.vt dicit hic Beſu.qr ſic inter nos
actum videtur.
d And.Barb.¶ Sed videamus.Uide Jo.de Jmo.in conſi.xlv.τ
Lud.Ro.in cõſil.ccvij.vbi allegauit Bar.hic vide omnino.
e Pom.¶ Qd ſolutio facta.No.tñ,q eſt dare caſum in quo ſolu-
tio etiã ſoluentẽ nõ liberaret.pone,q eſſemus duo rei credendi.
quorũ vn⁹ ppter partialitates eſſet expulſus a ciuitate,ſic q bo
na eius a fiſco vendicata eſſent,certe ſi debitor fiſco inſtãti ſolui
ſet,tñ a me liberat⁹ nõ eſſet,qn τ ego petere poſſim.Ita dt egre-
gie Bal.in l.falſus.C.de fur.τ refert hic Are.qd tñ dictũ credo
pcedere ſi iniuſte foret expulſus:ſec⁹ ſi iuſte:qr tũc dico ſi ſol-
uẽti debitori fiſco inſtanti,ex quo iſto caſu pſonã heredis repre-
ſentaret quod liberaretur τ a me,per l.ij.C.ad l.Jul.de vi pub.
f Alex.¶ Solutione partis.Et not.q qñ vnus ex reis credendi
agit ſine alio nõ habet neceſſe cauere de rato p alio,etiã ſi agat
inſolidũ.gl.eſt no.in l.nõ ſolum.τ ibi Bar.τ doc.ſ.ſol.ma.τ illã
alle.Cy.in aut.hoc ita.C.eo.tamẽ cauet de defendẽdo cũ,ſi ab al
tero conueniat,ſʒ Bar.in d.l.nõ ſolũ.per tex.no.i l.fideicõmiſſa.
ſ.plerũq;.i fi.de leg.ij.τ no.etiã Bar.i l.ſi ex duob⁹.§.j.in fi.ſ.e.
g Alex.¶ Et l.quoties vnus.Idẽ tenẽt in illis legib.Bar.Bal.τ
Jmo.ſed contrarium tenent in d.l.ſi ex toto.§.j.ſ.de legat.i.
h Alex.¶ L.inter eos.Contrarium tenet Bar.in d.l.inter eos.
i Poma.¶ Modeſtin⁹.Adde,τ vide hic Beſu.τ Deci.declarã
tes τ volẽtes q opi.Bar.pcederet tantũ duobus caſibus,vide-
licet,quãdo eſſent duo rei ex cauſa lucratiua,vel etiã ex cauſa o-
neroſa,ſed tantum negotium ad vnuʒ perueniſſet,arg.in l.lege
Falcidia hoc eſſe ſeruandum.ſ.ad leg.Fal.
k Alex.¶ Tertio qro.Uide Pau.de ca.i l.ſi vn⁹.i prin.ſ.de pac.
l Poma.¶ Alia eſt ſol.Aduerte.qr iſtũ intellectũ Bart.ad l.ij.
ſ.e.reprobãt qdã,dicentes,qd eſt diuinare.De quo tñ vide hic
Beſu.dicẽtẽ opi.Bar.eſſe cõeʒ,τ vid Pau.cõſ.lxxij.ad ſi.vo.ij.
m Pom.¶ Librum.Ad hoc vide Jmol.in d.l.ij.ſ.eo.vbi reddit
rõnẽ diuerſitatis inter l.ſi ex toto.τ l.liberum.quam dicit ſingu-
larem,τ vide Areti.conſi.xxxiij.col.fi.
n Pom.¶ Sed qd ſi vnus.In iſta queſt.quidã Mod.Seneſes.τ
Peruſini dicũt,q imo i iſto caſu tãtũ operabit miſſio i poſſeſ.ex
primo decreto,q̃tũ litis cõteſtatio.vt eſt gl.i c.j.in ver.abſentia.
de elect.in vj.τ hoc eſt etiã de mẽte Are.in d.l.ij.ſ.e.vbi videas
Beſu.tñ dic,q imo iſta miſſio i poſſeſſionẽ ex primo decreto nõ
tantũ operabit,quãtũ litis conteſtatio:et ſic quod per hoc non
videt poccupaſſe ſibi debitũ,τ hãc opi.dicit eſſe cõmuneʒ.Firma
tur primo,qr nõ reperit iure cautũ,quod tantũ operaret miſſio
in poſſeſſionẽ ex primo decreto,quantũ litis conteſtatio.Scdo p
tex.noſtrũ a cõtrario ſenſu,qui requirit litis cõteſtationeʒ.Ter
tio humanius eſt primũ decretũ quã litis cõteſtatio,que alijs nõ
prodeſt.Ad iſtam tamen queſt.vide glo.τ ibi Bar.circa fi.i l.is
qui reip.cauſa.ſupra ex qb.cau.maio.vbi eſt ſol.hui⁹ queſtiõis.
o Pom.¶ Cõtra credo.Hãc opi.etiã tʒ Bart.in d.l.ij.C.de fruc.
τ li.expẽ.τ in l.ij.j.ind.ſol.Et ex hoc habes notare,q illud quod
dicitur,q ceſſante cauſa ceſſet effectus,non procederet niſi effe-
ctus ſic cõſummatus,de quo per Bar.in l.ij.§.fi.ſupra de dona.
τ in l.Titia Seio.§.imperator.ſupra de leg.ij.
p Pom.¶ Quarto quero.Non te Bar.decipiat,qd imo talis ſñia
nõ proderit tali correo,niſi ſint ſocij,τ ſic niſi abſoluti interſit.vt
hic cõmuniter tenet p doc.Nec obſt.qd dicit Bal.hic,de fideiuſ-
ſore:qr imo ſententia lata pro fideiuſſore nõ pcedit precipue niſi
eius interſit,vt vult ipſemet Bar.ſibi cõtrari⁹.de quo hic doc.
in l.adulter.j.de adulte.quib⁹ adde no.in d.§.a fideiuſſore.hic
allegato,τ vltra fundamẽta doc.hic,ſ Bar.facit tex.i d.l.adul-
ter.§.j.vbi videas.τ facit q no.in d.l.ſi p imprudẽtiã.§.ſi quãq

poſſet dici, q non loquitur in duobus reis, in ſui generalitate, iuncta glo. ſ. de euict. Tertio facit tex. in l. ii rem que apud te eſ ſet. in ratione denunciatonis, eod. tit. de euic. Reliqua hic vide per do. Ang. Imo. Beſu. et Aret. et vide Are. conſi. xix.

q ¶ Alteri prodeſt. Pau. de Caſt. dicit, q hoc ibi non placet, q2 Bar. in l. duob 18. §. fideiuſſore. ſ. de iureiu. vult cõtrarium: q2 aliud eſt iuramẽtum qd preſtatur volũtate partiũ: aliud in ſententia in qua pars non conſentit cũ fertur contra eam, et eſt magis ſtricti iuris vt indiſtincte non proſit alteri, et ita diſputando tenuit Rich. Mal. vt ibi Bar. refert, et i d. l. adulter. ſ. de adult.

r Poma. ¶ Non ſunt duo rei. Aduerte tamen, et cogita, quid iuris eſſet, ſi eſſent duo ſocij, licet non eſſent duo rei, q Barto. hic non poteſt purgare: q2 iſto caſu aliquid intereſſet, et fortaſſis ſolutio huiꝰ noue difficultatis poterit hic colligi ex dictis Bar. vnde cogita. et ad dicta Bar. hic vide Fely. in c. pe. de excep.

s Alex. ¶ Ego dico. Contrarium tenet ipſe in l. adulter. §. ii eo tempore. ſ. de adul. et an econtra ſententia lata contra principalem noceat fideiuſſori, vide Ange. in l. i cognitione. ſ. ad Sylla.

t Poma. ¶ Atq alteri prodeſt. Et ad hoc facit gl. in c. j. que loquitur in fortioribus terminis, de iniur. et dã. da. in vi. q reddit quaſi indubitabilem queſt. Bar. vide Alex. cõſi. clxxxv. vol. iij.

v Alex. ¶ Indiſtincte nocet. Contra Bart. tamen tenebat Ray. in l. Ittia. Titio genero. et ibi do. Jo. de cõdi. et demon. et Bart. ibi per d. l. ſi duo. de arb. Imo. ibi ſe remittit ad hoc no. p Bar. contra Bar. facit tamen l. ii. iuncta gl. j. C. de fide inſtr. ſed illam gl. reprehendit Imo. in l. ſepe de re iudi. ſi vide Bar. in denunciaſſe. §. quid tamen. de adul. vbi in criminalibus dicit eſſe idẽ et bene: q2 licet pronunciatum ſit vnum commiſiſſe falſum vtendo ſcienter falſo inſtrumento: vel faciendo ſcienter fieri falſum inſtrumentum, non ſequitur quod alius ſcienter, et doloſe vſus eſt, vel fieri fecerit, nõ enim cõmittitur falſum ſine dolo, l. nec exemplum. C. de fal. et in auth. de fide inſtr. in princ. et hic adde no. in l. loci corpus. §. ſi fundus. ſ. ſi ſer. vendi.

x Poma. ¶ Tunc ſi ſunt ſocij. Aduerte q Barto. hic diſtinguit, quando iurat ſuper iure perſone, q aut ſunt ſocij, et prodeſt: aut non ſunt, et non prodeſt, q imo videtur q indiſtincte proſit, ſiue ſint ſocij, ſiue non: q2 iuramentum equiparatur ſolutioni. l. iuſiurandum etiam loco. ſ. de iureiur. Sed ſol. vt ſ. in j. q. concluſũ eſt, q prodeſt, ſiue ſint ſocij, ſiue non, ergo et iuramentum. et ita tz Pau. de Caſt. in d. l. duobus. §. ex duobus. reprobãdo ibi glo. poſſes tamen dicere, q iuramentum habet vim ſolutionis: eſt verum quãdo ſuper toto iurat, vt hic inquit Beſutius, allegando no. p doc. in l. ii. ſ. de iureiu. qd no. q2 hoc notato Bar. ſaluabit

y Pom. ¶ Vi ſolutiõis. Aduerte tamẽ cũ Bar. hic iquit. q l. dubio videtur iuratum ſuper facto, q2 iuramentũ hz vim ſolutionis q hoc eſt, vt dicit hic Beſut. ponere plauſtrũ ante boues: q2 ad hoc vt iuramẽtũ habeat vim ſolutionis. neceſſe eſt q primo conſtet eſſe iuratũ ſuper facto, et ſit cauſa, q iuramentum habeat vim ſolutionis. Alias etiam aſſignant Bar. Bal. et alij communiones inter iuramentum, et ſententiam, in l. ii. ſupra de iureiur.

3 ¶ Pom. Scda eſt videndum. In quantum autem Bar. hic in ii. membro dicit, quod ſi vnus ex reis debendi, alteri iuramentũ detulit, quod noceat correo ſolum, quantum ad preſcriptionis interruptionem, hoc limita, vt per Salyc. in dicta l. duobus. vbi dominus Alexan.

z ¶ Pom. Nam cum hoc iuramentũ. Vult Beſut. circa doctrinã Bar. eſſe aduertendũ, q Bar. nõ tetigit, qd iuris eſſet, ſi delatũ eſſet iuramentum vbi ex reis credendi, litem cõteſtãdo vt hic, vt ſuper ius alterius, q etiam preſtito iuramẽto perimat, cum habeat vim li. cõteſt. l. nam poſtea. §. ſi is qui temporali. ſ. de iureiur. hoc tz idem Beſut. et quidam Peru. et Bar. in d. l. duobꝰ. ſupra de iureiur. Preterea habes notare ex doctrina Bart. vt hic inqt Beſu. in ſua generalitate. et hoc dr, q iuramẽtũ habeat vim litis cõteſtate, verũ eſt in iuramẽto, extraiudiciali, et eſt cõis doctrina. d. §. ſi is qui tẽporali, et quicquid dicit ibi Gul. de Cu.

* ¶ Alex. L. ſi duo. Et gl. in l. iiij. §. nunc de effectu. ſ. de liberat. legat. et Bar. in l. idem in duobus. ſupra de pac. ¶ Adde Baldum conſilio lxxij. lib. iij.

a ¶ Alex. Cuiuſcunq proprium. Pau. de Caſt. tenet cõtra in l. ſi vnus. in prin. ſ. de pac.

b ¶ Alex. Hoc eſſe ſeruãdum. Vide Bartolum in l. reos. et quod ibi dixi, ſupra eodem.

c Poma. ¶ Iſtam opi. puto veram. Vide Ro. conſi. cclx.

d ¶ Pom. Seu in pacto paciſcẽti. Aduerte, q2 Bart. hic tenere videt cõtrariũ eius qd tenuit in l. ſi vnus. ſ. de pact. vbi vult, qd imo alter ſocius poſſit in totũ agere. Sed certe opinio eius hic eſt verior vt per Pau. de Ca. in d. l. ſi vnus licet ipſe non faciat mentionem de Barto. hic. Et ex tex. hoc habes inferre, qd regula l. ſi ſocer. §. Lucius. ſupra, ſoluto matrimo. dolo facis, etc. nõ ſolũ habet quando ſum reſtituturus ei, a quo peto, ſed etiam alijs a quo ille in id qd peto, habeat cauſam. qd not. per doctrinam Bar. hic licet circa hoc multe difficultates a doct. mouentur, vt inquit Imol. et Aret. et Beſu. et eam opinio. preterea cõtra appellat Alberi. in d. l. ſi vnꝰ. ſ. de pactis. Quid aũt ſi eſſet traſactio, quia Bart. tantum loquitur in pacto. vide hic per Imol. cum quo tranſit Beſu. et ad hoc vide aliquid p Beſu. in l. ii rem. §. ſi duo. j. de noua. et Bar. in l. ſi vnus. ſupra de pactis.

e Alex. ¶ Cogita. Vide per Pau. de Caſt. in d. l. ſi vnus. in prin. ff. de pactis.

f ¶ Alex. Octauo quero. Vide que dixi poſt Imol. in l. non quocunque. §. qui Caium. ſupra de leg. j.

g Alex. Loſeus. ¶ Petitionem. In ſcripto exemplari legitur, ſicut nec perceptione facta ab initio, etc. In Veneto autẽ ſicut per conteſtationem factam contra vnum, nec procu. etc.

h Alex. ¶ Nono quero. Vide Angel. et Imo. in l. ſi ſeruum. §. nũc videamus. de ver. ob. Quid autem de ſciẽtia, an ſcientia vnius noceat alteri, vide Bal. in l. j. C. ad Macedo.

i P. Pau. P. ¶ Secundo caſu. Vide Cuma. cõſi. xliiij. inci. teſtator filio iam nato. in j. et ij. col.

k Alex. ¶ Vndecimo quero. Cum Bar. concordat Paul. de Ca. in l. mora rei. ſ. titu. j. ¶ Claud. de Seyſſell. Vide ad materiam Aret. in l. iij. §. Cato. ſ. de verb. obligat.

l Alex. ¶ Duodecimo quero. Adde Bart. in l. ſi inſulam. in v. q. ſupra de verborum obligatio.

m Alex. ¶ Vt ſic vnus. Vide per Imo. tenentem contrarium in l. penultima infra eodem.

n Alex. ¶ Noceat alteri. Et facit ad q. Bal. in l. falſus. ad fi. C. de fur. qd ſi vnꝰ ex reis credendi fuit expulſus, et debitor fuit coactꝰ ſoluere reipublice, an noceat alteri correo credendi in ſolutione.

o Alex. ¶ Decimoquarto quero. Iſta faciunt ad queſt. an exceptio litis pẽdentie proſit alij correo debendi. Bal. quod non. in l. fi. C. eo. per Bar. in l. iij. §. j. ſ. eo. titu.

LEX XVII.

1 ¶ Nominatim fieri dicitur, etiaz quod fit nomine appellatiuo.
2 Nominati per relatiuum, quis, vel qui, non videntur nominati nominibus proprijs.

Siue a certis. Heredes in dubio videntur p portionibꝰ hereditarijs grauati. h. d. ¶ Op. de l. turpia. §. fi. ſ. de leg. j. et l. nõ nunq. ſ. ad Treb. Gl. dicit, q Nominatim põt intelligi noĩe pprio, et ſic itelligunt cõtraria. Itẽ nominatim põt

1 intelligi nomine appellatiuo, vt hic. Et tene mẽti, † q2 nominatim dicit fieri etiã noĩe appelatiuo. Facit ſ. de liberis et poſth. l. Titius teſtamento, in prin. ¶ Item oppo. q quilibet videtur grauatus in ſolidum, l. ſi ex toto. §. j. ſ. de lega. j. Sol. dicunt quidam, qd ibi teſtator expreſſit, ſed diuinare eſt. Alij quod ibi verbum dato. bis fuit expreſſum, et ſic due fuerũt orationes, quod nõ placet; quia tunc quilibet teneretur ad diuerſa decem, nec eſſent duo rei vt ſupra e. l. ij. et ibi dixi in prima queſtione. Alij dicũt et ita eſt vera, quod ibi alternatiue, hic copulatiue. ¶ Item opponitur ſupra eo. l. eandẽ. in prin. vbi etiã copulatiue. Sol. ibi teſtator hoc expreſſit ſecundum veram opin. ¶ Vlti. aduer. e. gl. hic in fin. q dicit, ſi teſtator dicit duos heredes, quos primo nomina

2 ui, etc. vn eos nominare nominibus appellatiuis: et ſic † nominati per relatiuũ, quis, vel qui, nõ videnẽ nominati nominibus proprijs, quod eſt verũ, l. ſi pater filio. ſupra d vulgari, et pupillari. lz Cyn. Vltramon. cõtra vt not. in l. fin. C. de impub. et alijs ſubſt. per l. Lucius. §. Lucius. ſupra de leg. ij. Sed illa nõ ob. vt ibi dixi. Itẽ ſcias, q glo. q eſt ſupra. de ſtatũlib. e. ſi qs ex teſtamẽto facit differentiam, vtrum nominetur pars heredum, an omnis heres, quod eſt contra hanc legem: ſed pro illa facit l. turpia. §. fin. ſupra. de leg. j. Sed dic, vt ibi p gl. et plenius tibi dixi, et de quibuſdam ibi queſiui, que videre potes, ſi vis.

LEX XVIII.

Ex duobus reis. Factum vniꝰ ex reis debendi nocet alteri, h. d. Op. de l. mora. §. fin. ſupra. de vſur. Plures ſunt opiniones. vna Pla. q nõ eſt vera. Breuiter hic ſunt ſocij: ibi. et nõ et gl. videtur tenere eã in l. in cõdẽnatione. §. vnicuique. j. de reg. iur. Dy. in c. mora circa fi. de reg. iu. lib. vi. ¶ Op.

a de l. fin. C. eod. Sol. quantum interruptionem [a] preſcriptionis, factum vnius nocet alij, quantum ad alia non, niſi cũ diſtinctione: aut ſunt ſocij et nocet vt hic: aut non ſunt ſocij, et non nocet. l. mora. in fi. ſupra de vſu. Et ratio eſt in interruptiõe preſcriptionis, q2 tractaẽ in preſcriptione de lucro captando cum iniuria alterius. l. ſi is cui. §. j. et l. ſi quis vxori. §. pe. et quod ibi not. j. de fur. qñ ſunt ſocij quo ad alia nocet. et tunc ratio eſt, quia ſententia lata p vno prodeſt alij. l. ſi duo. ſupra de arbitro. et l. eandẽ. ſupra eo. et ideo cum commodum habeãt, incommodum habere debent Facti quod plene dixi in l. ex duobus. ſupra eod.

Additio

ADDITIO.

1 Lex. ¶ Ad interruptionem. Uide aliquos caſus enumeratos per Barto. in l. ſi conſtante. in vij. queſt. ſ. ſol. mat. ⁊ adde hic ad Bart. in l. cum quis pꝛo reo. j. de ſol.

LEX XIX.

1 ☞ Diuerſitas que ſit, que impediat conſtitutionem duoꝛum reoꝛum.

2 Plures ſi fecerunt pacem cum pluribus, ⁊ pꝛomiſerunt ſe inuicem non offendere ſub pena, ⁊ vnus offendatur, an omnes ex parte offenſi poſſint agere inſolidum tanquam coꝛrei, ⁊ omnes ex parte offendentis, teneantur inſolidum.

3 Plures ſi ex delicto tenentur ciuiliter, non ſunt coꝛrei.

4 Plures qui tenentur ex quaſi maleficio nõ ſunt pꝛopꝛie ⁊ vere duo rei.

5 Pater, ⁊ filius in obligatione ex cauſa peculij pꝛofectitij, non ſunt duo rei.

6 Plures rei debẽdi dicunt, qñ plures inſolidum debent idẽ vere vel ficte ex vna eademque cauſa pꝛincipaliter, ⁊ ex voluntate.

7 Plures rei credendi ſunt, qñ pluribus inſolidũ debetur idem vere vel ficte, ex vna eademq; cauſa pꝛincipaliter, ⁊ ex volũtate.

Cum duo. Si perſona vnius ex coꝛreis debendi ab obligatione eximit. obligatione remanẽte, alter nõ liberatur, ⁊ põt illi obligationi fideiuſſoꝛ accedere. h. d. ¶ Op. ⁊ videtur qđ per depoꝛtationem nõ liberet, imo remanet obligatus naturaliter, qꝛ retinet ea, que ſunt iuris gentiũ, l. quidã. j. de penis. Timoꝛe huius cõtrarij, ſunt gl. cõtrarie, hec gl. dubitat, nec ſe firmat, ſed in l. vbicunq;. j. de fideiuſ. tz, qđ remanet obligatus naturaliter. Sed in l. ſi debitoꝛi. eo. ti. tz, qđ nullo modo remanet obligatus. In l. j. C. de fideiuſ. tz. qđ vtraq; obligatio remanet, ſꝫ obſtat exceptio. Et dic qđ eſt veritas, qđ omnino eſt liberatus, nõ qđ tollatur obligatio. ſed transfunditur in fiſcũ, qꝛ ſuccedit, vt glo. dicit in l. ſi debitoꝛi. j. de fideiuſſo. Caſus eſt in l. quoties. in fi. j. de noua. qꝛ ſi cõtingeret depoꝛtatũ obligari naturaliter, tũc ſequeretur pꝛima obligatio, pꝛout gl. ibi innuit, ⁊ male, qꝛ cõtra illuz tex. Et illud eſt bonũ ſcire, pꝛo exbãnitis, quoꝛũ bona omnia publicantur. ¶ Op. hic dicit. quod põt fideiuſſoꝛ accedere, cõtra l. ſi debitoꝛi. j. de fideiuſ. Sol. Aut accedit obligationi, qua tenet depoꝛtatus, ⁊ nõ põt, qꝛ nulla eſt. Aut pꝛo obligatiõe illa ſimpliciter, ⁊ tunc, qꝛ nõ eſt extincta, põt fideiuſſoꝛ accedere. ¶ † Pri
1 mo[a], quero gratia huius, que diuerſitas impediat cõſtitutionez
a duoꝛum reoꝛum? Circa qđ dico, qđ qñq; eſt diuerſitas obligationis cõtracte tpe, qꝛ vnus obligat vel obligat vno tpe, alius alio, ⁊ tũc aut eſt diuerſitas modici tpis, ⁊ nõ impedit cõſtitutio duorum reoꝛũ, l. duos. §. fi. ſ. eo. Aut interuenit interuallũ longum, ⁊ tũc aut fuerũt duo ſimul iterrogati, vel ſimul interrogauerũt, ⁊ vnus ſtatim, alter ex interuallo reſpõdet, vel alteri ex interuallo reſpõſum eſt, ⁊ vitiat cõſtitutio duoꝛũ reoꝛũ debendi, ⁊ credẽdi, l. ſi ex duobus. in pꝛin. ſ. e. Aut ſeparatim quilibet fuit interrogatus, ⁊ quilibet interrogauit, ⁊ ſic ſeparatim eſt reſpõſum ex interuallo reſpectu obligationis pꝛecedentis, ſed incõtinenti reſpectu facte interrogationis ⁊ tunc aut in ſequenti obligatione fuit habita mẽtio pꝛime, vel expꝛeſſe hoc actũ, qđ eſſent due rei, ⁊ non impeditur cõſtitutio duoꝛum reoꝛũ, l. iij. in pꝛin. ſ. eod. facit j. de ſol. Modeſtinus. Aut in ſecũda obligatione non fuit facta mentio pꝛime, ⁊ nõ erunt duo rei, vt Inſti. eo. §. j. Quãdoque eſt diuerſitas in obligatiõis foꝛma, vt puta, ego emi, ⁊ ex cauſa emptionis pꝛomiſi pꝛetiũ, alius pꝛomiſit idem pꝛetiũ per ſtipulationem, cum ipſe nõ emeret, tunc vitiatur cõſtitutio duoꝛũ reoꝛum, qꝛ omnes leges, que de duobus reis loquunt, dicunt, quod conſtituuntur eodem cõtractu, vel ſtipulatione, vel alio modo. l. j. ⁊ ij. ⁊ l. eandẽ. in pꝛin. ſ. e. ⁊ pꝛobatur de in rez ver. l. ſi p patre. §. fi. vbi pater, qui obligatur, quod iuſſu, ⁊ filius qui obligat mutuo. non dicuntur duo rei. Hoc etiã patet in pꝛincipali, ⁊ fideiuſſoꝛe, qui nõ ſunt duo rei, vt dictum eſt, qꝛ diuerſis obligationibꝰ tenentur. Preterea, ex diuerſitate foꝛme obligãdi inducitur diuerſitas cauſe, vt patet in exemplo pꝛemiſſo: ſed diuerſitas cauſe impedit conſtitutionem duoꝛum reoꝛum, vt ſtatim dicam, ergo, ⁊c. Non obſt. l. reos. ſ. eo. vbi dicit, diuerſis actionibus, qꝛ expone, vt conſueuit ibi dici ⁊ j. dicam. Quãdoq; eſt diuerſitas in obligationis ſubſtantia, quia licet eadem foꝛma pꝛomittant, vnus obligatur naturaliter ⁊ ciuiliter, alter naturaliter tantum, ⁊ tunc non impeditur conſtitutio duoꝛũ reoꝛum, l. ſi ex duobus. §. j. ſupꝛa eo. Quãdoq; eſt diuerſitas in obligationis cauſa, quia licet eadem quantitas ſit pꝛomiſſa, tamẽ cauſa obligationis aliter reſpicit vnum, aliter aliũ, ⁊ vitiatur cõſtitutio duoꝛum reoꝛum, vt ſ. de interroga. act. l. qui ſeruum. ⁊ ibi gl. mag. ⁊ ſ. eo. l. ſi id quod. pꝛout loquitur ibi in dote. Quandoq; eſt diuerſitas in re, que in obligationem deducitur, ⁊ tunc vitiatur conſtitutio d. l. ſi id quod. ſ. e. Quandoq; eſt diuerſitas in obligatiõis qualitate. ⁊ hic eſt aduertẽdum, aut talis diuerſitas ſuperuenit poſt conſtitutionem reoꝛum iam factam. ⁊ non vitiatur, l. eandem. §. ſed ſi quis. §. reſponſo. ſ. eodem. Aut iſta diuerſitas fuit ab initio, ⁊ tunc aut eſt impoſſibile talem diuerſitatem reduci ad paritatem, ⁊ vitiat conſtitutio duoꝛum reoꝛum, d. §. ſed ſi quis. j. reſpõſo. Aut poteſt reduci ad paritatem, vt ſi eſt diuerſitas tempoꝛis, vel conditionis, vel loci. Nam in quolibet pꝛedictoꝛum poſſibile eſt venire tempus quo vterque equaliter teneatur ⁊ nõ vitiatur conſtitutio duoꝛum reoꝛum, l. ex duobus. j. ⁊ l. eãdem §. fi. ſupꝛa eodem. ⁊ Inſtitu. eod. §. fin. Et ſi dicas, que eſt ratio, quod iſte diuerſitates impediunt conſtitutionem duoꝛum reoꝛum? Reſpond. licet obligatio duoꝛum reoꝛum in veritate ſint plures obligationes d. l. eãdem. in fine ſupꝛa eo. ⁊ d. l. reos. i pn. ibi, diuerſis actionibus. ⁊ l. ſi res. ſ. eodẽ. ⁊ de fideiuſſoꝛ. l. generaliter. ⁊ l. ſi reus, ⁊ Inſtitu. eo. §. j. tamen lex vult. quod habeat tantum effectum vnius obligationis, vt Inſtitu. eo. §. j. ⁊ ſ. eod. l. iij. §. fi. ⁊ de ſolu. l. qui hominem. §. ſi duo. ⁊ ideo quia loco vniꝰ habetur talis diuerſitas, que ad paritatem non poteſt reduci, non addittitur: quia quando eſſet tanta diuerſitas, ius non poſſet fingere, quod loco vnius haberentur, vt ſupꝛa eod. l. nemo. Sed poſſet dici diuerſitas qualitatis in diem, vel conditionem, vitiat ſtipulationem, vt ſ. titul. j. l. j. §. ſi quis ſimpliciter. quare non vitiat conſtitutionem duoꝛum reoꝛum? Reſpondeo, quia ibi loquitur in ſtipulatione, que eſt vna ſecundum veritatem, ⁊ ſecundum fictionem, vnde diuerſas qualitates non recipit, arg. ſ. de vſuc. l. eum qui edes. hic ſunt plures obligationes vere, licet vna in effectu, ⁊ ideo poteſt diuerſas qualitates recipere, l. re
2 rum miſtura. §. fi. de vſuca. ¶ † Secũdo quero[b], plures fecerũt
b pacem cum pluribus, ⁊ pꝛomiſerunt quilibet inſolidum ſe inuicem non offendere ſub pena mille, vnus fuit offenſus, an omnes ex illa parte poſſint agere inſolidum tanquam coꝛrei credendi: ⁊ an omnes ex parte offendentis teneantur inſolidum, vt rei debendi? Uidi quoſdam, qui ſe reputant multa ſcire, tenere quod ſic: ſed hoc falſum eſt. Nam pꝛout in obligatione venit non offendere, coheret perſone cuiuſlibet ſtipulãtis, ⁊ pꝛomittẽtis. Alia enim eſt offenſa in perſona vnius, alia in pſona alterius, ⁊ ſic nõ ſunt duo rei actiue ⁊ paſſiue, quia eſt diuerſitas in re d. l. ſi id ꝙ. ſ. eo. Si vero iſtam obligationem recipiamus, pꝛout cõtinet penam tunc idem, quia reſultat diuerſitas cauſe. Nam ei qui eſt offenſus. debetur dicta pena ſuo nomine. ⁊ ſue offenſionis nomine: alijs vero deberetur nomine offenſionis aliene, ſeu alieno nomine, ⁊ ſic vitiatur conſtitutio reoꝛuꝫ, d. l. ſi id quod: in exemplo de dote, quod eſt verum, quando ille pꝛincipalis nõ eſt coꝛreus alijs, ſed alij, ſi ſunt plures, ⁊ obligatio penalis ex vna offenſa eſſet cuilibet, ea quolibet facta inſolidũ: vnde poſſent eſſe coꝛrei iner, ſe, quia non reſultat diuerſitas cauſe. Nam quilibet debet,
c vel cuilibet debetur ex offenſa aliena. Tertio dico[c], qđ ſi penalis ſtipulatio fuit ſimpliciter adiecta, quod intelligatur ſecundum naturam pꝛecedentis ſtipulationis, vt quilibet videatur pꝛomiſiſſe penã pꝛo ſua offenſa tãtum, ⁊ cuilibet videatur eſſe pꝛomiſſum pꝛo offenſa facta in perſona ſua tantum, argu. de vſuris. l. ſi ſtipulatus. ⁊ de legat. j. l. ſi legati ſerui nomine. ⁊ de dam. infe. l. damni infecti quidam. ⁊ ſ. de verboꝛum obli. l. inter ſtipulantẽ. in pꝛin. cum gl. ſua. Si vero in ſtipulatione fuerit expꝛeſſum, qđ pꝛo vna offenſa ſit pena pꝛomiſſa cuilibet inſolidũ actiue, ⁊ paſſiue, tunc dico qđ non ſunt coꝛrei, per ea que dicta ſunt: ⁊ de rigoꝛe, vno ſoluente, alius remanet obligatus, ⁊ ſi vni ſoluatur, alteri remanet actio: ſed de equitate obſtat exceptio, d. l. ſi id quod. in
3 fi. §. eo. ¶ † Tertio quero, plures ex delicto tenentur inſolidum ciuiliter, an ſint coꝛrei? Breuiter reſpõdeo ꝙ nõ, qꝛ nõ tenẽtur ad idem numero, licet teneantur ex eadem cauſa. quod apparet ex eo, quod vnius ſolutio non liberat alium, l. ſi quis id quod. §. fin. cum l. ſequen. ſupꝛa de iuriſdictio. omnium iudicium. ⁊ l. itẽ Mela. §. ſi plures. ad leg. Aquili. ⁊ C. de condi. fur. l. j. ⁊ ideo nõ poteſt dici vna obligatio ĩ effectu, quod requirit natura a coꝛreorum. Item ſententia lata pꝛo vno, pꝛodeſt alteri regulariter, l.
4 denunciaſſe. §. fi. de adulte. ¶ † Quarto quero[d], quid ſi plures tenẽtur ex quaſi maleficio, an ſint coꝛrei? Et iſtud eſt dubiũ. Uidetur, quod non, ſed quilibet teneatur pꝛo parte, l. ſi. §. ſi plures. ⁊ ibi no. in fi. gl. nau. caupo. ſtabula. ⁊ no. per gl. ĩ verb. que heredi. Inſti. de ob. que ex quaſi delict. §. fin. In contrarium videtur ff. de his qui deie. vel effu. l. j. in fin. ⁊ l. ſequenti. ⁊ ſequen. qđ no. ſ. de actio. ⁊ obliga. l. ex maleficij. ſ. is quoque ex cuius. in vlti. gl. ĩ ver. agendum. Quid dicemus? Dico, quod non ſunt ppꝛie, ⁊ vere duo rei, ſꝫ quodammodo ſicut plures tutoꝛes erũt quaſi duo rei, licet nõ per omnia, vt dixi ſ. in l. eandẽ. vi. q. quod apparet, quia ſicut illi tenẽtur inſolidum ex quadam neceſſitate legali: ita iſti ex quaſi maleficio, d. l. j. in fine, de his qui deie. vel effu. Item ſicut inter illos eſt beneficium oꝛdinis. vt pꝛius conueniatur gerens, quam nõ gerens, ita inter iſtos, qui tenentur ex qua-

¶ maleficio, vt prius cōueniatur faciens, quam alij. l. ſi vero plu
res. §. interdum. de his qui deie. vel effu. ⁊ no. eo. tit. l. ij. i glo. ij
Item ſicut inter illos vnus ſoluens habet contra alios benefi-
cium vtilis actionis, ita iter iſtos. l. iiij. ſ. de his q deie. vel effu.
Item ſicut inter illos eſt beneficiū diuiſionis, ita inter iſtos, ea
dem ratione. Ita intelligi debet d. l. fin. licet noſtri doct. hoc nō
declarauerint. Item apparet, quod vnius ſolutio liberat alios,
5 d. l. ij. in fine, cū l. ſeq. ⁊ ſeq. ¶ † Quinto quero, filius acquiſiuit ob
ligationem ex cauſa peculij profectitij, ⁊ ſic etiā hodie acquiri
tur patri., licet apud filium remaneat naturalis, vtrum pater ⁊
filius erunt duo rei credendi: Et videtur quod ſic, quia quan-
quam apud vnum ſit ciuilis, apud alium naturalis, ſi tamen ad
idem ex eadem cauſa, nō impeditur conſtitutio duorum reorum,
l. ſi ex duobus. §. j. ſ. eodem, ⁊ hoc tenet gloſſ. ſ. de conditio. inde
bi. l. frater a fratre. in prima gloſſ. magna. Pro hoc videt tex.
ſ. de pactis. l. ſi vnus. in princip. Contrarium credo, quod non
ſunt correi. Primo, quia hic eſt diuerſitas i cauſa: nam filio de-
betur ex ſuo contractu, patri ex diſpſitione legali. Preterea, ſi
eſſent correi, debitor poſſet ſoluere filio etiam patre prohibēte.
argu. l. vero procuratori. §. j. j. de ſolu. ⁊ l. aliud. ſed filio non poſ
ſet ſolui patre viuēte l. quod ſeruus. ſ. depo. ⁊ j. de ſol. l. ſi quis
ſeruo. ergo, ⁊c. Preterea, quia pactum filij, vel iuſiurandum ab
eo delatum, patri non nocet, ſ. de pac. l. contra iuris. §. fin. ⁊ l.
quāto magis. de iureiu. cum ſimi. quod ſecus eſt in duobus reis
vt j. dicam. Non obſt. gloſſ. d. l. frater a fratre. quia ibi eſt dictio
q uaſi. que eſt nota improprietatis. Idem dico in d. l. ſi vnus. ſi-
lius ⁊ pater equiparantur duobus reis credendi, quia vtrique
poteſt ſolui ante prohibitionem patris, non tamen ſunt duo rei,
ſed magis eos equiparo cedenti, ⁊ ceſſionario, l. ij. C. de noua.
¶ Sexto ⁊ vltimo cōcludo circa premiſſa duas regulas. Pri-
6 ma eſt, † quod plures rei debendi ſunt, quādo plures inſolidum
debent idem vere vel ficte ex vna eademque cauſa pricipaliter,
⁊ ex voluntate. Expone iſtam regulam, plures inſolidum, dixi,
quia ſecus ſi pro parte, l. reos. §. cum tabulis. ſupra eodem. ⁊ C.
eodem. authen. hoc ita. Item, dixi, quia ſecus ſi diuerſum, l. ſi id
quod. ſupra eodem. Vere vel ficte, dixi, propter ea que dixi, ſu-
pra eodem l. nemo eſt qui neſciat. Ex vna eademque cauſa, dixi
propter ea que dixi ſupra ead. l. i ij. q. prin. Principaliter, dixi,
quia ſecus in acceſſorijs, vt dixi ſupra eodem. l. eādem. in v. que
ſtione. Ex voluntate, ido dixi, quia ſi ex neceſſitate, nō ſunt pro-
prie duo rei, vt plures tutores, vt dixi ſ. eodem. l. eandem. in vi.
queſtione: vel plures ex quaſi maleficio, vt hac eadem lege, l iiij.
queſtione. vel ex natura rei, quia idiuidua, vt dixi ſ. eodem. l. ij.
7 in iij. q. ¶ † Secunda regula eſt, quod plures rei credendi ſunt,
quādo pluribus inſolidum debetur idem vere, vel ficte, ex vna,
eademque cauſa principaliter, ⁊ ex voluntate. Principaliter,
dixi, quia ſecus ſi vni principaliter, alij ex conſequentia, vt dixi
hac l. in j. ij. ⁊ v. queſtione. Cetera verba ſunt expoſita ſupra. Et
hanc materiam, qualiter conſtituuntur duo rei, habes expedi-
tam inter has leges, videlicet ſupra eodem, l. ij. ⁊ l. nemo eſt qui
neſciat. ⁊ l. eandem. ⁊ hac lege.

ADDITIONES.

a Io. Fr. Ru. ¶ Primo adde Ange. de Are. in §. ſi. Inſti. eod.
tit. vbi refert ⁊ ſequitur doc. Barto. hic.
b Alexan. ¶ Secundo quero. Et de hac queſt. vide Bartol. in re-
pe. auth. hoc ita. C. eod. ⁊ in l. opere. ſ. de oper. lib. ⁊ Bal. in l. ij.
C. de lib. ⁊ eorum lib. circa medium. ⁊ Ang. in l. ſi ſeru⁹. §. ſi plu
rium ſ. ſi quis cau. ⁊ vide Bartol. ⁊ quod ibi dixi in l. ſi id quod.
ſupra eodem. ⁊ ibi Pau. de Caſt. ¶ Adde Bal. conſilio ccxxj.
ij. vol. ⁊ Alex. conſi. cxvi. vol. iiij.
c ¶ Alex. Tertio dico. Omnia iſta vſq; in finem ponit Bar. in d.
authen. hoc ita in repe.
d ¶ Alex. Quarto quero. Quando plures ſunt obligati ex quaſi
maleficio, an ſint correi, dic qđ nō, quod ſequit in l. j. C. de cōdi.
furt. ⁊ Bald. in l. j. in j. colum. C. ſi plures vna ſenten. Sed pone,
ſtatutum imponit penam hoc modo, videlicet, imponimus pe-
nam Capitaneo, ⁊ Antianis in centum, dicit Bald. poſt Cyn.
in authentica, cauſa que fit cum monacho. C. de epiſcopis ⁊ cle-
ricis. quod quilibet habet pro dimidia tantum. Sed quid in ob
ligationem in ſentētia ex maleficio, vide Bal. in l. j. in j. col. C. ſi
plures vna ſententia.

De ſtipulatione ſeruorum. Tit iij.

1 ☞ Procurator debet ſtipulari ſibi procuratorio nomine do-
mini, non domino.
2 Tutor vel curator quando ſtipulantur, qualiter concipiant ſti-
pulationem.
3 Titulus, de ſtipulatione ſeruorum, qui loquitur in ſeruo, habet
locum in monacho ſtipulante ſibi, vel monaſterio.

Cum ſeruus ſtipulatur.

¶ Opp. j. e. l. ij. ⁊ l. ſeruus cōmunis Meuij. Gl.
dicit, quod hic eſt regulare. fallit ibi, ⁊ in alijs ca-
ſibus hic no. ⁊ in quolibet eorum ratio videbitur.
1 ¶ † Quero an ſit differentia ſi procurator ſtipu
laretur ſibi vel domino: Et quidam quod ſi ſtipulatur domino,
idem eſt ac ſi ſtipularetur extraneo: ſed ſi ibi procuratorio nomi
ne, valet, ⁊ vide gl. Iſtam gl. non tenui vobis ſimpliciter, qr etiā
ad hoc, vt actio queratur ſibi, eſt neceſſe quod verba conferātur
in perſonam ipſius, dixi in l, ſtipulatio iſta. §. ſi quis inſulā. ſ. de
2 verbo. obli. ⁊ dic vt ibi dixi. ¶ † Quero, quid de tutore, ⁊ curato
re: Dic vt in gl. ⁊ bene, tamen plene in d. §. ſi quis inſulā. dixi: ⁊
3 iſtam gl. teneatis. ¶ † Vltimo ad oſtendēdum vtilitatem huius
a materie, idem dico in monacho[a] ſtipulante ſibi, vel monaſterio,
b quod hic titulus dicit in ſeruo[b], arg. eius quod no. ſ. de acquir.
poſſ. l. cum heredes. §. ſi. ⁊ quod ibi dixi.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ In monacho, Adde Inn. in c. cum olim. ij. extra de pri
ui. ⁊ facit ad no. per doc. in l. j. ſ. de vul. ⁊ pupil. in j. q. i ij. queſt.
princi. Et hac ratione dicit Bal. in l. interpoſitas. C. de trāſac.
quod ſicut dominus nō tenetur, nec obligatur ſeruo, ſi ei per ſti-
pulationem promiſerit, vt ibi: ita nec Abbas monacho putati-
uo, vide aliquid per Mod. in l. j. §. Item acquirimus. de acqui.
poſ. ⁊ vide Bar. in l. ſi ſeruus teſtamento manumiſſus, ſ. cod. ⁊
per Bar. ⁊ Imol. j. hac ead. l. §. ſi fructuarius. in fi.
b ¶ Alex. Dicit in ſeruo. Adde, quod ſcripſi in l. j. ſ. per ſeruū. ſ.
de acqui. poſ. ⁊ per Pau. de Ca. in d. l. j. §. itē acquirimus. ⁊ per
Bar. ⁊ Bald. in l. cū proponas. C. de here. inſti. Cano. in c. pen.
de proba. adde Bar. in l. non ad ea ff. de condi. ⁊ demon.

§. Si ſeruus tuus.

Stipulatio inutilis nō tollit domino rei vendicatio-
nem. h. d. Opp. de l. ij. ſ. ſi cer. pe. Sol. hic in ſtipulatione inuti-
li, ibi in ſtipulatione vtili.
1 ☞ Sequenti ſtipulatione an tollatur obligatio nata ex nume
ratione.

§. Si ſeruus communis meus.

Stipulatio facta vni, non tollit certi condictionē ex mutuo alte-
ri acquiſitam. h. d. ¶ Op. de l. ſi ita fuero ſtipulatus. ⁊ l. cū enim.
j. de noua. Sol. ibi fuit ſtipulatus ille, qui mutuauit: hic alius, vt
vidiſtis i l. qui Rome. §. Chryſogonus. ¶ Quero, quare vterq;
non poteſt petere: Et ratio eſt, ne teneatur ſoluere vtriq;: qr bo
na fides non patitur, l. qui bis. ſ. de verb. ob. Sed quero, que eſt
ratio, quare magis datur actio illi, cuius nomine fuit mutuata:
Dic rationem, per l. bona fides. ſ. depo. Et doc. allegant iſtum
1 §. an † per ſequentem ſtipulationē tollatur obligatio nata ex nu-
meratione. quod dic plene, vt ſ. ſi cer. pe. l. certi conditio. §. quo
niam. ⁊ plene per Cy. C. ſi cert. pet. l. ij.

§. Communis ſeruus.

Quod vni ex dominis nō acquiritur, alteri querit, cui ſolidū queri pōt. h. d. ¶ Op. de l. ſi plures.
ſ. de pac. Gl. j. nō ſoluit iſta contraria, ſed tāgit. ⁊ vide eam que
incipit, ſubaudi, quo ad quid, ⁊ quo ad quid nō. Et quid ſit iſtud
dicere, ponit Dy. Sol. Dic latius. Quandoque habetur reſpe-
ctus ad ſubſtantiam perſone, ⁊ tunc tantum poteſt ſuſtinere per
ſonā vnius, l. ſi plures. ſ. de pac. Aut habetur reſpectus ad offi
cium, ⁊ tūc aut ſunt officia repugnantia, ⁊ non pōt vicem pluriū
perſonarum ſuſtinere, l. quiſquis. C. de poſtulando. ⁊ l. nemo. de
aſſeſſorib. Aut non ſunt officia repugnantia, ⁊ poteſt, l. ij. ſupra,
de adop. ¶ Oppo. de l. proinde. §. ſi ſeruus communis. j. cod.
Sol. vt ibi in gloſſ.
1 ☞ Stipulatio alternatiua, quando vterque eſt capax, eſt in to
tum inutilis, ⁊ hodie hoc corrigitur,
2 Adiectio fit per vel ſicut per aut.
3 Seruus quādo ſtipulatur domino, ⁊ vſufructuario, vſufructua-
rius eſt adiectus ſtipulationi.
4 Argu. de ſeruo fructuario habet locum in monacho vnius mo
naſterij poſito ad regimen alicuius eccleſie.

§. Si fructuarius.

Alternatiua inter perſonas, quib⁹ equaliter pōt
queri, vitiat ſtipulationem, ſed ſi alteri tantū poteſt queri, alius
habebit vt adiectus. h. d. Ad euidentiā debetis ſcire, ꝙ ſeruus
fructuarius querit fructuario ex re fructuarij, ⁊ opera ſua, do-
1 mino vero ſuo poteſt ex quacunque cauſa querere. ¶ † Quero,
vtrū ſtipulatio alternatiua ſit inutilis totaliter: Gloſ. variat hic
Tu tene, eſt inutilis totaliter. Et eſt rō, qr vterq; eſt capax obli-
gatiōis i primo caſu §. vt hic dicit tex. put hic eſt litera affirma-
tiua potuiſſet, q eſt vera, ⁊ hoc t; gl. j. e. l. ſi ex re. i prin. Dy. ⁊ hic.
Itē no. ꝙ hoc hodie corrigitur, vt dicam j. eo. l. itē ſi ſeruus. i ſi.

Item

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN